

LAHJAKKUUDEN TUNNISTAMINEN JALKAPALLOSSA

**Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajien käyttämät valintakriteerit ja kokemukset
aluejoukkueiden valintaprosesseista**

Kalle Ojala & Lenni Purokuru

Liikuntapedagogiikan Pro gradu -tutkielma

Liikuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2023

TIIVISTELMÄ

Ojala, K. & Purokuru, L. 2023. Lahjakkuuden tunnistaminen jalkapallossa: Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajien käyttämät valintakriteerit ja kokemukset aluejoukkueiden valintaprosesseista. Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän Yliopisto, liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma, 98 s., 2 liitettä.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajien käsityksiä lahjakkuudesta. Tarkoituksena oli selvittää aluevalmentajien keinoja ja kriteereitä lahjakkaiden pelaajien tunnistamisessa aluejoukkueitoimintaan. Tutkimuksessa selvitettiin myös aluevalmentajien omia kokemuksia, ajatuksia sekä kehitysideoita valintaprosessiin sekä yleisesti lahjakkuuden tunnistamiseen liittyen. Tutkimus on toteutettu yhteistyössä Suomen Palloliiton kanssa.

Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä toimii Williamsin, Fordin ja Drustin malli mahdollisista huipputasoa ennustavista tekijöistä jalkapallossa. Tutkimukseen valittiin laadullinen lähestymistapa ja tutkimusotteeksi fenomenologis-hermeneuttinen. Tutkimuksen aineisto kerättiin avoimilla haastatteluilla, joihin osallistui kaikki viisi Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajaa. Haastatteluaineisto analysoitiin laadullisen sisällönanalyysin keinoilla, osittain teoriaohjaavasti ja osittain aineistolähtöisesti.

Suurimmiksi jalkapallolahjakkuutta selittäviksi luokiksi muodostuivat psyykkiset, fyysiset, tekniset ja taktiset tekijät. Yksittäisistä tekijöistä motivaation, nopeuden, pallonhallinnan sekä päätöksenteon koettiin erityisesti osoittavan lahjakkuutta jalkapallossa. Aluejoukkueitoimintaan liittyvät pelaajatarkkailuprosessit olivat haastateltavilla hyvin samanlaiset. Yhteistyö seurojen kanssa nousi merkittävään rooliin pelaajatarkkailuvaiheessa. Aluevalmentajien perusteet ja kriteerit pelaajavalinnoille olivat yhdensuuntaisia lahjakkaan jalkapalloilijan näkemyksen kanssa, kuitenkin erilaisilla painotuksilla. Merkittävimmiksi perusteiksi valinnoille muodostui motivaatio, läsnäolo, liikunnallisuus, pallonhallinta sekä pelikäsitys. Vahvuuden ja monipuolisuuden painotus valinnoissa jakautui aluevalmentajien välillä. Haastateltavien mukaan aluetoiminnassa on ikäluokan parhaat ja potentiaalisimmat pelaajat mukana. Kaikki aluevalmentajat kokivat työnsä merkittäväksi ja aluetoiminnan hyväksi toimintamalliksi. Aluetoimintaan liittyi kuitenkin monia haasteita, kuten biologinen ikä, ajan puute ja ennustaminen. Suurimmiksi luokiksi lahjakkuuden tunnistamisen kehitysideoista muodostui aluetoiminnan ja seuratoiminnan kehittäminen. Haastateltavien mukaan aluetoiminnassa tärkeää olisi optimoida leirien määrä sekä lisätä alueiden välistä yhteistyötä. Aluevalmentajat toivoivat seurojen kanssa vuorovaikutuksen lisäämistä molempiin suuntiin.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että Suomessa lahjakkaiden pelaajien tunnistamisprosesseissa on ehdottomia vahvuuksia. Tutkimuksesta selviää kuitenkin, että kehittymiselle on edelleen tilaa. Yhteisen suunnitelman tai kriteeristön avulla voitaisiin tehostaa objektiivisuutta pelaajavalintaprosesseissa. Tulokset vahvistavat lahjakkaiden pelaajien tunnistamiseen liittyvää ristiriitaisuutta ja johtopäätöksenä esitämme, että tärkeintä olisi kehittää ja luoda polkuja ja kehitysympäristöjä mahdollisimman laajasti, jolloin ei hukattaisi potentiaalisia tulevaisuuden huippuja.

Asiasanat: jalkapallo, lahjakkuus, potentiaali, lahjakkuuden tunnistaminen

ABSTRACT

Ojala, K. & Purokuru, L. 2023. Talent identification in football: The selection criteria used by the Finnish Football Association's boys' regional coaches and their experiences in the selection processes of regional teams, Faculty of Sport and Health Sciences, University of Jyväskylä, Master's thesis, 98 pp., 2 appendices.

The purpose of this study was to investigate the perceptions of talent among the boys' regional coaches of the Finnish Football Association. The aim was to find out the means and criteria of regional coaches in identifying talented players for regional teams. In addition, the study also examined the regional coaches' own experiences, thoughts and development ideas related to the selection process and talent identification in general. The study has been carried out in cooperation with the Finnish Football Association.

The theoretical framework of the study is a model by Williams, Ford, and Drust's model of possible adult high-performance predictors in football. Qualitative approach was chosen for the study and a phenomenological-hermeneutic approach was chosen as the research approach. The material for the study was collected through an open interview with all five boys' regional coaches of the Finnish Football Association. The interview data was analyzed using qualitative content analysis, partly in a theory-driven and partly in a data-driven way.

The biggest sub-themes explaining football talent were mental, physical, technical, and tactical factors. Of the individual factors, motivation, speed, ball control and decision-making were especially perceived as demonstrating talent in football. The player scouting processes related to composing regional teams were very similar for the interviewees. Cooperation with clubs played a significant role in the scouting and selecting phase of talented players. The criteria for player selection by regional coaches were in line with the idea of talented football player, however, with different emphases. The most significant criteria for selection were motivation, game presence, athleticism, ball control and game intelligence. According to the interviewees 'the best' and 'the most potential' in the age group are involved in the regional teams. All the regional coaches felt that their work is important, and that the system of regional teams is generally a good model. However, there were many challenges associated with regional team activities, such as biological maturity, lack of time and prediction of the level of players in the future. The biggest sub-themes of talent identification development ideas consisted of the development of regional activities and club activities. According to the interviewees, it would be important to optimize the number of camps and increase cooperation between the regions. The regional coaches hoped to increase the interaction between the clubs in both directions.

The results of the study indicate that there are absolute strengths in the processes of identifying talented players in Finland. However, the study shows that there is still room for improvement. A collective plan or set of criteria could be used to enhance objectivity in player selection processes. The results reinforce the contradiction in identifying talented players, and we conclude that the most important thing would be to develop and create paths and environments as widely as possible. This would allow young players to stay in football, so as not to miss out on potential top players of the future.

Key words: football, talent, potential, talent identification

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	1
2	LAHJAKKUUS	3
2.1	Lahjakkuus urheilussa	4
2.2	Lahjakkuuden tunnistaminen urheilussa	6
2.3	Lahjakkuus jalkapallossa	7
2.3.1	Psykologiset tekijät	9
2.3.2	Fyysiset tekijät	10
2.3.3	Tekniset tekijät	11
2.3.4	Taktiset tekijät	12
3	LAHJAKKUUDEN TUNNISTAMINEN JALKAPALLOSSA	14
3.1	Lahjakkuuksien tunnistamis- ja kehitysprosessi	14
3.2	Lahjakkuuden tunnistamisen haasteet	16
3.3	Jalkapalloilijoiden kehittämisjärjestelmä Suomessa	20
4	TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	22
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	23
5.1	Tutkimusote	23
5.2	Tutkimuksen kohderyhmä	23
5.3	Aineiston hankinta	24
5.4	Aineiston analyysi	25
5.5	Tutkimuksen luotettavuuden arviointi ja eettisyyden tarkastelu	29
6	TULOKSET	33
6.1	Lahjakkuus jalkapallossa	33
6.1.1	Psyykkiset tekijät	34
6.1.2	Fyysiset tekijät	36

6.1.3	Tekniset tekijät	37
6.1.4	Sosiologiset tekijät.....	38
6.1.5	Taktiset tekijät	39
6.1.6	Harjoittelu	40
6.1.7	Sattuma.....	41
6.1.8	Lahjakkuuden määritelmä.....	42
6.1.9	Elämäntavat.....	43
6.1.10	Määrittelemätön.....	43
6.2	Valintaprosessi	44
6.2.1	Pelaajatarkkailu	45
6.2.2	Aluetoiminta.....	46
6.2.3	Arviointi.....	48
6.3	Aluejoukkuevalintakriteerit	52
6.3.1	Psyykkiset tekijät.....	53
6.3.2	Fyysiset tekijät.....	55
6.3.3	Tekniset tekijät	57
6.3.4	Sosiologiset tekijät.....	59
6.3.5	Taktiset tekijät	60
6.3.6	Määrittelemättömät tekijät	61
6.4	Kokemukset	64
6.4.1	Positiiviset kokemukset.....	65
6.4.2	Haasteet aluetoiminnassa	68
6.5	Kehitysajatukset lahjakkuuden tunnistamisesta.....	74
6.5.1	Kehitysajatukset.....	75
7	POHDINTA.....	78
7.1	Keskeisimmät tulokset.....	78

7.1.1 Lahjakkuus jalkapallossa	78
7.1.2 Valintaprosessi	81
7.1.3 Aluejoukkuevalintakriteerit.....	82
7.1.4 Kokemukset.....	84
7.1.5 Kehitysideat.....	87
7.2 Tutkimuksen vahvuudet ja heikkoudet.....	88
7.3 Tutkimuksen yhteenveto ja jatkotutkimusehdotukset	90
LÄHTEET	91

1 JOHDANTO

”Jalkapallo on kuningaslaji” on lausahdus, jonka on varmasti kuullut moni joskus jalkapallon parissa toiminut henkilö. Tätä voidaan perustella esimerkiksi sillä, että FIFA:n (2007) mukaan vuonna 2006 jalkapalloa harrasti maailmanlaajuisesti noin 265 miljoonaa pelaajaa ja aktiivisesti jalkapalloon osallistuneita oli yhteensä noin 270 miljoonaa, kun mukaan laskettiin myös tuomarit ja muut toimihenkilöt. Miljoonat lapset pelaavat jalkapalloa ja tavoittelevat ammattilaisuutta. Ammattilaisuuden tavoittelemisen on kuitenkin todella haastavaa, esimerkiksi vuonna 2006 kaikista rekisteröidystä 38 miljoonasta jalkapalloilijasta vain 0,3 % eli 110 tuhatta pelaajaa saavuttaa ammattilaisuuden (FIFA 2007).

Nuoren pelaajan kehittyminen jalkapallossa ammattilaiseksi on monimutkainen ja pitkä prosessi. Tämän takia on vaikeaa ennustaa nuoren pelaajan aikuisiän suoritustasoa. (Reilly ym. 2000, 695–696) Williamsin ym. (2020) mukaan on kuitenkin mahdollista tunnistaa nuoreen jalkapalloilijaan liittyviä tekijöitä, jotka voivat olla yhteydessä huipputason saavuttamiseen tulevaisuudessa. Lahjakkaiden jalkapalloilijoiden tunnistamiseen ja niiden kehittämiseen liittyvät laajat aiheet ovat olleet vuosien aikana kiinnostusta herättäviä tutkimuksen kohteita. Tunnistamis- ja kehitysprosessit jalkapallossa ovat ammattimaistuneet kansallisten liittojen, seurojen, valmentajien, tieteilijöiden ja pelaajien sekä heidän perheiden merkittävien rahallisten ja ajallisten panostusten myötä. (Williams ym. 2020) Tämä osoittaa, että kysymys siitä, kuinka parhaiten pystyisi tunnistamaan ne pelaajat, jotka kannattaisi valita harjoitusohjelmiin tai akatemioihin, kiinnostavat edelleen huomattavasti tutkijoita, johtajia, valmentajia sekä muita jalkapallon parissa toimivia. Suuren harrastajamäärän sekä valtaviin panostusten perusteella näyttäisi olevan tärkeää tunnistaa mahdollisimman tehokkaasti lahjakkaita, potentiaalisia jalkapalloilijoita ja auttaa niitä kehittymään kohti ammattilaisuutta.

Gagnén (2004, 135) mukaan yksi suurimmista kysymyksistä nuorten lahjakkuuksien tunnistamisen ja kehittämisen saralla on se, että onko yleisesti olemassa jotain erityisen tehokkaita huipputason saavuttamista ennustavia tekijöitä. Bergkamp ym. (2021) ovat selvittäneet hollantilaisten jalkapallojoukkueiden kykyjenetsijöiden keinoja lahjakkaiden pelaajien tunnistamiseen. Määrällinen tutkimus suoritettiin kyselylomakkeen avulla, jolloin tieto on saattanut jäädä pintapuoliseksi. Lund & Söderström (2017) suorittivat haastattelututkimuksen Ruotsissa, jossa he selvittivät Ruotsin Palloliiton valmentajien kriteereitä lahjakkaiden pelaajien tunnistamisessa. Molempien tutkimusten mukaan pelaajien

valintaa ohjaa usein se mikä tuntuu oikealta ”sydämessä” tai ”vatsassa”. Tulokset kuvaavat yleisesti lahjakkaiden pelaajien tunnistamiseen liittyvää subjektiivisuutta. Samanlaista tutkimusta Suomessa ei ole toteutettu. On siis tärkeää selvittää, miten Suomessa tunnistetaan valtakunnallisesti lahjakkaita juniorijalkapalloilijoita. Haastatteleamalla aluevalmentajia saamme syvällistä rakenteisiin pureutuvaa tietoa.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajien käsityksiä lahjakkuudesta. Tavoitteena on selvittää aluevalmentajien keinoja ja kriteereitä lahjakkaiden pelaajien tunnistamisessa aluejoukkuetoimintaan. Tutkimuksessa selvitetään myös aluevalmentajien omia kokemuksia, ajatuksia sekä kehitysideoita valintaprosessiin sekä yleisesti lahjakkuuden tunnistamiseen liittyen. Aihe on molemmille tärkeä, sillä olemme toimineet nuorten jalkapalloilijoiden parissa useiden vuosien ajan. Erityisesti aiheessa olemme kiinnostuneita siitä, että millä perusteilla pelaajia valitaan toistensa edelle. Suomi on asukasmäärältään sen verran pieni maa, että on ehdottoman tärkeää pitää mahdollisimman moni potentiaalinen pelaaja mukana lajin parissa. Tämän takia käsityksiä lahjakkuudesta sekä valintaperusteita aluejoukkuetoimintaan on tärkeää tutkia ja prosesseja kehittää siihen suuntaan, että ne palvelevat pelaajia mahdollisimman monipuolisesti eri lähtökohdista.

Tutkimuksen avulla saadaan valtakunnallinen ja kokonaisvaltainen kuva lahjakkaasta nuoresta jalkapalloilijasta ja niiden tunnistamisesta. Valmentajien lahjakkuuskäsitystä pystytään vertaamaan keskenään sekä olemassa olevan tutkimustiedon kanssa. Lisäksi tutkimuksesta saadaan konkreettista tietoa lahjakkuuden tunnistamisen haasteista sekä kehitysideoista, jotka toimivat konkreettisenä tietona jalkapalloyhteisölle nuorten pelaajien tunnistamisen kehittämiseen liittyen. Tutkimus on tehty yhteistyössä Suomen Palloliiton kanssa ja Suomen Jalkapallo-Säätiö tukee tutkimuksen toteuttamista apurahan muodossa.

2 LAHJAKKUUS

Gardnerin (1993, 11) mukaan mikään älykkyyteen viittaava käsite ei ole ollut yhtä merkittävä ja kiistanalainen psykologian tai koulutuksen alalla pitkään aikaan kuin lahjakkuus. Suurin kiistaa aiheuttava kysymys on ollut lahjakkuuden alkuperä, josta on hyvin erilaisia näkemyksiä. Kun systemaattiset tutkimukset ihmisten yksilöllisistä eroista alkoivat noin vuosisata sitten, huolenaiheet ihmisten lahjakkuudesta herättivät uteliaisuutta tieteen parissa. Siitä asti lahjakkuudesta on käyty kiivasta keskusteltua nykypäivään asti. (Gardner 1993, 11) Lahjakkuustutkijoiden piirissä vallitsee kuitenkin jonkinlainen yksimielisyys siitä, että lahjakkuus on sekä hankittua että perittyä (Uusikylä 2009, 5).

Lahjakkuutta on monenlaista ja se on käsitteenä todella hankala. Lahjakkuudesta on olemassa suuri määrä erilaisia määritelmiä ja todennäköisesti vielä suurempi määrä eri variaatioita, kuinka sitä ymmärretään ja käytetään käytännössä (Johnston & Baker 2020, 2). Kuitenkin lähes kaikissa lahjakkuuden määritelmissä älykkyys on jollain tavalla mukana (Uusitalo 2000). Jaakkolan ym. (2009, 3) mukaan lahjakkuus tarkoittaa yleisesti taitavuutta sekä suorituskkyä jollakin erityisellä elämänalueella. Yksilöiden välillä lahjakkuustekijät vaihtelevat, mikä tarkoittaa, että jokaisessa ihmisessä on erilaista lahjakkuutta. (Jaakkola ym. 2009, 3)

Gagné (2004, 120) kuvaa lahjakkuutta DMGT- mallin (engl. The Differentiated Model of Giftedness and Talent) avulla. Mallissa Gagné jakaa lahjakkuuden kahteen eri osaan. Luontaiset kyvyt (engl. giftedness) tarkoittavat luonnollisia, spontaaneja, harjoittamattomia kykyjä, kun taas erityislahjakkuus (engl. talent) tarkoittaa systemaattisesti harjoiteltuja kykyä, mitä kautta muodostuu huippuosaaminen. Gagnén (2004, 121) DMGT- mallissa erottuu kykyjen ja lahjakkuuden lisäksi neljä muuta komponenttia lahjakkuuksien kehittämisprosessiin liittyen. Ihmisen sisäiset tekijät, ympäristötekijät, kehitysprosessi ja sattuma. Luontaiset kyvyt (giftedness) ja erityislahjakkuus (talent) kuvaa lahjakkuuden kehittämisprosessin ydintä ja edellä luetellut tekijät toimivat vaikuttavat kyvykkyyden kehittymiseen edistäen tai estäen sitä. Yksi iso syy sille, että Gagné on kehittänyt DMGT- mallin, on terminologiset epä johdonmukaisuudet lahjakkuutta käsittelevässä kirjallisuudessa (Gagné 2004). Suoraan suomen kielelle käännettynä giftedness ja talent tarkoittavat molemmat lahjakkuutta, mikä lisää lahjakkuuden käsittelemisen ja ymmärtämisen haasteellisuutta entisestään.

Howen ym. (1998, 406) lahjakkuuden määrittelyssä nousee esille se, että saavuttaakseen korkeatasoisia kykyjä, ihmisellä tulee olla lahjakkuutta eli luontaista potentiaalia. Yleisesti potentiaalın määrittelyssä nousee usein esille yksilöiden mahdollisuus tulevaisuudessa tulla paremmaksi, kuin mitä he tällä hetkellä ovat (Silzer & Church 2009, 380).

2.1 Lahjakkuus urheilussa

Hakkaraisen (2009, 126) mukaan lahjakkuus urheilussa on hankalasti määriteltävä ja käsitys siitä voi vaihdella paljonkin eri lajien ja valmentajien välillä. Lahjakkuus urheilussa kuitenkin yleisesti tarkoittaa lapsen oman lajin taidokasta, teknistä lajisuoritusta, hyviä fyysisiä ominaisuuksia sekä psyykkisiä ominaisuuksia kovaan harjoitteluun pitkällä aikavälillä (Hakkarainen 2009, 126). Hakkaraisen (2009, 9) mukaan lahjakkuuden määrittelemisessä tulee kuitenkin muistaa se, että lasten kehitystaso eli biologinen ikä voi vaikuttaa erityisesti fyysisiin ja psyykkisiin ominaisuuksiin. Saman ikäisillä lapsilla voi olla biologisessa iässä mitattuna eroa jopa vuosia. Urheilumenestystä kuvaakin paremmin termit kyvykkyys ja harjoitettavuus. Näillä termeillä tarkoitetaan sitä, kuinka järjestetty harjoittelu kehittää erilaisia ominaisuuksia ja sitä, miten elimistö kestää harjoittelua ilman riskiä ylikuormittumiseen tai loukkaantumiseen. Urheilulahjakkuuden ilmenemiseen vaikuttavat mm. seuraavat tekijät: perityt fyysisten ja psyykkisten ominaisuuksien geenit sekä antropometriset geenit, kasvuympäristö, perhe ja lähipiiri, monipuoliset liikuntaärsykkeet, ravinto ja lepo, koulu sekä sosioekonominen tausta (Hakkarainen 2009, 126–127).

Fyysinen lahjakkuus. Hakkaraisen (2009, 10–14) mukaan antropometriset tekijät, eli kehon mittasuhteet, rakenne sekä koostumus ovat fyysisen lahjakkuuden tekijöistä helpoimmin tunnistettavia. Antropometrinen tekijöiden merkitys joissakin lajeissa on selvä, mutta joissakin sillä ei ole isoa merkitystä. Esimerkiksi juoksussa on alaraajojen mitoilla vaikutusta voimantuoton optimoimiseen sekä painopisteen sijaintiin. Pituuskasvu on pitkälti perinnöllistä, eikä harjoittelulla siihen pystytä oikeastaan vaikuttamaan tai vaikutus on hyvin vähäinen. Lahjakkuuksia arvioitaessa on kuitenkin hyvä muistaa, että murrosiässä raajojen kasvu alkaa raajoista, jolloin kehon mittasuhteet hetkellisesti saattavat muuttua. Urheilivat nuoret ovat usein muita painavampia poikkeuksena mm. kestävyyslajit. Fyysistä lahjakkuutta pidetään perittyinä ja sen merkityksestä myöhemmän iän urheilutuloksiin kiistellään edelleen. (Hakkarainen 2009, 10–14)

Motorinen lahjakkuus. Kalajan (2009, 14–15) mukaan motorinen lahjakkuus käsitteenä taas liittyy tiiviisti taitavuuteen ja suoritustekniikkaan. Motorisesti lahjakas urheilija osaa oman lajinsa suoritustekniikan ja oppii uusia tekniikoita. Lahjakkuuden puuttuminen näkyy usein liian heikkoina tai liian vahvoina, liian hitaina tai liian nopeina tai liian säästeliäinä tai liioiteltuina suorituksina. Motorisen lahjakkuuden kannalta tärkeimpiä kykyjä ovat suuntautumiskyky, kinesteettinen erottelukyky, reaktiokyky, rytmikyky ja tasapainokyky. (Kalaja 2009, 14–15)

Psyykinen lahjakkuus. Nikanderin (2009, 133–134) mukaan nuoren urheilijan psyykkisten ominaisuuksien arviointi voi olla hyödyllistä, kun määritellään yksilöllistä lahjakkuutta tai kehitysalueita. Eri urheilumuodoissa tarvitaan erilaisia psyykkisiä ominaisuuksia, mutta on myös olemassa ominaisuuksia, joita tarvitaan lähes kaikissa lajeissa. Urheilijoilla psyykinen lahjakkuus voi näkyä seuraavina ominaisuuksina: vahva itsetunto, vastuullinen itsensä toteuttaminen, kyky pitkäjänteiseen toimintaan, periksi antamattomuus ja loppuun asti yrittäminen, kyky rentoutua, kyky hallita omaa toimintaa, kyky sietää stressiä, kyky keskittyä sekä onnistuminen painetta aiheuttavissa tilanteissa. (Nikander 2009, 133–134)

Bakerin ym. (2018, 50) mukaan lahjakkuuden näkeminen lahjoina, joita jollain synnynnäisesti on tai ei ole, on ongelmallista. Ensimmäiseksi, määritelmän mukaan lahjakkuus olisi kiinteä kapasiteetti, joka voidaan tunnistaa elämän aikaisessa vaiheessa ja joka pysyy tasaisena ajan kuluessa. Toiseksi se, että kykyjä pidetään luonnollisina, voi vaikuttaa sekä urheilijan että valmentajan käyttäytymiseen merkittäväksi. Ne yksilöt, jotka ajattelevat, että heidän kykyjen alkuperä on synnynnäinen, usein arvioi toisten suorituksen hyväksi tai huonoksi omien luontaisten kykyjen perusteella. (Baker ym. 2018, 50) Driesin (2013) mukaan näihin yksilöiden erilaisiin uskomuksiin lahjakkuudesta vaikuttaa se, mitä ammatinharjoittajat itse ajattelevat siitä, pitävätkö lahjakkuutta synnynnäisenä vai uskovatko että kaikilla on jonkinlaista lahjakkuutta eli potentiaalia.

Bakerin ym. (2018, 51) mukaan nuorien urheilijoiden leimaaminen lahjakkaiksi voi luoda odotuksen, että he tulevat menestymään urheilijan kehityspolun myöhemmissä vaiheissa, koska heidän lahjakkuutensa olisi synnynnäinen. Määritelmä on kuitenkin hieman ristiriidassa aiemman tutkimustiedon kanssa. Esimerkiksi Bakerin ja Youngin (2014, 145–146) suorittama

motorista oppimista koskeva tutkimus osoittaa, että hyvätasoisella kovalla harjoittelulla taitojen oppiminen on todella tehokasta ja motivoivaa.

Howen ym. (1998) mukaan taas nuorella lahjakkaalla urheilijalla on muita ikätovereitaan parempi suorituskyky harjoituksissa ja kilpailuissa sekä potentiaalia saavuttaa huipputaso tulevaisuudessa. Tässä tutkimuksessa ajattelemme lahjakkuuden Howen ym. (1998) määritelmän mukaan potentiaalina saavuttaa huipputaso. Käytämme määritelmää, koska siinä viitataan tulevaisuuteen, kuten aluejoukkue toimintaan liittyvissä pelaajavalintaprosesseissa, jossa aluevalmentajien tavoitteena on tunnistaa tulevia huipputason pelaajia.

2.2 Lahjakkuuden tunnistaminen urheilussa

Kaikkein lahjakkaimpien yksilöiden tunnistaminen on suuri ja oleellinen haaste niin valmentajille, kansallisille lajiliitoille sekä yksityisille rahoittajille. Tehokkaat lahjakkuuden ja kykyjen tunnistamismenetelmät auttavat huomaamaan lahjakkuuden moniulotteisen ja dynaamisen luonteen sekä minimoimaan riskit mahdollisiin epäonnistumisiin tai lopettamiseen liittyen. Tehokkaat menetelmät auttavat tukemaan tekijöitä, joiden avulla nuoret pystyvät kasvamaan kypsiksi urheilijoiksi. (Abbot & Collins 2004)

Johnstonin ym. (2018) mukaan lahjakkuuksien tunnistamisohjelmat urheilussa ovat olennaista huippu-urheilijoiden valintaprosessiin liittyen. Heidän mukaansa monet urheiluorganisaatiot käyttävät erilaisia lahjakkuuden tunnistamisohjelmia, vaikka tämän hetken tutkimuksen mukaan ei näytä olevan selkeitä toistuvia yksittäisiä tekijöitä, jotka johdonmukaisesti ennustaisivat tulevaa menestystä urheilussa. Esimerkiksi Pynen ym. (2005, 328) tutkimuksessa antropometriset mittaukset eivät pystyneet erottamaan taitotasoja australialaisessa jalkapallossa, kun taas Gilin ym. (2007, 28) tutkimuksessa antropometriset tutkimukset tekivät eron valittujen ja valitsemattomien välillä. Johnstonin ym. (2018, 99–100) mukaan suurin osa lahjakkuuden tunnistamiseen liittyvistä tutkimuksista liittyvät etenkin miesurheilijoiden fyysisiin profiileihin ja ne ovat sijoittuneet nuorten 10–20-vuotiaiden urheilijoiden ikävuosien välille. Heidän mukaansa vuodesta 1990 vuoteen 2015 lahjakkuuden tunnistamiseen liittyviä, yli vuoden kestäviä retrospektiivisiä tai pitkittäisiä tutkimuksia löytyi ainoastaan 20 ja he myös painottavat, että tulevaisuuden tutkimus aiheesta tulisi nimenomaan olla lahjakkuuden tunnistamisesta pidemmällä aikavälillä. Johnstonin ym. (2018, 106) kirjallisuuskatsaus

osoittaa, että lahjakkuuksien tunnistamisesta huippu-urheilussa tiedetään vähän ja korostaa sitä, että tulevaisuudessa on suuri tarve tutkimuksen monipuolistumiselle.

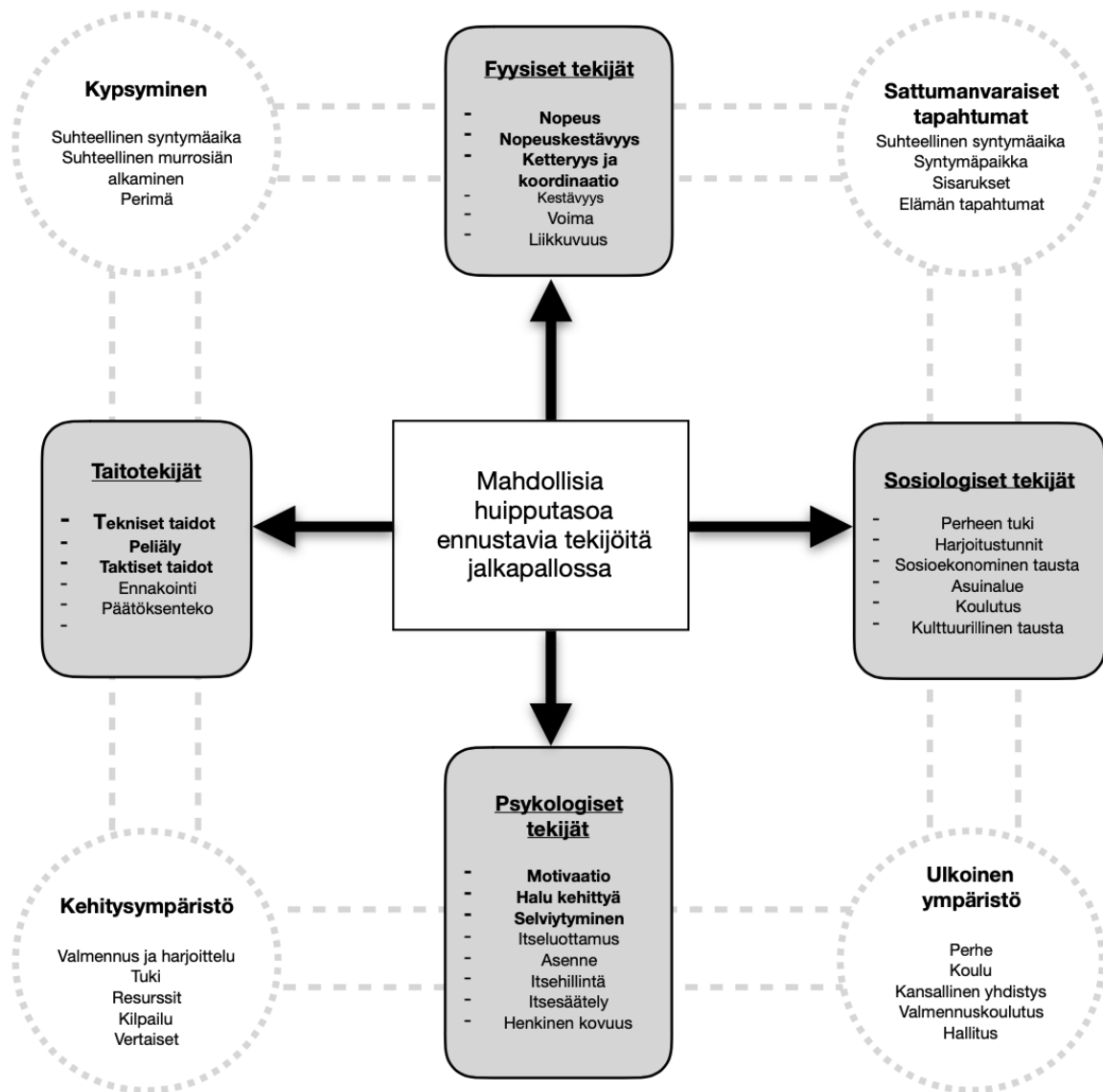
2.3 Lahjakkuus jalkapallossa

Myös jalkapallossa lahjakkuus voi olla väärinymmärretty ja hankala käsite. Tyypillisesti jalkapallolahjakkuutta tulkitaan teoreettisten mallien avulla, joita on käytetty perinteisesti yleisesti lahjakkuuden tunnistamisen ja kehittämisen perustana. (Vaeyens ym. 2008, 703)

Gagnén (2004) DMGT- lahjakkuuden mallia on käytetty myös urheilulahjakkuuksien ymmärtämisen parissa. Bennettin ym. (2019, 37) mukaan DMGT- mallia sovellettaessa jalkapalloon oletetaan, että varhaisten kykyjen olemassaolon ja lajikohtaisen osaamisen saavuttamisen välillä on suora yhteys. Jalkapallon on kuitenkin monitahoinen urheilulaji, joten ei tiedetä ovatko varhaiset kyvyt yhdellä tai kaikilla jalkapallon osa-alueilla tarvittavia huippuosaamisen kehittämiseksi. Tämän takia jalkapallolahjakkuuden määrittäminen on ongelmallista DMGT- mallin tapaisilla tiukoilla kriteereillä. Jalkapallossa nimittäin eri osa-alueiden osaamisen yhdistelmät voivat tuottaa yhtä hyvän suorituskyvyn. (Bennett ym. 2019, 37)

Williamsin ja Reillyn (2000, 658) sekä Abbotin ja Collinsin (2002, 157) mukaan lahjakkaalla jalkapalloilijalla tarkoitetaan pelaajaa, jolla on potentiaalia kehittyä ja saavuttaa huipputaso (engl. elite player) tulevaisuudessa. Jalkapallotutkimuksessa yleisesti huipputaso (engl. elite player) on määritelty ammattilaisuuden saavuttamisena (mm. Huijgen ym. 2009; Höner ym. 2017; Kannekens ym. 2010). Williams ja Reilly (2000, 659) kehittivät mallin vuonna 2000, jossa he kuvasivat niitä tekijöitä, jotka mahdollisesti ennustaisivat tätä huipputasoa jalkapallossa. Kuvassa 1 (sivulla 8) on esitetty Williamsin ym. (2020) malli, joka on jatkettu aikaisemmasta. Williamsin ym. (2020) mukaan huipputasoa mahdollisesti ennustavat tekijät voidaan jakaa neljään: taitotekijöihin sekä fyysisiin, psykologisiin ja sosiologisiin tekijöihin. Mallissa myös korostetaan, miten ennustavat tekijät voivat olla vuorovaikutuksessa keskenään. Kuvan 1 lihavoidut tekijät ovat niitä, joiden taustalla on ainakin jonkun verran empiiristä tutkimusta taustalla. (Williams ym. 2020) Seuraavissa alaluvuissa tuodaan esille tutkimuksia, joiden mukaan nämä tekijät ja ominaisuudet voivat mahdollisesti ennustaa jalkapallolahjakkuutta ja sitä kautta huipputasoa tulevaisuudessa.

Jalkapallo on monipuolinen laji ja optimaalinen suorituskyky koostuu monista tekijöistä kuten teknisistä, taktisista, fysiologisista (Arnason ym. 2004; Strauss ym. 2012, 365) ja psykologisista (Morris 2000) ominaisuuksista.

KUVA 1. Mahdollisia huipputasoa ennustavia tekijöitä nuorilla jalkapalloilijoilla. Lihavoidut esittävät niitä tekijöitä, joiden taustalla on ainakin jonkin verran empiiristä tutkimusta taustalla. (Mukailtu Williams ym. 2020)

2.3.1 Psykologiset tekijät

Van Yperen (2009) tutki 15 vuotta kestävässä tutkimuksessaan psykologisia tekijöitä nuorilla jalkapalloilijoilla, jotka voisivat mahdollisesti ennustaa menestystä tulevaisuudessa. Heidän tutkimuksensa mukaan tällaisia menestystä ennustavia tekijöitä olivat tavoitteisiin sitoutuminen, vaikeuksista selviytyminen ja kyky hakea sosiaalista tukea. Sieghartsleitnerin ym. (2019) tutkimuksen tulokset tukivat Van Yperenin (2009, 321) tuloksia. Sieghartsleitnerin ym. (2019, 37) mukaan psykologisista ominaisuuksista tavoiteorientaatio oli suurin jalkapallomenestystä ennustava ominaisuus.

Forsmanin ym. (2016, 509) tutkimuksessa nousi myös esiin psykologisia ominaisuuksia, kuten motivaatio ja keskittymiskyky. Heidän tutkimuksensa mukaan varsinkin ne nuoret jalkapalloilijat, joilla oli korkea motivaatio 15-vuotiaana, olivat muita todennäköisemmin ammattilaisia 19-vuotiaana.

Morrisin (2000, 723–724) mukaan huippujalkapalloilijat pelaavat kovan paineen ja isojen odotusten alla. Tähän liittyen, ei ole yllättävää, että psyykkisten tekijöiden selvittäminen jalkapallossa on kiinnostanut tutkijoita jo lähes 50 vuoden ajan. Mahoneyn ym. (1987, 197) mukaan huippu-urheilijoilla on muihin verrattuna vahvempi ja vakaampi itseluottamus ja kovempi motivaatio, he pystyvät keskittymään paremmin ennen suoritusta ja sen aikana sekä luottavat enemmän henkiseen valmistautumiseen.

Thelwell ja Weston (2005) tutkivat myös psykologisia ominaisuuksia jalkapallossa ja sitä, mitä pelaajat itse pitävät tärkeinä. Heidän tutkimuksensa perusteella ammattilaisjalkapalloilijoiden mukaan tärkeitä psyykkisiä ominaisuuksia jalkapallossa ovat itseluottamus, kyky reagoida tilanteisiin positiivisesti, kyky olla rauhallinen paineen alla, kyky jättää häiriötekijät huomaamatta, jatkuva halu olla pallossa, kyky hallita omia tunteita sekä tieto siitä, miten selvittää hankalista tilanteista.

2.3.2 Fyysiset tekijät

Tutkimusten mukaan nuoren jalkapalloilijan pituus ja paino voivat myös olla yhteydessä menestykseen tulevaisuudessa. Ammattijalkapalloilijat ovat nuorena keskimäärin muita painavampia sekä pidempiä. (Höner ym. 2017, 6; Le Gall ym. 2010, 92)

Tietty fyysiset ominaisuudet nuorella jalkapalloilijalla ovat myös yhteydessä tulevaisuudessa menestymiseen. Ammatillisjalkapalloilijat ovat yleensä nuorena nopeampia, tehokkaampia ja räjähtävämpiä (Le Gall ym. 2010, 92) ja kestävyysominaisuuksiltaan (Roescher ym. 2010, 177) parempia kuin amatööripelaajat. Näiden tutkimusten tulokset osoittavat, että nuorten jalkapalloilijoiden antropometrinen ja fyysisten ominaisuuksien arviointi voi vaikuttaa menestymiseen tulevaisuudessa.

Forsmanin ym. (2016, 509) tutkimuksessa tutkittiin myös 15-vuotiaan jalkapalloilijan fyysisiä ominaisuuksia, jotka olisivat yhteydessä korkeaan suoritustasoon 19-vuotiaana. Näitä ominaisuuksia olivat ketteryys, nopeus ja kestävyys. Edellä mainituista ominaisuuksista ketteryys nousi kaikista vahvimmin esiin (Forsman ym. 2019, 509).

Straussin ym. (2012) mukaan jalkapallo vaatii erinomaista aerobista ja anaerobista kuntoa. Jokaisella ammattilaisjalkapalloilijalla on oltava hyvä aerobinen kunto pärjätäkseen huipulla. Hyvän kunnon avulla pystyy moniin tärkeisiin suorituksiin kuten lisäämään intensiteettiä pelin aikana, ylläpitämään suorituskykyä myös toisella puoliajalla sekä juoksemaan pitkiä matkoja pelin aikana. Pelaajien aerobisella kapasiteetilla on myös suuri vaikutus heidän tekniseen suorituskykyynsä. Anaerobinen toiminta on tärkeää pelin ratkaisevilla hetkillä ja se voi vaikuttaa suoraan pallonhallinnan voittamiseen sekä maalintekoon ja maalien päästämiseen.

Voima- ja nopeusominaisuudet ovat myös todella merkittäviä jalkapallon tärkeiden taitojen kuten hyppäämisen, juoksemisen, taklaamisen sekä potkaisemisen kannalta. (Strauss ym. 2012)

Bloomfieldin ym. (2005, 61) mukaan jalkapalloa amatikseen pelaavat miehet ovat keskimääräisesti 181,1 cm pitkiä ja painavat keskimääräisesti 75,5 kg. Heidän mukaansa useimmiten maalivahdit ja puolustajat ovat pidempiä ja painavampia ja keskikenttäpelaajat kaikista lyhyimpiä ja kevyimpiä. Rasvaprosentti huippujalkapalloilijoilla on useimmiten 8–12

% välillä (Mujka ym. 2000, 519; Strudwick ym. 2002, 240) ja BMI (painoindeksi) 23,0 (Bloomfield ym. 2005, 61).

2.3.3 Tekniset tekijät

Forsmanin ym. (2016, 509) mukaan nuorelta jalkapalloilijalta voidaan tunnistaa sellaisia teknisiä ominaisuuksia, jotka ovat yhteydessä korkeaan suoritustasoon myöhemmällä iällä. He tutkivat 15-vuotiaan suorituskyykyyn liittyviä ominaisuuksia, jotka ennustaisivat menestyksellistä suoritustasoa 19-vuotiaana. Näitä ominaisuuksia ovat kuljettaminen, ohittaminen, syöttäminen sekä potkutaito. Heidän tutkimuksensa mukaan teknisistä ominaisuuksista menestystä ennusti kaikista vahvimmin keskimääräisesti parempi syöttö- ja potkutaito 15-vuotiaana.

Myös Huijgen ym. (2009) tutkivat 14–18-vuotiaiden kuljettamisen taidon kehittymisen ja aikuisiän pelitason välistä yhteyttä. Heidän tutkimuksensa tulokset osoittivat, että nuoret pelaajat, joista tuli lopulta ammattilaisia, olivat keskimäärin 0,3 sekuntia nopeampia 30 metrin yksittäisessä kuljetussuorituksessa ja keskimäärin jopa 1 sekunnin nopeampia 3 x 30 metrin toistuvassa kuljetussuorituksessa. Hönerin ym. (2017, 6), Leyhrin ym. (2018, 7) sekä Leyhrin ym. (2020) tutkimukset tukevat edellä mainittuja tuloksia ja täydentävät vielä, että myös nuoren jalkapalloilijan hyvillä pallonhallinta- ja laukomistaidoilla voi olla yhteys korkeaan suoritustasoon aikuisena.

Forsmanin (2016, 18) mukaan jalkapallon tekniset vaatimukset ovat lisääntyneet viime vuosien aikana. Barnes ym. (2014) tutkivat jalkapallon teknisiä ja fysiologisia muutoksia vuosien aikana. Heidän mukaansa jalkapallopelissä onnistuneiden syöttöjen määrä sekä syöttöjen määrä ylipäättään on kasvanut huomattavasti, mikä osoittaa myös jalkapallon pelitempon kasvaneen.

Rampinin ym. (2009, 230) mukaan kaikista tärkeimmät tekniset taidot huipulla menestymiseen ovat pallonhallinta, lyhytsyöttötaito, taklaaminen, kuljettaminen, potkutaito sekä laukominen maalia kohti. Arayan ja Larkinin (2014, 22–23) mukaan menestyksekkäät joukkueet hallitsevat keskimäärin palloa enemmän, syöttävät lyhyitä syöttöjä enemmän sekä laukovat enemmän varsinkin rangaistusalueen sisältä verrattuna huonosti menestyviin

joukkueisiin. Tämä osoittaa teknisten taitojen tärkeyden myös joukkueen menestymisen kannalta.

Jalkapallossa on myös pelipaikkakohtaisesti erilaisia vaatimuksia. Eri pelipaikkojen pelaajilla pallokosketuksien määrä, kosketusten kesto ja etäisyys vastustajasta pallon saadessa vaihtelevat pelipaikan mukaan. Esimerkiksi Ranskan liigassa yksittäinen pelaaja hallitsee palloa 46,7 kertaa ottelun aikana. Laitapuolustajat, keskikenttäpelaajat ja laitahyökkääjät hallitsivat palloa enemmän kuin keskushyökkääjät tai keskuspuolustajat. (Carling 2010, 323) Di Salvon ym. (2007) mukaan pelaajien kokonaisjuoksumatkasta vain 1,2–2,4 % tapahtuu pallon kanssa pelipaikan mukaan. Tämä lyhyt aika pallon kanssa usein tapahtuu vielä kovassa vauhdissa, mikä osoittaa, että kyky kuljettaa palloa hallitusti kovassa vauhdissa on todella tärkeä ominaisuus huippujalkapallossa (Carling 2010, 325).

2.3.4 Taktiset tekijät

Taktisten taitojen huippuosaaminen nuorena on todettu jossain määrin lisäävän mahdollisuutta ammattilaisuuteen tulevaisuudessa. Kannekens ym. (2010) tutkivat 105 16–18-vuotiaan korkeatasoisen nuoren taktisia taitoja jalkapallossa ja niiden yhteyttä mahdolliselle tulevalle ammattilaissopimukselle. Tutkimuksen mukaan taktisista taidoista sijoittuminen ja päätöksenteko pelitilanteissa olivat parhaiten huipputasoa ennustavia tekijöitä nuorilla jalkapalloilijoilla. Näiden taitojen merkitys nousi esiin kaikista vahvimmin keskikenttäpelaajilla, sillä korkeiden pisteiden saajilla sijoittumisessa ja päätöksenteossa oli jopa 6,6 kertaa paremmat mahdollisuudet tulla ammattilaiseksi verrattuna heikkojen pisteiden saajiin. Näiden keskikenttäpelaajien, joiden pisteet jäivät murrosiässä heikoiksi, näyttää jopa mahdottomalta päästä ammattilaisjalkapalloilijaksi tulevaisuudessa. (Kannekens ym. 2010)

Forsmanin ym. (2016, 509) tutkimuksen mukaan taas taktisista ominaisuuksista tärkein erotteleva tekijä oli kyky suoriutua muuttuvissa tilanteissa. Heidän mukaansa korkeatasoisella vaihtuvien tilanteiden suoriutumisella oli yhteys jalkapallomenestykseen tulevaisuudessa.

Grehaigen ja Godboutin (1995) mukaan taktiset taidot tarkoittavat joukkueurheilussa yksittäisen pelaajan kykyä suorittaa pelissä oikea toiminto oikeaan aikaan. Nämä kyvyt ovat Forsmanin (2016, 19) mukaan tärkeitä, sillä jalkapallon pelitilanteissa pelaajien ympärillä

vallitseviin aistien ärsykkeisiin on pystyttävä vastaamaan ennen kuin itse todellinen suoritus voidaan toteuttaa. Hänen mukaansa taktiseen osaamisen kuuluvat havaintokognitiiviset taidot, kuten päätöksenteko- ja ennakoititaidot. Williamsin ja Fordin (2013, 105) mukaan ennakointi tarkoittaa pelaajan kykyä ennakoida, mitä joukkueoverit ja vastustajat todennäköisesti tulevat tekemään tietyissä tilanteissa, kun taas päätöksenteko tarkoittaa pelaajan kykyä suunnitella, valita ja toteuttaa jokin toiminto vaihtuviin pelitilanteisiin sopien. Hyvät päätöksentekotaidot sisältävät myös sen, että pelaaja pystyy tekemään toimintoja huomioiden ennen ottelua päätetyn strategisen pelisuunnitelman. (Williams & Ford 2013, 105)

McPhersonin ja Kernodlen (2003, 140) mukaan taktiset suoritukset vaativat kognitiivisia taitoja, jotka voidaan jakaa deklarativisiin (tietää, mitä tehdä) ja proseduaalisiin (tekee) taitoihin. McPhersonin (1994, 226) mukaan deklarativiset taidot tarkoittavat pelaajien lajituntemusta, eli sääntöjen, tavoitteiden ja lajin periaatteiden tuntemista, kun taas proseduaaliset taidot käsittävät sopivien toimintojen valitsemisen pelissä oikeaan aikaan.

Myös Kannekens ym. (2010, 848–849) osoittaa taktisten taitojen olevan tärkeitä tekijöitä jalkapallossa menestymiseen. He suorittivat jalkapalloilijoiden taktisista taidoista tutkimuksen, jossa huipulla menestymisen kannalta merkittävimiksi tekijöiksi nousi esiin sijoittuminen sekä päätöksenteko pelitilanteissa.

3 LAHJAKKUUDEN TUNNISTAMINEN JALKAPALLOSSA

Lahjakkuuden ja kykyjen tunnistaminen sekä kehittäminen jalkapallossa on monimutkainen prosessi (Bennett ym. 2019, 36; Phillips 2010). Bennettin ym. (2019, 36) mukaan nykyään suurin osa aiheeseen liittyvästä tutkimuksesta suoritetaan vakiintuneissa suurissa jalkapallomaissa, joissa laji on todella suosittua (esimerkiksi Saksa tai Belgia). Tyypillisesti lahjakkuuksien tunnistaminen tapahtuu valitsemalla pelaajia, joilla on nuorena kova suorituskyyky. Kuitenkin usein valitsemisessa jää huomioimatta se, miten pelaajat kehittyvät siitä eteenpäin. Jalkapallo on maailman suosituin urheilulaji, mikä kannustaa lajiliittoja tunnistamaan ja kehittämään lahjakkaita nuoria jalkapalloilijoita, jotka myöhemmin ovat edistämässä mahdollisesti jopa oman maan menestystä. Lahjakkuuspolkujen luomiseen vaikuttaa kuitenkin monet tekijät, kuten väestön koko, resurssit, kotimaisen kilpailun suosio sekä jalkapallon asema muihin urheilulajeihin. Nämä tekijät saavat aikaan eroavaisuuksia lahjakkuuksien tunnistamiseen ja kehittämiseen liittyvissä käytänteissä. (Bennett ym. 2019)

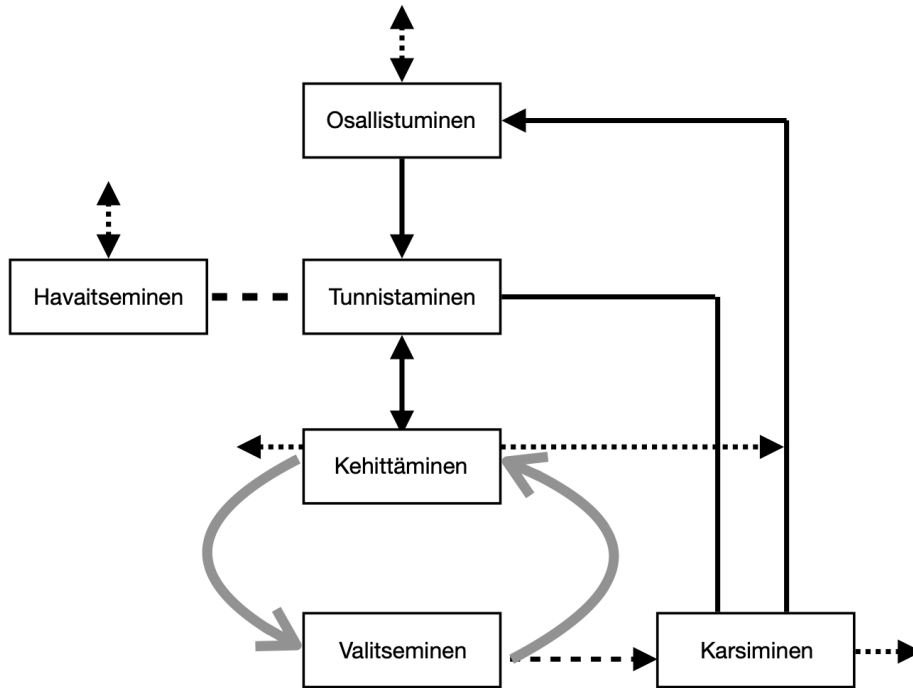
3.1 Lahjakkuuksien tunnistamis- ja kehitysprosessi

Jalkapallolahjakkuuksien tunnistamis- ja kehitysprosessit ovat tulleet hyvin ammattimaisiksi seurojen, valmentajien, lajiliittojen, urheilututkijoiden sekä pelaajien, että heidän perheidensä merkittävien panostusten avulla. Näitä merkittäviä panostuksia ovat esimerkiksi rahalliset ja ajalliset panostukset sekä henkilöstöinvestoinnit. Tämä osoittaa, että tutkijat, ammatinharjoittajat ja valmentajat ovat edelleen erityisen kiinnostuneita siitä, mikä olisi paras tapa tunnistaa niitä pelaajia, joita kannattaisi valita järjestelmällisiin harjoitusohjelmiin ja akatemioihin. (Williams ym. 2020)

Yleisimmin valmentajat tai kykyjenetsijät valitsevat nuoria jalkapalloilijoita kehitysohjelmiin pelien perusteella. Päätös pelaajien valitsemiseen on usein intuitiivinen päätös ja se perustuu kokonaisvaikutelmaan. Pelaajien valinnoissa otetaan huomioon arviot teknisistä taidoista, pelikäsityksestä, nopeudesta sekä psykologisista ominaisuuksista, joihin sisältyy esimerkiksi asenne, motivaatio, halu menestyä, sekä halu oppia. Valmentajat ja kykyjenetsijät ovat myös käyttäneet nuorten jalkapalloilijoiden valintaprosesseissa apuna monitieteellisissä pitkittäistutkimuksissa esiin nousseita korkeaa suorituskyykyä ennustavia tekijöitä, varsinkin taitoihin ja nopeuteen liittyviä. (Williams ym. 2020)

Larkin ja O'Connor (2017, 7–10) suorittivat tutkimuksen siitä, että mitä tekijöitä valmentajat ja kykyjenetsijät pitävät tärkeinä tunnistaessaan lahjakkaita ja taitavia nuoria jalkapalloilijoita alle 13-vuotiaiden joukkueisiin. Tutkimukseen osallistui 20 alueellista australialaista nuorten jalkapallojohtajaa ja -valmentajaa. Tutkimukseen osallistuvat valmentaja ja johtajat pitivät teknisiä, taktisia sekä psykologisia taitoja tärkeimpinä tekijöinä tunnistaessa lahjakkaita pelaajia lähtötason joukkueisiin. Teknisistä ominaisuuksista tärkeimpinä pidettiin ensimmäistä kosketusta, potkutekniikkaa sekä kykyä yksi vastaan yksi tilanteissa. Taktisista tekijöistä tärkeimpinä taas pidettiin päätöksentekotaitoa sekä peliälyä ja psykologisista ominaisuuksista positiivista asennetta sekä valmennettavuutta. Näiden lisäksi tutkimuksessa nousi myös esiin ominaisuuksia, joita rekrytoijat eivät pitäneet tärkeitä tunnistamisprosessissa. Näitä ominaisuuksia olivat fysiologiset, antropometriset ja sosiologiset ominaisuudet. (Larkin & O'Connor 2017, 7–10)

Kuvassa 2 (sivulla 16) on esitetty alun perin Williamsin ja Reillyn kehittämä (2000, 658) ja myöhemmin Williamsin ym. (2020) jatkama nykyjalkapallon tunnistamis-, valinta- ja kehitysmalli. Tunnistaminen (engl. identification) tarkoittaa lahjakkaiden jalkapalloilijoiden tunnistamista, joilla on potentiaalia edetä kovatasoisiin kehitysohjelmiin (engl. development), jotka koostuvat tuen, valmennuksen, harjoittelun sekä otteluiden järjestelmällisestä yhdistelmästä. Havaitseminen (engl. detection) tarkoittaa potentiaalisten yksilöiden löytämistä jalkapallon ulkopuolelta. Osallistuminen (engl. participation) tarkoittaa yleisesti jalkapallon harrastamista esimerkiksi ajanviettotapana epävirallisissa ympäristöissä. Valitseminen (engl. selection) taas viittaa jatkuvaan kehitysohjelmien pelaajien valintaprosessiin. Tässä vaiheessa valitaan niitä pelaajia, joilla on potentiaalia ja ominaisuuksia edetä esimerkiksi seuraavan ikäryhmän akatemiajoukkueeseen. Karsiminen (engl. deselection) tarkoittaa niiden pelaajien poistamista prosessista, jotka eivät enää osoita kykyä osallistua tai tulla valituksi tuleviin joukkueisiin. (Williams ym. 2020; Williams & Reilly 2000, 658)

KUVA 2. Tärkeimpiä tekijöitä jalkapalloilijoiden tunnistamis-, valinta- ja kehitysprosessista. Nuolet osoittavat mahdollisia pelaajien kulkemia polkuja, pienet katkoviivat pelaajien poistumis- ja sisääntuloreittejä ja paksumat katkoviivat toisiinsa liittyviä käsitteitä. (Mukaiilu Williams ym. 2020)

3.2 Lahjakkuuden tunnistamisen haasteet

Johnstonin ja Bakerin (2020) mukaan valmentajilla on todella vaikea tehtävä tunnistaa ja valita urheilijoita joukkueeseensa. Heidän mukaansa tähän mennessä saaneista todisteista voidaan päätellä, että valintapäätökset voivat olla epätarkkoja, puolueellisia ja joskus jopa epäloogisia, mikä osoittaa että tunnistamis- ja valintaprosessin kehittämisessä on vielä paljon opittavaa. Seuraavana tulemme esittelemään haasteita, joita lahjakkuuksien tunnistamis- ja valintaprosesseissa tulee usein vastaan.

Williams ym. (2020) etsivät katsauksessaan viimeisen 20 vuoden ajalta tutkimuksia, jotka liittyisivät lahjakkaiden jalkapalloilijoiden tunnistamiseen hakusanoilla ”talent identification” ja ”soccer”. He löysivät ainoastaan 10 pitkittäistutkimusta, joissa seurattiin nuoria jalkapalloilijoita aikuisuuteen asti. Myös Johnston ym. (2018, 99) etsivät systemaattisessa

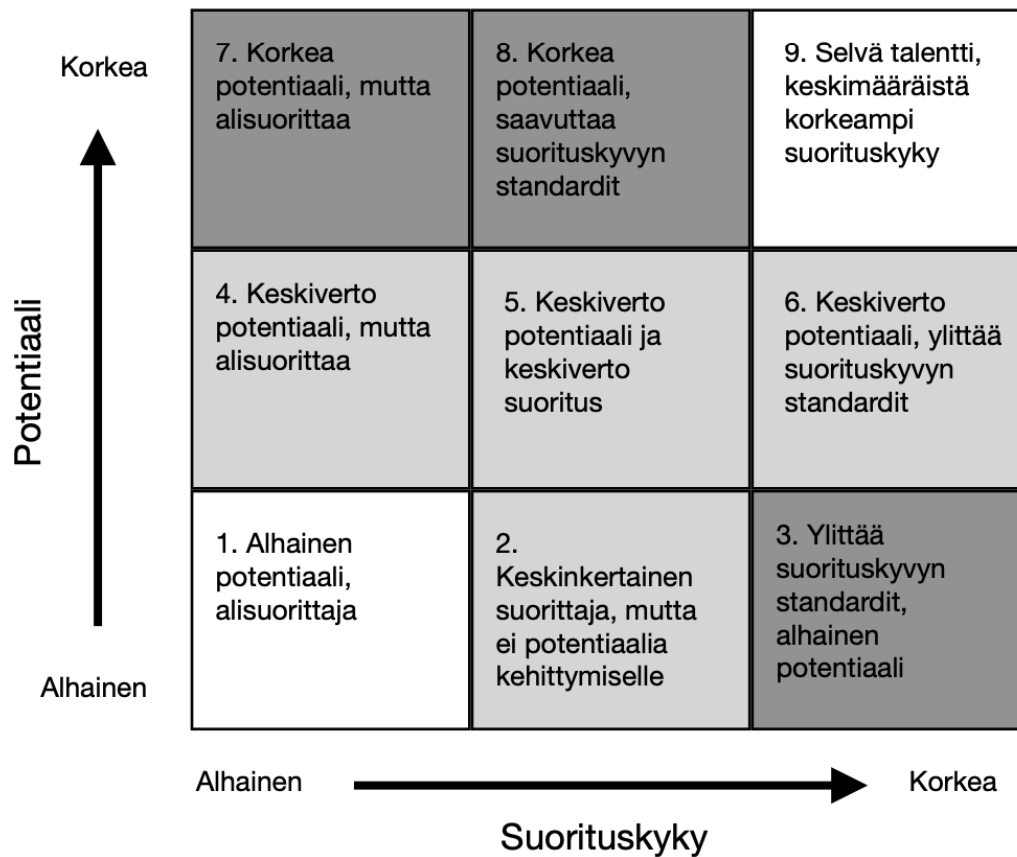
katsauksessaan lahjakkaiden urheilijoiden tunnistamiseen liittyviä tutkimuksia vuosien 1990 ja 2015 väliltä. Tutkimuksia, joissa seuranta jakso oli yli vuoden, löytyi ainoastaan 20. Näiden katsausten tulokset osoittavat, kuinka vähän lahjakkuuden tunnistamista on pitkittäistutkimuksilla tutkittu. Jalkapalloon liittyvät monitieteiset, pitkittäiset, prospektiiviset sekä laadulliset tutkimukset ovat erittäin aikaa vieviä, ja niihin liittyy usein käytännön vaikeuksia, mikä voi selittää tutkimusten pientä joukkoa (Williams ym. 2020). Johnston ja Baker (2020, 2–3) osoittavatkin, että yksi suurimpia lahjakkuuksien ennustamisen tarkkuuteen vaikuttavista kysymyksistä on rajallinen ymmärrys itse ilmiöstä.

Bergkamp ym. (2019, 1319–1329) tutkivat metodologisia ongelmia jalkapallolahjakkuuksien tunnistamisessa. Heidän mukaansa ensimmäinen ongelma on se, että kriteerit tulevaisuuden suorituskyvyn ennustamiselle vaihtelevat eri suoritustasoilla. Monissa lahjakkuuden tunnistamiseen liittyvissä tutkimuksissa kriteerit ovat intuitiivisia ja yksinkertaisia, mutta kuitenkin kovin puutteellisia. Näitä kriteereitä ei olla myöskään tarpeeksi sovellettu tutkimuksissa, jotka pyrkivät ymmärtämään, mitkä tekijät voisivat ennustaa yksilön korkeaa suoritustasoa jalkapallossa. Toinen ongelma tutkimuksen mukaan on se, että jalkapallolahjakkuuksien tunnistamisessa keskitytään yksittäisiin suoritusedikaattoreihin suorituskyvyn ennustajina. Jalkapallo on monitahoinen laji, jolloin tärkeämpää olisi tutkia, miten nämä yksittäiset suoritusedikaattorit yhdessä ennustavat yksilön suoritustasoa ja menestystä. Kolmas ongelma on toimintasäteen rajoittuneisuus. Tähän mennessä tehtyjen epäjohdonmukaisten havaintojen perusteella on vaikea määritellä tarkasti, mikä on tärkeää millekin ikäryhmälle tai taitotasolle. Neljäs ongelma on jalkapallolahjakkuuksien onnistuneeseen tunnistamiseen liittyvät matalat prosentit. (Bergkamp ym. 2019, 1319–1329) Bergkamp ym. (2019, 1329) esittävät, että jos esimerkiksi alle 12-vuotiaiden jalkapalloilijoiden kokonaismäärä on 100 000, niistä valitaan ja tunnistetaan keskimääräisesti 5000 (5 %) pelaajaa, joiden ennustetaan menestyvän jalkapallossa. Näistä valituista pelaajista 5,3 % (265/5000) tulee menestymään, mutta yksittäisten pelaajien määrä jää kuitenkin koko joukosta hyvin pieneksi. Alle 12-vuotiaista jalkapalloilijoista noin yks prosentti (1000/100 000) tulee kuitenkin menestymään, jolloin valitsematta voi jäädä jopa 73,5 % tulevaisuudessa menestyvistä pelaajista. Tutkimuksen mukaan tämän esimerkin luvut viittaavat suhteellisen korkeaan ennustavuuteen, mutta se toimii kuitenkin hyvänä mallina siitä, kuinka paljon tulevaisuudessa menestyviä pelaajia jää todennäköisesti tunnistamatta. (Bergkamp ym. 2019, 1329)

Myös Johnston ym. (2018, 99–105) systemaattinen katsaus tuo myös esille, että urheilijoiden tulevan potentiaalin ennustamisen tarkkuus jää melko alhaiseksi. Johnston ja Baker (2020) tutkivat tekijöitä, jotka johtavat siihen, että tarkkuus jää alhaiseksi ja että ”lahjakkuuksia hukataan” (engl. ”talent wastage”). Näitä sudenkuoppia ovat muun muassa henkilökohtaiset mieltymykset ja intuitio. (Johnston & Baker 2020) Lundin ja Söderstömin (2017, 252–253) tutkimuksen mukaan valmentajia ohjaa usein kokemusperäinen käytännön ymmärrys. Valmentajien voi olla vaikea antaa valinnoille perusteluita, sillä valintaa voi usein ohjata se mikä tuntuu oikealta ”sydämessä” tai ”vatsassa” ja näitä taas perustellaan monen vuoden kokemuksella. Tämä osoittaa, että erilaiset kontekstuaaliset ja kulttuuriin liittyvät tekijät valmentajilla vaikuttavat lahjakkaiden pelaajien tunnistamiseen ja valitsemiseen. (Lund & Söderström 2017, 252–253) Johnstonin ja Bakerin (2020, 3–7) mukaan lahjakkuuksien tunnistamisen tarkkuuteen voivat vaikuttaa myös muun muassa seuraavat tekijät: rahoitus, valitsijoiden liiallinen itseluottamus, ajanpuute, standardoidut testausmenetelmät, modernit koneelliset ja tilastolliset lähestymistavat, poliittiset asiat sekä valitsijoiden määrä.

Kuten aikaisemmin on tullut esille, Williamsin ym. (2020) mukaan valmentajat tai kykyjenetsijät valitsevat nuoria jalkapalloilijoita kehitysohjelmiin esimerkiksi otteluiden perusteella. Tyypillisesti valmentajat, jotka valitsevat urheilijoita eri tasoihin kilpailuihin ja kehitysohjelmiin arvioivat potentiaalin nykyisestä suoritustasosta (Vaeyens ym. 2008, 704). Tähän liittyviä riskejä voidaan tarkastella Bakerin ym. (2018, 51–52) kehittämän lahjakkuuksien tunnistamisen riskimatriisin avulla (kuva 3 sivulla 18). Kuvan 3 valkoisiin laatikkoihin sisältyvät urheilijat eivät yleensä ole vaarassa, koska ne, joiden suorituskyky ja potentiaali ovat alhaisia poistetaan, kun taas selvästi ylivoimaiset jäävät järjestelmään. Vaaleanharmaisiin laatikkoihin sisältyvät urheilijat edustavat kuuluvat kohtalaisen riskin ryhmään. Riskimatriisin mukaan he voivat joko olla potentiaalisia urheilijoita, joiden nykyinen taso ei vaan ole keskimääräistä parempi tai he voivat olla ylisuorittajia, jotka mahdollisesti vievät paikan muilta potentiaalisilta urheilijoilta. Korkeimman riskitason ryhmää edustavat tummanharmaisiin laatikkoihin sisältyvät urheilijat. Jos valmentajat keskittyvät liikaa suorituskykyyn valintaprosessissa, voidaan menettää korkean potentiaalin omaavia urheilijoita, koska heidän sen hetken suoritustaso ei ole erityisen korkea (laatikot 7 ja 8). Toinen riski voi muodostua siitä, että valitaan urheilijoita, jotka osoittavat korkeaa suorituskykyä, mutta kuitenkin pitkän aikavälin potentiaali on alhainen (laatikko 3). Edellä mainitut urheilijat voivat mahdollisesti myös viedä valinnoissa paikkoja potentiaalisimmilta urheilijoilta pidemmällä aikavälillä. Paikkojen vähennettyä, myös riskit virheille valinnoissa kasvavat. Valmentajien,

kykyjenetsijöiden ja johtajien olisi tärkeää tiedostaa, että minkä tason riskejä he ovat valmiita ottamaan yksittäisten urheilijoiden kohdalla. (Baker ym. 2018, 51–52)

KUVA 3. Lahjakkuuksien tunnistamisen riskimatriisi (Mukailtu Baker ym. 2018, 52).

Baker ym. (2018, 55) nostavat myös esille sen, kun lahjakkuuksia valitaan, niin samalla oikeastaan ennustetaan lajin tulevaisuutta. Heidän mukaansa nimittäin lahjakkuuksien tunnistamiseen ja valitsemiseen liittyy ennustus siitä, kenellä on parhaat mahdollisuudet menestyä tulevaisuudessa. Tämä taas sisältää sen, että asiantuntijoiden tulee miettiä, mitä taitoja tarvitaan tulevaisuudessa korkean suorituskyvyn saavuttamiseksi. Korkean suorituskyvyn osa-alueet voivat muuttua eri lajeissa merkittävästikin vuosien aikana. (Baker ym. 2018, 55) Esimerkiksi Barnesin ym. (2014, 1099) tutkimuksen mukaan Englannin korkeimman tason jalkapalloilijat suorittivat kaudella 2011–2012 jopa 40 % enemmän syöttöjä verrattuna kauteen 2006–2007, mikä osoittaa, että jalkapallon pelitempo on kasvanut vuosien aikana.

Viimeinen iso haaste lahjakkuuden tunnistamisessa, jonka nostamme esille, on suhteellisen iän ilmiö (RAE). Suhteellisen iän ilmiö tarkoittaa sitä, kun aikaisemmin samana vuonna syntyneet ovat ylliedustettuja myöhään syntyneisiin verrattuna (Kelly ym. 2021, 1). Massa ym. (2014, 400–402) tutkivat suhteellisen iän ilmiötä yhdessä Brasilian isoimmassa junioriseurassa. Heidän tutkimuksensa mukaan São Paulon 341 nuoresta jalkapalloilijoista jopa 162 (47,5 %) olivat syntyneet kalenterivuoden kolmen ensimmäisen kuukauden aikana ja viimeisen kolmen kuukauden aikana syntyneitä edusti ainoastaan 30 (8,8 %) pelaajaa. Kelly ym. (2020) tutkivat suhteellisen iän ilmiötä englantilaisissa ammattijalkapallojoukkueissa. Myös heidän tutkimuksensa mukaan akatemioihin valittiin nuorena paljon enemmän alkuvuodesta kuin loppuvuodesta syntyneitä. Kuitenkin viimeisen kolmen kalenterikuukauden aikana syntyneet pääsivät ammattilaiseksi jopa neljä kertaa todennäköisemmin kuin ensimmäisen kolmen kuukauden aikana syntyneet. Tallaista ilmiötä kutsutaan altavastajaan hypoteesiksi (engl. underdog hypothesis). (Kelly ym. 2020) Kellyn ym. (2021, 7) mukaan suhteellisen iän ilmiön vaikutuksen pienentämiseksi on olemassa keinoja, kuten suhteellisella iällä järjestetty pelaajien numerointi, varhaisen valinnan välttäminen, joustava kronologinen lähestymistapa, tasoryhmät ja biologisen sekä antropometrisen kypsyiden ryhmät.

3.3 Jalkapalloilijoiden kehittämisjärjestelmä Suomessa

Forsmanin (2016, 14–15) mukaan Suomessa nuorten jalkapalloilijoiden kehittämisjärjestelmä perustuu enemmän urheiluseuroihin kuin kouluihin tai akatemioihin. Seuraympäristössä pelaajat harjoittelevat ja pelaavat useimmiten koko nuoruutensa, minkä seurauksena yksilöllinen valmennus ja harjoittelu saattavat jäädä vähäiseksi. Suurin osa valmentajista suomalaisissa seuroissa on kaiken lisäksi vapaaehtoisia.

Kuitenkin Suomen Palloliitto vastaa nuorten alue- ja maajoukkue toiminnasta. Suomen Palloliiton (2023a) mukaan U14-U15 aluetoiminnan päätavoitteisiin kuuluu henkilökohtainen tasonmittaus oman ikäluokan kärkeen mitattuna, jolloin saadaan pelaajien vahvuudet ja kehityskohdat selville. Aluetoiminnassa harjoitellaan samoilla tavoilla kuin ensimmäisissä maajoukkue tapahtumissa, jolloin toiminnan tarkoituksena on myös valmistaa pelaajia niihin. Perusteet ja toimintatavat tulevat pelaajille tutuiksi, millä pyritään siihen, että nuoret pelaajat olisivat mahdollisimman valmiita ensimmäisiin maaotteluihin. Huuhkajapolku on uusi suomalaisen jalkapallon yhteinen alusta seurojen pelaajakehityksen tueksi, mikä tarjoaa

kilpailullisia pelejä, laadukasta koulutusta, vuorovaikutusta seurojen välillä sekä näyttömahdollisuuksia tulevaisuuden huuhkajapelaajille (Suomen Palloliitto 2023b). Alue toiminta on osana huuhkajapolkuna siten, että siinä tavoitetaan tulevia pelaajia nuorten maajoukkueisiin ja sitä kautta jopa A-maajoukkueeseen asti. Suomessa aluejoukkueet ovat jaettu maantieteellisesti viiteen alueeseen: pohjoinen, pohjanmaa, itä, länsi ja etelä. Aluevalmentaja vastaa kyseisen alueen toiminnasta ja valitsee pelaajat sekä tekee leirijärjestelyt kuhunkin aluetapahtumaan aina erikseen. Aluevalmentajat tekevät yhteistyötä alueen seurojen omien valmentajien kanssa. (Suomen Palloliitto 2023a)

4 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajien käsityksiä lahjakkuudesta. Tavoitteena on selvittää aluevalmentajien keinoja ja kriteereitä lahjakkaiden pelaajien tunnistamisessa aluejoukkuetoimintaan. Tutkimuksessa selvitetään myös aluevalmentajien omia kokemuksia, ajatuksia sekä kehitysideoita valintaprosessiin sekä yleisesti lahjakkuuden tunnistamiseen liittyen.

Pyrimme tutkimuksessamme hakemaan vastauksia yllä mainittuihin asioihin liittyen seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

1. Mitä on lahjakkuus jalkapallossa?
2. Millainen on lahjakkaiden jalkapalloilijoiden valintaprosessi aluejoukkuetoimintaan Suomessa?
3. Millä kriteereillä tai perusteilla Suomen Palloliiton aluevalmentajat valitsevat pelaajia aluejoukkuetoimintaan?
4. Millaisia ajatuksia ja kokemuksia aluevalmentajilla on aluejoukkuetoiminnasta?
5. Miten lahjakkuuden tunnistamista voitaisiin kehittää Suomessa?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa tulemme esittelemään tutkimuksen etenemistä vaihe vaiheelta. Aluksi esittelemme tutkimusotteen, tutkimuksen kohderyhmän sekä aineiston hankinnan. Tämän jälkeen selitämme sisällönanalyysin eri vaiheet. Lopuksi avaamme tutkimuksemme eettisyyteen ja luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

5.1 Tutkimusote

Toteutimme tutkimuksen laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, koska halusimme selvittää Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajien käsityksiä lahjakkuudesta jalkapallosta sekä yleisesti kokemuksia aluejoukkuevalintaprosesseista.

Tässä tutkimuksessa tieteenfilosofisena tutkimusotteena toimii fenomenologis-hermeneuttinen lähestymistapa, sillä tutkimme aluevalmentajien käsityksiä ja kokemuksia ilmiöstä. Fenomenologinen lähestymistapa sopii tutkimukseemme, sillä siinä keskeistä on juuri ihmisten kokemukset sekä niiden merkitykset (Laine 2018, 31–32). Tuomen ja Sarajärven (2018, 41) mukaan fenomenologis-hermeneuttisen tutkimuksen tavoitteena on käsitteellistää tutkittava ilmiö eli tässä tutkimuksessa lahjakkuuden tunnistamisen kokemusten merkitys. Myös Kakkorin ja Huttusen (2010, 1) mukaan fenomenologinen metodi sopii ihmistieteelliseen tutkimukseen, sillä siinä panostetaan kokemusten analysointiin. Heidän mukaansa hermeneuttisessa tutkimusotteessa taas tutkitaan tulkintaa ja ymmärrystä ilmiöstä. Ymmärrys ja kokemus ovat molemmissa tutkimusotteissa keskeisiä käsitteitä, jolloin kumpaakaan ei voida suoraan sivuuttaa. Täten tutkimuksessamme tutkimusotteeksi muodostui fenomenologis-hermeneuttinen lähestymistapa.

5.2 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksessa kohderyhmään kuului viisi Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajaa. Suomen Palloliiton aluevalmentajien tehtävä on valita U14-U15 ikäisiä mahdollisia tulevaisuuden maajoukkuepelaajia aluetoimintaan (Suomen Palloliitto 2023a). Aluevalmentajat ovat ainoita pelaajien tunnistamistyötä päätoimisesti tekeviä valmentajia

Suomessa. Haastateltavat valikoituivat siis sen perusteella, että he tekevät lahjakkuuden tunnistamistyötä käytännössä. Tutkimukseen valittiin kaikki Suomen aluevalmentajat, jotta saataisiin mahdollisimman kattavaa tietoa valtakunnallisesti mitattuna. Taulukossa 1 on esitelty tutkimuksen kohderyhmän taustatiedot.

TAULUKKO 1. Haastateltavien taustatiedot

	Valmennuskokemus (v)	Aluevalmennuskokemus (v)	Valmennuskoulutus	Koulutustausta
H 1	20	3	Uefa Elite Youth A	Ylioppilas/Laborantti
H 2	19	6	Uefa Pro	Liikunnanohjaaja (AMK)
H 3	10	9	Uefa Pro	Ylioppilas
H 4	20	9	Uefa Pro	Tradenomi (AMK)
H 5	31	11	Uefa Pro	Peruskoulu

5.3 Aineiston hankinta

Aineisto hankittiin haastatteluiden avulla. Haastattelututkimuksen hyvä puoli on joustavuus verrattuna kyselytutkimukseen. Haastattelu mahdollistaa kysymysten toistamisen sekä väärinkäsitysten oikaisemisen. Lisäksi haastattelu selventää ilmausten sanamuotoa sekä mahdollistaa keskustelun käymisen tiedonantajan kanssa. Haastattelun avulla haastateltavalta saadaan tutkivasta aiheesta myös mahdollisimman paljon tietoa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87–88)

Tutkimuksessamme käytimme aineiston hankintamenetelmänä avointa haastattelua. Tuomen ja Sarajärven (2018, 88–89) mukaan avoimessa haastattelussa eli syvähaastattelussa käytetään avoimia kysymyksiä, joiden avulla tutkittavaa ilmiötä pystytään avaamaan mahdollisimman perusteellisesti. Avoimessa haastattelussa vain keskusteltava ilmiö on määritelty. Haastattelijoiden tehtävänä on syventää haastateltavien vastauksia lisäkysymysten avulla. Kyseisessä menetelmässä haastattelun sisältö ei kuitenkaan liity mihinkään tahansa, vaan tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksen viitekehys ei määrää haastattelun suuntaa, mutta helpottaa tutkijaa hahmottamaan ilmiötä. (Tuomi & Sarajärvi, 88–89) Avoin haastattelu toimii tutkimuksessamme, sillä tarkoituksena on nimenomaan saada syvällistä tietoa aluevalmentajilta

lahjakkuuden tunnistamisprosesseista ja heidän omista kokemuksistaan siitä. Vaikka tutkimuksen perustana on kirjallisuuskatsaus lahjakkuudesta jalkapallossa, emme kuitenkaan ohjaile haastateltavia tiettyyn suuntaan.

Lähestyimme tutkimusjoukkoa sähköpostilla, johon liitimme tietosuojailmoituksen sekä tutkimustiedotteen (LIITE 2). Kaikki aluevalmentajat vastasivat haastattelukutsuun myönteisesti ja ilmoittautuivat vapaaehtoisesti osallistumaan tutkimukseen. Eskolan ja Suorannan (2008, 92) mukaan haastattelun tulee olla vapaaehtoinen, joten varmistimme vielä jokaisen haastateltavan vapaaehtoisuuden nauhoitukselle suullisesti haastattelun alussa.

Toteutimme haastattelut syksyllä 2022 etäyhteydellä Microsoft Teams -ohjelmaa käyttäen. Valmentajat työskentelevät ympäri Suomea, jolloin etähaastattelut sopivat parhaiten aikatauluun. Toteutimme haastattelut etäyhteydellä, koska valmentajat työskentelevät ympäri Suomea. Haastattelupaikkana toimi suljettu yksityinen tila, jonka avulla varmistimme haastateltavien anonymiteetin ja yksilönsuojan. Kaikki haastattelut nauhoitettiin Microsoft Teamsin omalla nauhoitus ohjelmalla. Tämän lisäksi nauhoitimme haastattelut puhelimen (iPhone XR) sovelluksella. Tuplanauhoituksella ehkäisimme mahdollisten teknisten ongelmien haittavaikutuksia. Kaikki haastattelut sujuivat kuitenkin ilman teknisiä ongelmia. Nauhoitetut äänitiedostot syötettiin Microsoft Word-onlinen litterointi ohjelmaan, joka litteroi haastattelut koneellisesti. Koneellinen litterointi ei kuitenkaan ollut täydellinen, joten jokainen tiedosto piti vielä oikolukea ja muokata lopulliseen litteroituun muotoon. Litteroinnin ohessa poistimme aineistosta ylimääräiset täytesanat kuten ”niinku” sekä peräkkäin toistuvat sanat, tämän lisäksi korjasimme koneellisen litteroinnin aiheuttamat kirjoitusvirheet. Haastattelut kestivät keskimäärin 89 minuuttia ja litteroitua tekstiä syntyi näistä keskimäärin 20 sivua haastattelua kohti.

5.4 Aineiston analyysi

Laadullista sisällönanalyysiä tutkimuksessa voidaan toteuttaa aineistolähtöisesti, teoriasidonnaisesti tai teorialähtöisesti (Eskola 2018, 181). Tässä tutkimuksessa käytettiin analyysimenetelmänä teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä sekä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Tuomen ja Sarajärven (2018, 103) mukaan sisällönanalyysi on menetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Teoriaohjaavassa aineiston analyysissä jotakin

teoriaa voidaan käyttää analyysin apuna, mutta se ei kuitenkaan koskaan perustu suoraan teoriaan. Analyysiyksiköt muodostetaan aineistosta, kuten aineistolähtöisessä analyysissä, mutta aikaisempi tieto tai teoria voi ohjata tai auttaa niiden muodostamisessa. Aikaisemman tiedon vaikutus pystytään havaitsemaan analyysistä, mutta teoriaohjaavassa analyysissä muodostetaan myös uutta tietoa sekä yksiköitä teorian ulkopuolelta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103–109)

Luimme kaikkien haastatteluiden litteroidut aineistot moneen kertaan ja laitoimme jo tässä vaiheessa muistiin joitakin toistuvia, esille nousseita asioita. Tämän avulla päätimme, että mikä aineistossa kiinnostaa meitä eniten. Haastattelut olivat pitkiä ja avoimen haastattelun tyypillisesti esiinnousseet asiat lähtivät välillä rönsyilemään, mikä varmasti johtui siitä, että aluevalmentajille esitettiin kysymyksiä käytännön työstään, jolloin jokaisella riitti runsaasti sanottavaa. Rajasimme aineiston tutkimuskysymystemme mukaan viiteen eri alueeseen.

Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee samoin tavoin kuin aineistolähteinen analyysi, jossa analyysin ensimmäinen vaihe on alkuperäisen datan pelkistäminen eli redusointi. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi voidaan tyypillisesti jakaa kolmeen osaan – redusointiin eli aineiston pelkistämiseen, klusterointiin eli aineiston ryhmittelyyn sekä abstrahointiin eli teoreettisten käsitteiden luomiseen. Teoriaohjaava sisällönanalyysi kuitenkin eroaa aineistolähtöisestä analyysistä siten, että teoriaohjaavassa analyysissä teoreettiset käsitteet tuodaan ilmiöstä valmiina tiedettynä, kun taas aineistolähtöisessä ne luodaan aineistosta. (Miles & Huberman 1994; Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–123) Suoritimme aineiston redusoinnin jakamalla kunkin haastattelun pieniin pätkiin Microsoft Excelliin. Jokaisesta alkuperäisilmaisusta etsimme tutkimuskysymystä kuvaavia ilmaisuja ja lisäsimme ne seuraavaan sarakkeeseen. Alkuperäisilmaisuista saattoi löytyä useampia pelkistettyjä ilmauksia, jolloin tällaiset tekstipätkät jakautuivat useisiin pelkistettyihin ilmauksiin. Taulukossa 2 on esitelty esimerkkejä aineiston pelkistämisestä eli redusoinnista.

TAULUKKO 2. Esimerkkejä aineiston redusoinnista.

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaus
<i>Mutta että nää ihan pelin perusjutut, että kuinka hyvin sä pystyt ensimmäisen kosketuksen ottamaan sinne minne sä haluat, suuntaamaan sen sinne minne sä haluat, niin</i>	Ensimmäisen kosketuksen suunta Ensimmäisen kosketuksen pituus

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaus
<i>pitkälle kuin siinä tilanteessa pystyy ottamaan.</i>	
<i>No joo sitten varmaan tulee taito harhauttaa mutta että noi on varmaan semmoisia asioita mitä missä me, meillä on hirveästi tekemistä, kun me mennään kansainvälisiin peleihin.</i>	Taito harhauttaa
<i>No totta kai siihen vaikuttaa mun mielestä myös voimakkaasti se minkälainen verkosto sulla on siinä ympärillä: koti, ystävät, että niistä me puhutaan aika vähän</i>	Sosiaalinen verkosto Koti Ystävät
<i>Aluetoiminnasta kun puhutaan, niin varmaan mä nostan sen sisäisen motivaation joo.</i>	Sisäinen motivaatio
<i>Se voi olla myöskin, että se näkyy myös puolustussuuntaan, että on semmoinen valtava halu ja kiima riistää se pallo, saada se taas omalle joukkueelle.</i>	Halu riistää

Aineiston redusoinnin jälkeen seuraava vaihe on aineiston klusterointi eli ryhmittely (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124). Redusoinnissa ryhmittelimme pelkistettyjä ilmauksia niiden samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia etsimällä. Yhdistimme samaa ilmiötä kuvaavat pelkistykset luokiksi, joista muodostuivat analyysimme alaluokat. Tässä vaiheessa annoimme jokaiselle pelkistetylle ilmaukselle sitä kuvaavan koodin, josta tunnistaa mihin alaluokkaan se kuuluu. Koodien avulla suuren aineiston seasta löytyvät helposti kuhunkin alaluokkaan kuuluvat sekä pelkistetyt että alkuperäiset ilmaisut. Taulukossa 3 on esimerkki aineiston ryhmittelystä eli klusteroinnista, jossa motivaatiosta on muodostettu oma alaluokkansa sitä kuvaavien pelkistysten perusteella.

TAULUKKO 3. Esimerkki aineiston klusteroinnista.

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Halu kehittyä	Motivaatio
Sisäinen motivaatio	
Laji-innostus	
Valmius päivittäiseen tekemiseen	
Sisäinen palo liikkua	

Analyysin seuraavana vaiheena on aineiston abstrahointi eli käsitteellistäminen, jossa tutkimuksen kannalta oleellinen tieto eritellään ja luodaan teoreettisia käsitteitä. Teoriaohjaavassa analyysissä teoreettisten käsitteiden luomisessa käytetään apuna valmiiksi tiedettyä teoriaa, mutta osa käsitteistä voidaan luoda myös aineistolähtöisesti. Abstrahointi on prosessi, jossa rakennetaan tutkimuskohteesta kuvaa käsitteiden avulla. Tämän avulla tiedettyä teoriaa ja johtopäätöksiä voidaan verrata alkuperäisaineistoon uutta teoriaa luoden. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103–133) Aineistossamme yhdistimme alaluokkia yläluokiksi ja siitä edelleen yhdistäviksi luokiksi. Ensimmäistä ja kolmatta tutkimuskysymystä koskien käytimme teoriaohjaavaa analyysiä, jolloin yläluokat muodostuivat pääosin teoriaosiossa esitellyn Williamsin ym. (2020) mahdollisten huipputasoa ennustavien tekijöiden teorian mukaan, mutta osa yläluokista muodostui myös aineistolähtöisesti. Muiden tutkimuskysymysten osalta teoreettiset käsitteet muodostuivat aineistolähteisen sisällönanalyysin perusteita noudattaen aineistolähteisesti. Taulukossa 4 on esimerkki aineiston käsitteellistämisestä eli abstrahoinnista, jossa olemme yhdistäneet alaluokat Williamsin ym. (2020) teorian mukaisiin yläluokkiin.

TAULUKKO 4. Esimerkki aineiston abstrahoinnista.

Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
Motivaatio	Psyykkiset tekijät	Lahjakuustekijät
Rauhallisuus		
Henkinen kovuus		
Tavoitteellisuus		
Palautteen vastaanottaminen		
Tasaisuus		
Läsnäolo		
Asenne		

Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
Liikunnallisuus	Fyysiset tekijät	
Kehonhallinta		
Kestävyys		
Kimmoisuus		
Nopeus		
Ketteryys ja koordinaatio		
Voima		

Analyysin viimeisenä vaiheena kvantifioimme aineiston, mikä tarkoittaa sitä, että aineistosta lasketaan, kuinka monta kertaa sama asia toistuu tutkittavien ilmauksissa tai kuinka moni tutkittavista ilmaisee saman asian. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 135) Suoritimme kvantifioinnin laskemalla samoihin alaluokkiin kuuluvien ilmausten lukumäärän, jokaisesta haastattelusta. Lisäksi laskimme, kuinka moni haastateltavista mainitsi saman asian. Tässä tutkimuksessa halusimme kvantifioinnin avulla tuoda esiin, miten aineistossa nousseet asiat ja käsitteet painoutuivat. Lisäksi kvantifiointi luo tutkimukseen avoimuutta tuomalla esiin kaikki aineistossa esiintyneet ilmiöt. Kvantifiointia on kuvattu tulososion taulukoissa 5–9.

5.5 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi ja eettisyyden tarkastelu

Kaikessa tutkimustoiminnassa pyritään välttämään virheitä, joten myös tässä tutkimuksessa meidän on arvioitava tutkimuksen luotettavuutta. Yleisesti tutkimusmenetelmien luotettavuutta tarkastellaan validiteetin ja reliabiliteetin kautta. Kuitenkin laadullisen tutkimuksen saralla näitä käsitteitä on kritisoitu, sillä ne ovat syntyneet määrällisen tutkimuksen piirissä ja ne käsitteinä vastaavat lähinnä vain määrällisen tutkimuksen tarpeisiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 158–160) Monissa laadullisen tutkimuksen oppaissa kehoitetaankin validiteetin ja reliabiliteetin korvaamista tai jopa hylkäämistä käsitteinä laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa (Eskola & Suoranta 2008).

Vaikka laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole olemassa mitään täsmällisiä ohjeita, voidaan useimmissa tapauksissa tarkastella seuraavia asioita: Tutkimuksen kohde ja tarkoitus, tutkijan omat sitoumukset tutkimukseen, aineiston keruu, tutkimuksen tiedonantajat, tutkija–tiedonantajasuhde, tutkimuksen kesto, tutkimuksen luotettavuus sekä tutkimuksen

raportointi. Tutkimusta tulee kuitenkin tarkastella kokonaisuutena eli näiden edellä listattujen asioiden tulee olla täytettyinä myös suhteessa toisiinsa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 163–164)

Tässä tutkimuksessa on selkeästi ilmaistu tutkimuksen kohde ja sen tarkoitus. Luotettavuuden lisäämiseksi olimme pohtineet jo ennen haastatteluiden aloittamista omia näkemyksiämme ja kokemuksiamme tutkimusaiheen piirissä, jotta omat sitoumuksemme eivät vaikuttaisi tutkimuksen kulkuun ja tuloksiin. Tunnistamme sen, että molemmilla meistä on omien kokemustemme perusteella jonkinlainen kuva ja hypoteesi tutkimuksen tuloksista, mutta pyrimme kiinnittämään tähän huomiota tutkimusta toteuttaessamme. Tämän avulla haastateltavien sanoma pyrittiin tulkitsemaan juuri sellaisena kuin he tarkoittivat eikä ylimääräisiä tulkintoja tehty.

Aineiston keruu eli haastattelu suoritettiin avoimena haastatteluna. Avoin haastattelu on ilmiökeskeinen haastattelutapa, jossa tutkimuksen viitekehys ei määritä haastattelun suuntaa. Haastattelijan rooli korostuu siten, ettei haastattelija saa liikaa johdatella haastateltavaa tiettyyn suuntaan. Sitä on kuitenkin mahdoton kieltää, etteikö tutkijan valmiiksi tietämä tieto suuntaisi haastattelua, mutta avoimessa haastattelussa kuitenkin sallitaan haastattelijan intuitiiviset väliintulot. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 89) Pyrimme haastatteluiden toteuttamisessa välttää haastateltavien johdattelua oman teoreettisen viitekehiksemme sisään. Vasta haastateltavan mainittua jonkin tietyn osa-alueen teoriastamme, pystyimme tarttumaan siihen tarkemmin. Kaikissa haastatteluissa toinen tutkijoista toimi päähaastattelijana ja toinen apulaisena. Tämä jako mahdollisti sen, että apulainen pystyi tarttumaan haastateltavan sanomisiin tarkemmin, kun taas päähaastattelija johti haastattelun kulkua. Näin pystyimme toteamaan, että aineiston keruun aikana kaikki mainitut seikat ovat tulleet ensin keskusteluun haastateltavien itsensä toimesta.

Tutkimuksen tiedonantajat olemme esitelleet ja perustelleet tutkimuksen kohderyhmäosassa. Tutkimuksessa on myös esitelty, kuinka tutkittavia lähestyttiin, kuinka monta heitä oli sekä millä perusteella heidät valittiin. Tutkimukseen osallistuneiden riittävän kattava kuvaus lisää tutkimuksen uskottavuutta (Parkkila ym. 2000) Tutkimusjoukon pienuuden takia tutkittaville ilmoitettiin, että he ovat välillisesti tunnistettavissa sekä painotettiin vapaaehtoista osallistumista. Tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että jokaisen alueen aluevalmentajia haastatteleamalla saimme valtakunnallisesti katettua koko Suomen tutkimuksessamme.

Tutkija-tiedonantaja-suhteesta pyrimme luomaan mahdollisimman avoimen ja haastatteluista keskustelunomaisia. Haastattelut suoritettiin etäyhteydellä, joista kaksi ilman molemminpuolista näköyhteyttä. Etäyhteys saattoi vaikuttaa haastatteluiden avoimuuteen ja vähentää ihmiskontaktin luomaa yhteyttä. Kuitenkin haastateltavista huokui avoimuus sekä innostus tutkimukseen osallistumista kohtaan, minkä osoittaa osiltaan myös haastattelujen pituus.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää aineiston analysointi sisällönanalyysin menetelmin. Tuomen ja Sarajärven (2018, 117) mukaan sisällönanalyysillä pystytään analysoimaan aineistoa systemaattisesti ja objektiivisesti. Vaikka analysointimenetelmät ovat kehittyneet, pidetään laadullisen tutkimuksen perusvaatimuksena yhä sitä, että tutkijoilla on riittävästi aikaa tehdä tutkimusta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 165). Tässä tutkimuksessa käytimme todella paljon aikaa aineiston analyysivaiheeseen, mikä mahdollisti tulosten ja johtopäätösten oikeanlaisen käsittelyn ja ajatteluketjujen muodostamisen, kun aineistoon paneuduttiin huolella. Suunnittelimme tutkimuksen etenemistä varten myös aikataulun, jossa aikaa varattiin tarpeeksi tutkimuksen jokaista vaihetta varten. Voimme siis todeta, että luotettavan tutkimuksen toteuttamiseen oli riittävästi aikaa. Tutkimuksemme luotettavuutta lisää myös huolellinen suunnittelu sekä tutkimus- ja analyysimenetelmien sopivuus (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023 ,12).

Laadullisen tutkimuksen validiteetin arvioinnissa voidaan käyttää myös triangulaatiota. Yksinkertaisuudessaan sillä tarkoitetaan erilaisten metodien, tutkijoiden, tiedonlähteiden tai teorioiden yhdistämistä tutkimuksen toteuttamisessa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 166–167) Tutkimuksessamme triangulaatio toteutui, kun tutkijoita oli kaksi ja toimimme molemmat hieman erilaisia näkemyksiä tutkimuksen eri vaiheissa, kuten aineiston analyysissä, tulosten tarkastelussa sekä pohdinnassa. Erityisesti analyysivaiheessa molempien mielipiteet ja näkemykset korostuivat. Teoriaosassa triangulaatio ilmenee erilaisten lahjakkuuteen liittyvien teorioiden tarkastelulla, joissa tuodaan esille lahjakkuuden monipuolisuutta sekä kiistettävyyttä käsitteenä. Tutkimuksemme tiedonlähteet olivat kuitenkin hyvin samankaltaisia, joten tämän osalta triangulaatio jää huomioitta. Lisäksi metodinen triangulaatio jäi tutkimuksessamme käyttämättä.

Tutkimuksen eettisyyden varmistamiseksi tulee noudattaa Hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteita (Tuomi & Sarajärvi 2018). Eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeistuksen

mukaan hyvään tieteellisen käytännön peruseriaatteita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 12). Pyrimme näihin peruseriaatteisiin tutkimuksen kaikissa vaiheissa sekä noudatimme laadullisen tutkimukseen suositeltavia menetelmiä ja vaiheita (Eskola & Suoranta 2008; Miles & Huberman 1994; Tuomi & Sarajärvi 2018).

Tutkimuksen raportoinnissa pyrimme rehellisyyteen, joka on yksi hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteista (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 12). Tutkimuksemme raportointi on täysin avointa, puolueetonta sekä yksityiskohtaista, kuitenkin yksityisyydensuoja huomioon ottaen. Raportoinnissa olemme noudattaneet tiedeyhteisön muiden työtä, noudattamalla oikeaoppista lähdeviittausta ja -luettelointia. Olemme myös maininneet yhteistyöstä Suomen Palloliiton kanssa sekä saavamme tutkimuksemme toteuttamisesta Suomen palloliiton jalkapallosäätiön apurahan.

Tutkimuksen eettisyyteen liittyy myös Mengele-tapaukset eli tiedonhankintaan ja tutkittavien suojaan liittyvät normit. Tutkimuksen eettisen perustan muodostavat ihmisoikeudet, joten tutkimuksen eettisyyden kriteeriksi voidaan todeta myös tutkittavien suojaa parantavat tekijät. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 155) Ennen tutkimuksen toteuttamista selvitimme tutkimukseen osallistuville tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja mahdolliset riskit. Varmistimme myös tutkimukseen osallistumisen olevan täysin vapaaehtoista sekä poisjättäytymisen olevan mahdollista, missä tutkimuksen vaiheessa tahansa. Tutkimukseen osallistuneiden hyvinvointi asetui tutkimuksen tavoitteiden edelle ja kaikki tutkimustieto käsiteltiin luottamuksellisesti eikä tietoja käytetty, kuin luvattuun tarkoitukseen. Aineiston säilytyksessä aineistot anonymisoitiin ja kaikki tunnistetiedot poistettiin. Aineistot säilytettiin suojatussa tietokannassa salasanan ja käyttäjätunnuksen takana.

6 TULOKSET

Tässä luvussa esitämme tutkimuksemme tuloksia. Esittelemme tulokset viidessä eri osassa tutkimuskysymystemme mukaan. Ensin avaamme Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajien käsityksistä lahjakkuudesta jalkapallossa. Seuraavaksi avaamme lahjakkaiden pelaajien aluejoukkuevalintaprosessia. Tämän jälkeen tuomme esiin aluevalmentajien käyttämiä kriteereitä ja perusteita aluetoimintaan liittyvissä pelaajavalinnoissa. Neljäntenä esitämme aluevalmentajien kokemuksia koko aluetoiminnasta ja viimeisenä heidän kehitysajatuksiansa siitä, että miten koko lahjakkuuden tunnistamisprosessia voitaisiin kehittää Suomessa.

Teoriaohjaavan sisällönanalyysin jälkeen ensimmäiseen tutkimuskysymykseemme liittyen lahjakkuudesta jalkapallossa nousi esiin kymmenen yläluokkaa. Näihin kymmeneen yläluokkaan kuuluu yhteensä 53 alaluokkaa. Toiseen tutkimuskysymykseemme eli aluejoukkueiden valintaprosesseihin ja siihen liittyvään pelaajatarkkailuun liittyen aineistosta muodostui kolme yläluokkaa ja yhteensä 23 alaluokkaa. Kolmannen tutkimuskysymyksen ympärille aluejoukkuevalintakriteereistä muodostui kuusi yläluokkaa ja 49 alaluokkaa. Neljännen tutkimuskysymyksen ympärille muodostui kaksi alaluokkaa ja 31 yläluokkaa. Viimeiseen tutkimuskysymykseen, eli lahjakkuuden tunnistamisen kehitysideoihin liittyen muodostui yksi yläluokka ja seitsemän alaluokkaa.

6.1 Lahjakkuus jalkapallossa

TAULUKKO 5. Lahjakkuuteen liittyvät luokat sekä ilmauksien lukumäärä.

Yläluokka	Alaluokka	Ilmauksia (kpl)
Psyykkiset tekijät	Motivaatio	36
	Henkinen kovuus	8
	Asenne	9
	Rauhallisuus	1
	Tavoitteellisuus	4
	Palautteen vastaanottaminen	2
	Tasaisuus	3
	Läsnäolo	3
	Fyysiset tekijät	Liikunnallisuus
Nopeus		18
Ketteryys ja koordinaatio		9
Kehonhallinta		6

Yläluokka	Alaluokka	Ilmauksia (kpl)
	Kimmoisuus	3
	Kestävyys	4
	Voima	4
Tekniset tekijät	Pallonhallinta	22
	Syöttäminen	9
	Harhauttaminen	3
	Suojaaminen	3
	Potkutekniikka	4
	Kuljettaminen	1
	Viimeistely	1
	Puolustaminen	4
Sosiologiset tekijät	Sosiaalinen verkosto	10
	Harrastuksen ulkopuolinen toiminta	1
Taktiset tekijät	Päätöksenteko	18
	Havainnointi	12
	Ennakointi	4
	Pelikäsitys	2
	Puolustaminen	2
	Kommunikointi	1
	Pelinopeus	1
	Ylivoimien luominen	3
	Liikkuminen	5
Harjoittelu	Omatoiminen harjoittelu	4
	Lahjakkuus harjoitella	3
Sattuma	Perimä	4
	Oppimiskyky	7
	Luonnollisuus	10
	Rajoitteen puute	5
Lahjakkuuden määritelmä	Lahjakkuus vaikea määritelmä	12
	Potentiaali	4
	Lahjakkuus ei synnynnäistä	1
Elämäntavat	Arjen rytmittäminen	2
	Ravinto	1
	Koulun hoitaminen	1
Määrittelemätön	Poikkeuksellisuus	8
	Pelipaikkakohtainen pelaaminen	4
	Koko paketti	7

6.1.1 Psykkiset tekijät

Taulukossa 5 näkyy jalkapallolahjakkuuteen kuuluvat ylä- ja alaluokat. Aluevalmentajat kokivat psyykkisten tekijöiden olevan tärkeitä lahjakkaalta jalkapalloilijalta tunnistettavia tekijöitä. Selvästi suurin yksittäinen psyykkinen tekijä, joka lähes jokaiselta haastattelevalta

nousi esille, oli motivaatio. Motivaatioon koostui esimerkiksi sisäisestä motivaatiosta, halusta kehittyä sekä rakkaudesta lajia kohtaan.

”Ilman sisäistä motivaatiota niin en usko, että kenestäkään voi tulla huippupelaaja. Tai huippu-urheilija yleensäkään, että se tuota, se on varmaan se ihan kaiken lähtökohta.”
(Haastateltava 1)

”Että on sisäistä motivaatiota myös kehittää itseensä, on kiinnostusta kehittää itseensä, kiinnostusta, että miten voi kehittää itseänsä, mitkä on kehityskohdat mitkä on vahvuudet että on pikkuisen jo alkanut sitä tekemään tiedostetummin sitä itsensä kehittämistä.” (Haastateltava 4)

Muita useasti esiinnousseita psyykkisiä tekijöitä olivat henkinen kovuus ja asenne. Henkistä kovuutta selitettiin pettymysten sietämisenä, harjoittelun kestämisenä sekä epämukavuusalueella selviytymisenä.

”Kestää sitä harjoittelua ja sietää niitä pettymyksiä myös, että tässä varsinkin aluejoukkueiässä esimerkiksi niin niitä pettymyksiä tulee tasaisin väliajoin, että ei välttämättä ole aina jossain ryhmässä tai ei ole välttämättä samaan aikaan kun alkaa maajoukkue valinnat ja muuta että sä et ole siellä mukana. Ja sitten varmaan joutuu miettimään paljon sitä, että mitä se pelaaja itse haluaa ja kuinka paljon haluaa ja muuta että.” (Haastateltava 2)

Asenteeseen liittyi tekijöitä kuten kilpailullisuus, röyhkeys, energia sekä valmius kamppailla omasta elintilasta.

”Mutta sitten tulee se, että onko se tarpeeksi brutaali ottamaan se pelipaikka. Silloin kun on brutaali niin sä teet kaikkea sä oot valmis kamppailemaan joka treeneissä siitä omasta elintilasta.” (Haastateltava 3)

Muita hieman vähemmän haastatteluissa mainittuja psyykkisiä tekijöitä, jotka ovat osana muodostamassa lahjakasta jalkapalloilijaa, olivat rauhallisuus, tavoitteellisuus, palautteen vastaanottaminen, tasaisuus ja läsnäolo.

6.1.2 Fyysiset tekijät

Fyysiset tekijät muodostuivat toiseksi isoksi yläluokaksi. Alaluokkia fyysisiin tekijöihin muodostui seitsemän. Aluevalmentajien kokemana etenkin liikunnallisuus ja nopeus olivat tärkeitä lahjakkuustekijöitä nuorella jalkapalloilijalla. Liikunnallisuus koostui, urheilullisuudesta, liikunnallisesta monipuolisuudesta sekä atleettisuudesta.

”Ei sille voi mitään tai joku liikkuu todella nätisti, se on atleettinen poika. Sekin on iso plussa, koska näitä juttuja on vaikea saada.” (Haastateltava 5)

”Peli nopeutuu koko ajan, sen vaatimukset kasvavat ja mun mielestä, tai mulle ainakin se lähtökohta on, että sun pitää olla riittävän urheilullinen, liikunnallinen, hyvä liikkuja, tosi monipuolinen.” (Haastateltava 1)

Jokainen aluevalmentaja mainitsi haastatteluissa nopeuden osana jalkapallolahjakkuutta. Nopeuden lisäksi nopeus -alaluokka koostui tekijöistä kuten räjähtävyys, kiihdytys, sekä nopeus lyhyellä ja pitkällä matkalla.

”Isoin semmoinen fyysinen tai mikä jos sä oot tosi räjähtävä niin kyllä se tekee heti sut keskivertoa lahjakkaammaksi, jos vielä pallokin pysyy mukana ja valinnat ovat suht järkeviä.” (Haastateltava 4)

”Monet nostaa ne taidolliset asiat ja muut jalkapallossa mutta mä näen, että vaikka sä oot kuinka taitava ja kuinka hyvin kesyttänyt pallon, mutta jos sä et pysty liikkumaan riittävän nopeasti paikasta a paikkaan b, sä et pysty muuttamaan suuntaa, sä et pysty jarruttamaan tai kiihdyttämään riittävän lujaa, niin jossakin kohtaa tulee se raja, että sitten pystyy hyödyntämään niitä taitoja mitkä sulla on siihen pallonkäsittelyyn.” (Haastateltava 1)

”No esimerkiksi se mitä kaikille ei ole. Jotkut ovat vaan nopeita, ne on saanut ilmaiseksi nopeat lihakset ja niille ei voi mitään. Se on nopea jätkä ja totta kai sekin on iso plussa heti.” (Haastateltava 5)

Ketteryys ja koordinaatio, kehonhallinta ja kimmoisuus osana fyysisiä lahjakkuustekijöitä esiintyi kolmella aluevalmentajalla. Ketteryys ja koordinaatio -alaluokkaan kuului kääntyminen, jarrutus sekä suunnanmuutokset. Kehonhallintaan liittyi oman kropan hallitseminen erilaisissa tilanteissa sekä kaksinkamppailutasapaino. Kimmoisuuteen taas liitettiin erilaisten hyppyjen suorittaminen.

”Muita fyysisiä asioita, että semmoinen ylipäättänsä liikkuminen, suunnanmuutokset, että ne on teräviä, sujuvan näköisiä, että miten se kääntynyt 180 astetta ja toi ylipäättään semmoinen kyky muuttaa suuntaa, että kun jalkapallo on nyt on laji, missä tehdään alituisesti erilaisia suunnanmuutoksia, että sä niitä pystyt fyysisesti toteuttaa.”
(Haastateltava 4)

Kestävyyttä ei pidetty niin tärkeänä lahjakkuustekijänä nuorella jalkapalloilijalla, sillä se nousi esiin vain yhdellä aluevalmentajalla. Kestävyyteen liittyi toistuvien kovavauhtisten juoksujen suorittaminen sekä lihaskestävyys.

6.1.3 Tekniset tekijät

Teknisille tekijöille muodostui kahdeksan alaluokkaa, joista suurin oli ylivoimaisesti pallonhallinta, sillä jokainen aluevalmentaja mainitsi sen osana jalkapallolahjakkuutta. Pallonhallinnan lisäksi yläluokka koostui ensimmäisestä kosketuksesta, pehmeästä kontrollista, pallon käsittelystä molemmilla jaloilla sekä eri kehonosilla.

”No tietenkä se, että on niin sanotusti kesyttänyt pallon eli hallitsee sen pelivälineen, että ei joudu tsemppaamaan omia haltuunottoja vaan pystyy tekemään siellä pallolla niitä asioita mitä haluaa, että se helpottaa niin paljon sitä omaa pelaamista.”
(Haastateltava 2)

”Totta kai sun pitää pystyä, sen pallon pitää olla sun paras ystävä ja sun pitää saada se pehmeästi tuota kontrolliin ja sitä kautta syöttämisen tai jonkun muun lajitaidot tulee.” (Haastateltava 1)

”Että vaikka vastustajia on yksi tai 2 lähellä, niin pystyt silti pitämään pallon omalla joukkueella, kehon eri osia myös suojaamisessa hyödyntäen käsiä ja kroppaa.”
(Haastateltava 4)

Syöttäminen oli toinen tärkeäksi nostettu tekninen lahjakkuustekijä, sillä neljä aluevalmentajista mainitsi sen. Syöttäminen -yläluokka koostui syöttötekniikasta, syöttämisestä molemmilla jaloilla sekä monipuolisesta syöttövalikoimasta.

”Pallo lähellä vartaloa niin, että sun on kuitenkin katse ylhäällä ja pystyt antamaan siitä niitä mahdollisia murtavia tai muita syöttöjä myös.” (Haastateltava 4)

Harhauttaminen ja suojaaminen mainittiin lahjakkuustekijöinä kahdessa haastattelussa. Harhauttamiseen kuului pienestä tilasta ulospääseminen harhauttamalla. Suojaaminen -alaluokassa taas nousi esiin erityisesti eri kehonosien hyödyntäminen pallonsuojaustilanteissa. Edellä mainittujen tekijöiden lisäksi kahdessa haastattelussa mainittiin myös potkutekniikka tekijänä, joka voidaan tunnistaa lahjakkaalta jalkapalloilijalta. Potkutekniikka koostui tekniikan lisäksi laajasta potkuvalikoimasta sekä tarkkuudesta.

”Potkutekniikka on varmaan semmoinen, mikä on, että saa pallon tarkasti haluamaansa kohteeseen ja on erilaisia potkuja, laakapalloja molemmin jaloin, matalia, korkeita, erilaisia kierteitä, että kyllä se potkuvalikoima on hyvin tärkeä kaikilla pelipaikoilla nykypäivänä jo ihan maalivahdistista lähtien.” (Haastateltava 4)

Teknisiä jalkapallolahjakkuuksiin liittyviä tekijöitä, joita mainittiin vain yhdellä haastateltavista, olivat kuljettaminen, viimeistely sekä puolustaminen.

6.1.4 Sosiologiset tekijät

Sosiologiset tekijät -yläluokka osana jalkapallolahjakkuutta oli huomattavasti pienempi luokka edellä mainittuihin verrattuna. Sosiologisista tekijöistä eniten mainintoja sai sosiaalinen verkosto, joka mainittiin kuitenkin vain kahdessa haastattelussa. Kahden valmentajan mukaan erityisesti kodin tuki oli yksi lahjakkuustekijä. Tämän lisäksi esiin nousi myös sosiaalinen elämä sekä ystävät.

”Jos esimerkiksi nyt jotain mennään yksittäisten pelaajien kautta, että nää käytännössä, kaikki ketkä nousee A-maajoukkueeseen, niin tunnen ne jo aika nuoresta, niin esimerkiksi mitkä nyt huuhkajiin on noussut näistä nuorista siihen ympäristöön, niin siellä on sellainen koti yleensä, mikä on tosi kiinnostunut siitä pelaajan jalkapallourasta ja yleensä se koti näkee sen jalkapalloilijan uran ammattina, mikä on tavoittelemisen arvoinen.” (Haastateltava 4)

”Semmoinen oikeanlainen tuki kotona, missä kannustetaan, ymmärretään sitä urheilijaa sitten kun varsinkin kun mennään tuosta viisitoistavuotiasta ylöspäin, niin sitä urheilijan arkea ja ehkä autetaan siinä murrosiän jälkeen myöskin siinä semmoisessa niin kun koko elämänrytmin, elämänhallinnan opettelussa että sä tarvitset riittävästi unta, sä tarvitset ravintoa, sä tarvitset oikeanlaista ravintoa, miten sä hoidat koulun ja miten sä rytmität sen arjen koska niin kun sä pystyt harjoittelemaan hyvin kahdesti päivässä ja silti olemaan vaikka lukioikäisenä todella hyvä oppilas jos se arjen hallinta on kunnossa ja sä järjestät aikaa niille, mutta sitten unohtamatta sitä että sä tarvitset sen sosiaalisen ympäristön että sulla on ystäviä, kavereita ja muita, jotka, ehkä silleen ymmärtää sen urheilun, vaikka ei itse urheilisi, että ei ole repimässä sua ehkä sieltä ympäristöstä pois.” (Haastateltava 1)

Sosiaalisen verkoston lisäksi sosiologisista tekijöistä vain kerran mainittu lahjakkuustekijä oli harrastuksen ulkopuolinen toiminta. Harrastuksen ulkopuoliseen toimintaan liittyi, se että se on tärkeänä antamassa erilaista näkökulmaa elämään ja tasapainoittamaan urheilua.

6.1.5 Taktiset tekijät

Taktiset tekijät osana jalkapallolahjakkuutta katsottiin myös melko tärkeäksi. Erityisesti päätöksenteon katsottiin olevan merkittävä tekijä, sillä neljä viidestä aluevalmentajasta mainitsi sen. Päätöksenteossa painotettiin oikeita valintoja, tilanteiden ratkaisukykyä, maalipaikkojen luomista sekä erilaisiin tilanteisiin reagoimista.

”Miten se reagoi tilanteisiin ja miten se tekee asioita pelkästään vaistonvaraisesti.” (Haastateltava 3)

”Se on aika iso juttu kanssa, että millaisia valintoja pelaaja tekee pallon kanssa, mutta varsinkin ilman palloa.” (Haastateltava 4)

Toinen tärkeäksi koettu taktinen tekijä osana jalkapallolahjakkuutta oli havainnointi, jonka kolme aluevalmentajaa mainitsi. Havainnointi koostui tekijöistä kuten kentän hahmottamisesta ja ympäristön tietoisuudesta.

”Mutta taktisesti, että hän näkee sen lähiympäristön, että mitä mun edessä tapahtuu, miten me päästän tältä alueelta pois, pitäisikö, pitäisikö mun ottaa vähän taaksepäin tai minkä takia.” (Haastateltava 5)

”Että kyllä se lahjakas pelaaja erottuu sillä ei lahjakkaasta pelaajasta, että hän on tietoisempi mitä hänen ympärillensä 360 tapahtuu, mutta että myös sitten lahjakas pelaaja erottuu sillä, että hän osaa sen informaation kanssa tai sen perusteella tehdä parempia valintoja kuin keskimääräinen pelaaja.” (Haastateltava 4)

Ennakoinnin toi esille kaksi aluevalmentajaa osana taktisia lahjakkuustekijöitä. Ennakointiin liittyi kyky hahmottaa mitä seuraavaksi on tapahtumassa missäkin pelin eri vaiheessa sekä seuraavien valintojen tekeminen alitajuntaisesti. Ainoastaan kaksi aluevalmentajaa mainitsi pelikäsityksen selittävän jalkapallolahjakkuutta, mikä voi johtua siitä, että lähes kaikki taktiset taidot voitaisiin sijoittaa pelikäsityksen alle. Haastateltavat esittivät spesifimpiä tekijöitä, jotka linkittyvät hyvin läheisesti pelikäsitykseen, mutta eivät suoraan maininneet sitä. Kaikki loput alaluokat eli taktinen puolustaminen, kommunikointi, pelinopeus, ylivoimien luominen sekä taktinen liikkuminen nostettiin esille vain kerran.

6.1.6 Harjoittelu

Kaksi viidestä aluevalmentajasta nosti harjoittelun, erityisesti omatoimisen harjoittelun sekä lahjakkuuden harjoitella tärkeiksi lahjakkuustekijöiksi nuorella jalkapalloilijalla. Lahjakkuus harjoitella tarkoitti haastateltavien mukaan harjoittelun tärkeyden ymmärtämistä ja toinen nosti sen jopa tärkeimmäksi lahjakkuustekijäksi.

”Että semmoinen ihminen, joka pelaa jotain, nuori, joka ymmärtää, että kuinka paljon pitää harjoitella, että sinusta tulee huippupelaaja, niin tuota se on se kaikkein tärkein lahjakkuuden muoto mun mielestä.” (Haastateltava 3)

”Se on sitä omatoimista harjoittelua, mistä tulee sitten lahjakkuus.” (Haastateltava 5)

6.1.7 Sattuma

Sattuma -yläluokan alle sijoittui neljä alaluokkaa: perimä, oppimiskyky, rajoitteen puute ja luonnollisuus. Perimän merkityksen lahjakkuudessa mainitsi kaksi aluevalmentajaa ja siihen liittyi perityt ominaisuudet, jotka on ”saatu ilmaiseksi” kuten nopeus. Perimän kanssa päällekkäin menevä toinen alaluokka, joka mainittiin myös kahdessa haastattelussa, oli oppimiskyky. Oppimiskykyä perusteltiin esimerkiksi sillä, että kaikki eivät vain pysty oppimaan joitakin asioita, vaikka harjoittelisi niitä paljonkin.

”Se voi olla, että vaikka se toinen harjoittelee teknisesti yhtä hyvin, se ei ikinä tule yhtä hyväksi teknisesti, kun joku toinen. Ja tää on se juttu, joka meidän on vaan hyväksyttävä. Ei sille voi mitään, että jotkut pystyy.” (Haastateltava 5)

”Varmasti tietyt perinnölliset asiat vaikuttaa, että toiset vaan oppii helpommin.” (Haastateltava 1)

Luonnollisuus nousi esiin myös kahdessa haastattelussa lahjakkuustekijänä. Luonnollisuus nousi etenkin siinä vaiheessa esiin, kun haastateltavat kuvailivat kokemansa esimerkin kautta lahjakasta jalkapalloilijaa.

”No se on semmoinen taas vähän semmoinen luonnonlapsi tyyppinen. Ehkä semmoinen vähän katoava luonnonvara, kanssa tämmöinen pelimanni, tämmöinen katupelaaja tyyppinen, joka on pienestä vaan pelannut peliä, se on luonnostaan semmoinen peluri.” (Haastateltava 3)

”Sitten yksinkertaisesti se on vaan niin kun helppoa, että mulla on tuossa tältä vuodelta esimerkki U17-maajoukkueen mukana, oli semmoinen poika siinä ei ole mitään

ihmeellistä siinä pojassa, siis silleen ihmeellistä kun katsoo katsomosta, mutta kun kaikki on vaan helppoa.” (Haastateltava 1)

Rajoitteen puute oli viimeinen sattumaan liittyvä tekijä, joka oli yksi osoitus lahjakkuudesta. Rajoitteen puutteella tarkoitettiin sitä, että lahjakkaalla pelaajalla ei voi olla suuria puutteita, jotka estävät kehitystä tiettyyn rajaan asti.

”Se ei voi jäädä siitä kiinni, että sulla on joku rajoite siinä, että esimerkiksi sitten kun jossain vaiheessa aletaan voimaa harjoittelemaan, ettei se tarttuisi sitten.” (Haastateltava 3)

6.1.8 Lahjakkuuden määritelmä

Kuten tässäkin tutkielmassa on jo moneen kertaan todettu, lahjakkuus on haastava käsite. Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajat olivat tästä samaa mieltä.

”Lahjakkuus, vitsi se on niin vaikea iso määritelmä.” (Haastateltava 1)

”Se on vähän semmoinen, mä en oikein tykkää käyttää sitä termiä koska mä oon kuullu ihan riittävästi semmoisia, että ollaan alettu puhumaan superikäluokista ja yhdestäkään ei tullut pelaajaa.” (Haastateltava 3)

Aluevalmentajista kolme viidestä toi esille potentiaalın puhussa termistä lahjakkuus.

”Niin se on hyvin tietysti kiisteltykin asia, mutta jos me nyt halutaan nimetä jollakin termillä ne ihmiset, joilla on potentiaalia olla sen oman alansa huippuja, niin joku termi siihen tarvitaan, että on se sitten lahjakkuus tai joku muu sana, mutta kyllä joku tarvitaan joku termi.” (Haastateltava 4)

”Joku potentiaali on ehkä semmoinen sana mitä voisi käyttää tai mä käytän aika paljon semmoista sanaa, että joku on potentiaalinen pelaaja.” (Haastateltava 3)

Yksi aluevalmentajista mainitsi, että ei usko lahjakkuuden olevan synnynnäistä, vaan viittasi edelleen harjoittelun merkitykseen.

”Se ei ole vaan että OK toiset on lahjakkaita ja toiset ei ole. Jos otetaan Messi esimerkkinä, kun hän aloitti pelaamaan jalkapalloa. Mä en jaksa uskoa, että hän oli heti se paras pelaaja.” (Haastateltava 5)

6.1.9 Elämäntavat

Kaksi aluevalmentajaa esitti elämäntapoihin liittyviä tekijöitä osana lahjakkuutta. Arjen rytmittäminen nousi esiin molemmilla ja siihen liittyi nukkuminen ja lepo. Muita elämäntapoihin liittyviä tekijöitä olivat oikeanlainen ravinto sekä koulun hoitaminen.

”Pitää kuitenkin jonkun verran ns. uhrata asioita mitä normi nuori tai ei urheiluun satsaava tai ei jalkapalloon satsaava nuori tekee, että se on kuitenkin se ymmärrys siitä elämänhallinnasta ja semmoisesta mitä se vaatii, jotta voi tavoitella huippua.” (Haastateltava 3)

6.1.10 Määrittelemätön

Viimeiseksi yläluokaksi jalkapallolahjakkuuteen liittyen muodostui määrittelemätön. Tämä luokka sisältää tekijöitä, joita emme pystyneet sijoittamaan mihinkään muuhun yläluokkaan. Poikkeuksellisuus nousi esiin kolmen aluevalmentajan kohdalla yhtenä lahjakkuutta selittävänä tekijänä. Poikkeuksellisuus nousi myös esiin valmentajien kokemien esimerkkien kautta.

”Se on varmaan semmoinen yksittäinen pelaaja mikä on ollut heti ensinäkemältä semmoinen, että oho, että on ihan erilainen, kun ketään muuta tässä iässä on koskaan nähnyt.” (Haastateltava 4)

”Silläkin on poikkeuksellisia, ainakin pienenä poikkeuksellisia ominaisuuksia. Varsinkin kun jos ajatellaan hyökkäyspään pelaajaksi, niin se pystyi tekemään asioita, mitä ikäluokassa ei oikeastaan muut pystynyt tekemään.” (Haastateltava 3)

Kaksi aluevalmentajaa mainitsi lahjakkuustekijöiden vaihtelevan pelipaikan mukaan, sillä eri pelipaikoilla vaaditaan erialaisia asioita. Esimerkiksi puolustuspään pelaajilla, varsinkin keskuspuolustajilla tärkeäksi lahjakkuustekijäksi haastateltavat nostivat pääpelin, mikä taas keskikenttäpelaajalle ei ole niin oleellinen.

Yksi aluevalmentajista piti jalkapallolahjakkuudessa erittäin merkittävänä pelaajan monipuolisuutta eli sitä, että löytyy ”koko paketti”. Hän myös mainitsee usealta pelaajalta puuttuvan jonkin yksittäisen tärkeän ominaisuuden, jolloin harvoin puhutaan lahjakkuudesta.

”Että niin se on lahjakas pelaaja, koko paketti, että kuinka kaikki nää fyysiset, tekniset, taktiset jutut menevät yhteen, jos se pystyy laittamaan kaikki nää osat siihen samaan pakettiin, sitten voi puhua lahjakkuudesta mun mielestä joo.” (Haastateltava 5)

6.2 Valintaprosessi

TAULUKKO 6. Valintaprosessiin liittyvät luokat.

Yläluokka	Alaluokka	Ilmauksia (kpl)
Pelaajatarkkailu	Pelaajatarkkailun ajoitus	13
	Pelaajatarkkailu	20
	Tapahtumat	53
Aluetoiminta	Aluetoiminnan ajoitus	10
	2 ikäluokkaa toiminnassa	1
	Aluetoiminnan tavoitteet	16
	Alueleirivalinnat	8
	Eritasoiset tapahtumat	8
	Erilaiset pelaajapolut	7
	Yhteistyö seuran kanssa	31
Arviointi	Kommunikaatio pelaajan kanssa	7
	Seurojen arvio	24
	Omat muistiinpanot	6
	Keskustelut aluevalmentajien kanssa	7
	Tarkkailijoiden kanssa keskustelu	4
	Kansainvälisen tason tietäminen	2
	Fyysisten ominaisuuksien arviointi	6
	Subjekttiivinen arviointi	5
	Riittävät tarkkailumäärät	1
	Erilaiset arviointipohjat	1
Yhteys maajoukkueiden kanssa	1	
Kokemus	6	

6.2.1 Pelaajatarkkailu

Taulukossa 6 näkyy aluejoukkuevalintaprosessiin kuuluvat ylä- ja alaluokat. Alue toimintaan liittyvästä pelaajatarkkailusta muodostui yksi yläluokka, jonka alle muodostui kolme alaluokkaa. Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajat aloittavat alue toimintaan liittyvän pelaajatarkkailun yleensä vajaa vuosi ennen itse toiminnan aloitusta, jolloin pelaajat ovat noin 13-vuotiaita. Pelaajatarkkailu alkaa joidenkin pelaajien kohdalla murrosiän kynnyksellä, jolloin sitä ei ole hyödyllistä aloittaa aikaisemmin. Ensikontakti pelaajiin tapahtuu usein huuhkajaliigan kautta. Esimerkki yhden valmentajan pelaajatarkkailun aloituksesta:

”Mä aloitan sen homman niin että mä selvitän, että mitä joukkueita mulla on liigassa alueelta, mitä on ykkösessä ja sitten nykyään pitää katsoa myös kakkosen sarjatasolta, että sieltäkin on nyt ihan hyvällä menestyksellä tullut yksittäisiä pelaajia alue toimintaan asti.” (Haastateltava 4)

Tärkein tarkkailun muoto oli ikäluokan pelien seuraaminen. Aluevalmentajat seuraavat pelejä fyysisesti paikan päällä niin paljon kuin ehtivät mutta tämän lisäksi he katsovat myös pelejä videolta. Pelien lisäksi valmentajat käyvät vierailuilla myös seuroissa katsomassa pelaajien harjoittelemista. Pelien ja harjoitusten sivussa haastateltavat juttelevat seurojen valmentajien kanssa ja saavat myös siitä ennakkoinfoa pelaajista. Aluksi valmentajat huomioivat kokonaisvaltaisesti koko alueen pelaajat, josta sitten myöhemmin valitsevat ne, keitä tarkkailevat tarkemmin. Yksi haastateltavista nostaa myös esiin, että pelaajia on tärkeää nähdä riittävästi. Hänen mukaansa pitäisi nähdä yhden pelaajan pelejä 6–12, jonka jälkeen vasta voi muodostaa tarkempaa kuvaa.

Aluevalmentajat käyvät erilaisissa tapahtumissa tarkkailemassa pelaajia. Näitä tapahtumia ovat esimerkiksi huuhkajapolun tapahtumat, huuhkajaturnaukset sekä Kai Pahlman -turnaukset. Yksi haastateltavista nosti esiin myös ylimääräisen tapahtuman tasaisille ehdokkaille, missä pystyi tarkkailemaan kaikkia samaan aikaan.

”Toi on se varmaan, jos työkaluja kysyit, niin toi on se tärkein työkalu, että ne näkee ne tasaiset ehdokkaat yhdessä paikassa yhtä aikaa pelaavan toisiaan vastaan, jolloin sä pystyt sitten vertailee kahta pelaajaa mitkä on samalla pelipaikalla.” (Haastateltava 4)

6.2.2 Aluetoiminta

Toiseksi yläluokaksi muodostui aluetoiminta, jonka alle muodostui kahdeksan alaluokkaa. Uusi ikäluokka eli P14 aloittaa aluetoiminnassa aina vuosittain syksyllä ja toiminta kestää seuraavan vuoden loppuun asti, eli siis yhteensä noin 1,5 vuotta. Aluetoiminnassa on samaan aikaan siis kaksi ikäluokkaa, mutta yhden valmentajan mukaan pääikäluokka on kuitenkin vanhemmat eli P15.

Aluevalmentajien mukaan aluetoiminnalla on monenlaisia tavoitteita, mutta tärkein on löytää ja kehittää tulevaisuuden maajoukkuepelaajia.

”Mutta tuota isossa kuvassa, niin totta kai me etsitään pelaajia näihin nuorten maajoukkueisiin ja tuota, mutta että yritetään tunnistaa myös se, että kuka on hyvä 5 vuoden päästä, että niitä tulevaisuuden huuhkajapelaajia me kuitenkin etsitään sitten, että kaikki poikien maajoukkueen nuorten maajoukkue-toiminta niin tähtää kuitenkin, että me saataisi parempia pelaajia A-maajoukkueeseen.” (Haastateltava 3)

”Nää ei ole vaan sattumalla otettu ilmasta nää jutut mitä me tehdään alueleireillä, kaikki valmistaa niitä pelaajia siihen seuraavaan askeleeseen, että mitä me tehdään aluetoiminnassa, on se että valmistetaan niitä pelaajia U15, U16 ja niin edelleen ja niin edelleen ja sitten toivottavasti A-maajoukkueeseen.” (Haastateltava 5)

Haastateltavien mukaan aluetoiminnan tavoitteena on myös yleisesti jalkapallon tason nostaminen pelaajien kehittämisen kautta. Pelaajien kehitys tapahtuu pääosin seuroissa, mutta aluetoiminnan avulla pystytään antamaan pelaajille ja valmentajille erilaista, uutta näkökulmaa. Yksi aluevalmentajista nosti erityisesti taktisten taitojen kehittämisen keskeiseksi aluetoiminnassa.

”Seurat on ne, jotka auttaa niitä pelaajia parantamaan ja kehittymään teknisesti. Mutta mitä liikkuu pelaajan päässä, kun ne pelaa? Siitä me annetaan viestiä heille, että hei että miettikää sitä, että jos sulla on se mahdollisuus syöttää eteenpäin, minkä takia me syötetään sitten se pallo taaksepäin.” (Haastateltava 5)

Valmentajien mukaan jokainen alueleiri on aina yksittäinen tapahtuma, johon kenelläkään ei ole ”vapaalippua”. Tähän liittyy myös se, että pelaajan poisjäänti yksittäiseltä alueleiriltä ei tarkoita sitä, että jatkossa ei voisi enää tulla valituksi leirille. Aluevalmentajat tekevät pelaajavalinnat leireille itse ja ovat vastuussa niiden organisoinnista. Alueleirikutsut lähtevät seuroihin kaksi viikkoa ennen tapahtumaa. Alue toiminnassa tärkeää on pitää yhteistyö tiiviinä seuroihin ja tästä yksi esimerkki on se, että alueen seurojen talenttivalmentajat ovat aina alueleireillä mukana.

Yksi haastateltavista painotti myös sitä, että on olemassa myös osa-alueleirejä varsinaisten alueleirien lisäksi, jolloin pystytään tarjoamaan eri tasoisia tapahtumia. Osa-alueleireillä vaatimustaso on hieman varsinaisia leirejä matalampi.

”Meillä on varsinaisia alueleirejä ja sitten meillä on osa-alueleirejä ja osa-alueleireille kriteeristö on matalampi koska silloin pystyy katsomaan isomman määrän pelaajia.” (Haastateltava 4)

Kaksi haastateltavista nosti esiin pelaajien erilaiset pelaajapolut osana aluetoimintaa. Kuten aikaisemmin mainittu, jokainen alueleiri on yksittäinen, jolloin pelaajia nousee mukaan aluetoimintaan eri vaiheissa.

”Aikaisempina vuosina on ollut sillain, että on tullut semmoinen pelaaja, joka ei ollut silloin siihen huuhekajaturnaukseen ollut valittuna, niin on kuitenkin sitten puolentoista vuoden aikana kehittynyt niin paljon, että se on valittu aluelopputurnaukseen.” (Haastateltava 3)

Kaikki aluevalmentajat mainitsivat seurojen kanssa tehtävän yhteistyön tärkeäksi aluetoiminnassa. Yhteistyö seurojen kanssa on monenlaista, mutta yksi tärkeimmistä asioista, mikä nousi esiin useita kertoja, oli aktiivinen, rehellinen vuorovaikutus osapuolien välillä. Aluevalmentajat lähettävät seuroille yleistiedotteen aluetoiminnasta ja ovat muuten jatkuvasti

yhteydessä valmennuspäälliköiden, talenttivalmentajien sekä valmentajien kanssa. Monesti uuden ikäluokan mukana tulee valmentaja, jolle aluetoiminta ei ole vielä tuttua. Tässä vaiheessa uusille valmentajille on tärkeää antaa kuvaus toiminnasta ja luoda yhteys heti alusta lähtien. Yksi haastateltavista mainitsi, että informaatio pelaajille menee aina valmentajien kautta, jolloin ei toimita heidän selkänsä takana. Hän mainitsi kuitenkin, että nykyään nuoret pelaajat itse ottavat henkilökohtaisesti yhteyttä aluevalmentajiin huomattavasti enemmän kuin aikaisemmin.

”Eli aina jos on yhteydessä pelaajaan itse, niin kyl ottaa sitten ne valmentajat siihen mukaan, että valmentajien selän takana ei mitään sellaisia musta lähteviä yhteydenottoja tule. Mutta nykyään sit sillain tää on muuttunut, että pelaajat on itse paljon enemmän yhteydessä esimerkiksi whatsappilla ja pyytää palautetta ja totta kai mä sitten annan sitä palautetta, että sitten jopa joku soittaa suoraan ja pyytää palautetta.” (Haastateltava 4)

Kaksi haastateltavaa mainitsi tärkeäksi kommunikaation pelaajien kanssa. Valmentajat kokivat, että aluetoiminnan aikana oppii tutustumaan pelaajiin, mikä auttaa tarkan ja kokonaisvaltaisen arvion muodostamisessa.

6.2.3 Arviointi

Viimeiseksi aluejoukkuevalintaprosessiin liittyväksi yläluokaksi muodostui arviointi, jonka alle muodostui 12 alaluokkaa. Tähän yläluokkaan sisällytimme kaikki haastatteluissa esiintyneet maininnat, jotka liittyivät mahdollisiin aluetoimintaan valittavien pelaajien arviointiin. Pelaajia arvioidessa neljä aluevalmentajaa mainitsi seurojen näkemyksen merkittäväksi. Aluevalmentajat keskustelevat paljon seuravalmentajien kanssa pelaajista, ja sitä kautta myös aluetoimintaan voi suoraan nousta pelaajia. Seurat ilmoittavat pelaajia, joita aluevalmentajat tarkkailevat ja joskus on mahdollista ottaa pelaaja mukaan myös näkemättä seuravalmentajan suosituksesta.

”Niin tuota sinne pystyn ottamaan tapahtumiin, jos valmentaja esimerkiksi soittaa mulle ja sanoo että tää poika on harjoitellut hirvittävän hyvin ja tekee omatoimista paljon

niin totta kai mä pystyn ottamaan semmoisia pelaajia ilman näkemättäkin, ei tää niin vakavaa toimintaa ole.” (Haastateltava 3)

”Ja sitten alueturnaukseenkin tietysti aina ne parhaat on selkeitä, tai potentiaalisimmat mutta että sitten paljon useita 50–50 valintoja tekee sitten sen perusteella, mitä keskustelee valmentajien kanssa, ne on vaikeita ne pelaajat sanotaan 16-26 laittaa järjestykseen.” (Haastateltava 4)

Yksi aluevalmentajista mainitsee myös arviointityökaluna Word-tiedoston, joka lähetetään seuroille. Tiedostoon seurat laittavat pelaajista vahvuuksia ja kehityskohteita, pelipaikan sekä jalkaisuuden. Tämän avulla aluevalmentajat saavat pelaajista ennakkoon informaatiota, jonka pystyy yhdistämään, kun tarkkailee pelaajia ensimmäistä kertaa. Näihin tiedostoihin aluevalmentajat myöhemmin täydentävät omia muistiinpanoja, jolloin muodostuu kokonaisvaltainen kuva pelaajista. Aluevalmentajat käyttävät myös toisiansa sekä joissain tapauksissa nuorten maajoukkuevalmentajia apuna arviointivaiheessa.

”Totta kai on tärkeitä meilläkin se, että meillä on meidän aluevalmentajien kesken, niin meillä on suurin piirtein yhteinen näkemys siitä potentiaalisesta pelaajasta, koska me puhutaan koko ajan yhdessä, me puhutaan paljon ja ollaan oltu jonkun aikaa yhdessä, niin me tiedetään mikä se potentiaalinen pelaaja on.” (Haastateltava 3)

Kaksi aluevalmentajaa mainitsee, että arviointivaiheessa on tärkeää saada myös ulkopuolista näkökulmaa muilta pelaajatarkkailijoilta. Useimmat valmentajat sekä scoutit tarkkailevat pelejä samaan aikaan, jolloin on helppo jakaa omia näkemyksiä ja tietoa pelaajista. Tähän liittyen arvioinnissa tärkeää on kansainvälisen tason tietäminen sekä ymmärrys siitä, että minkälaiset vaatimukset jalkapallossa ovat huipputasolla.

”Kun meillä on U-15 maajoukkue, sitten meillä on U-17 maajoukkue ja U-19 maajoukkue ja U-21 maajoukkue ja sitten on huuhtajat niin käytännössä meidän aluevalmentajat kaikki on jonkun maajoukkueen mukana, jotta se on äärettömän tärkeää, että sä näet niitä, kun tänä vuonna u 15 on pelannut vissiin 6 maaottelua niin siellä on joku aluevalmentaja ollut siellä mukana niin, sä näet että mitä mikä on se kansainvälinen taso.” (Haastateltava 3)

Aluetoiminnassa ei testata pelaajien fyysisiä tekijöitä testien avulla, sillä niitä testataan jo seuroissa. Aluevalmentajien on mahdollista saada testitulokset kysymällä seuroilta, mutta useimmiten fyysisten tekijöiden arviointi tapahtuu silmällä. Yksi aluevalmentaja myös mainitsee, että ei pidä niin tärkeänä fyysisten tekijöiden arviointia aluetoimintaiässä.

”Fyysisesti se ei ole niin tärkeää. Alueleirillä se fyysinen ominaisuus on se, joka mulle on se, johon mä en laita niin paljon aikaa, koska ne on 14-vuotta vanhoja ja mä tiedän, että joku joka on fyysisesti jäljessä tänään, voi olla 3-4 vuoden päästä fyysisesti yhtä hyvä kun ketä tahansa.” (Haastateltava 5)

Neljä haastateltavaa kuvaili pelaajavalintojen ja arvioinnin olevan lopulta oma subjektiivinen näkemys, vaikka siinä käytetäänkin apuna muita työkaluja.

”Kyllä se pelaajatarkkailu ikävä kyllä on liikaa se oma mielipide, että plus sitten tiettenkin, että on näitä seurojen arvioita.” (Haastateltava 2)

”Mutta se on vaan mun oma mielipide ja se on siitä, että minkälaisia ominaisuuksia niillä on ja kuinka, miten ne ennusteet on pituuteen ja kaikki nämä jutut pystyy ennakoida ja arvioida että nämä kolme viiden vuoden päästä tulee olemaan tämän ryhmän parhaita mutta se voi olla että me ollaan väärässä.” (Haastateltava 5)

Lahjakkaiden pelaajien tunnistaminen aluetoimintaan perustuu usein siis omaan näkemykseen. Haastateltavista kolme viidestä kuvaili kokemuksen olevan merkittävä tekijä pelaajia arvioidessa ja pelaajavalintoja tehdessä. Kaikilla valmentajilla on runsaasti kokemusta valmentamisesta ja kaikki ovat jalkapallossa korkeasti koulutettuja.

”Mitä enemmän on nähnyt ja mitä enemmän lukenut ja opiskellut ja niin kyllä mä sanoisin, että sen kokemuksen kautta on tullut sitten ne omat prosessit ja oma tapa toimia, että sitten välillä pitää vaan tehdä päätöksiä, että on myös paljon sitä, että pitää tehdä päätöksiä ja kantaa niistä vastuu.” (Haastateltava 2)

”Kyllä tuossa lahjakkuuden tunnistamisessa, kokemus on äärettömän tärkeää, että kun koutsu on eka kertaa 13–14-vuotiaiden valmentaja niin kaikki, mikä liittyy puberteettiin eri ikään siihen, että missä kohtaa kukakin kasvaa ja kaikkeen tähän, niin ne on kaikki

eka kertaa sillä. Ne on kaikki uutta ja kaikki muukin on uutta niin että vaikka se olisi kuinka hyvä ja innokas valmentaja ja vetää hyviä treenejä niin se, kun noi tulee ekaa kertaa noi asiat eteen niin totta kai se vaikeuttaa sitä lahjakkuuden tunnistamista.”
(Haastateltava 4)

Biologisen iän huomiointi -alaluokka sai eniten mainintoja arviointiin ja pelaajavalintaprosessiin liittyen. Kaikki haastateltavat nostivat, että biologinen ikä tulee huomioida, kun tehdään valintoja aluetoimintaan. Erityisen tärkeää on huomioida biologinen ikä molempiin suuntiin. Aikaisin kehittyminen tulisi ottaa haastateltavien mukaan huomioon arvioitaessa pelaajia aluetoiminnassa.

”Mä yritän myös nähdä sen, että onko joku hyvä vaan sen takia, että se nyt on kasvanut 3 vuotta aikaisemmin, kun nää kaikki muut, että se on nyt 40 kiloa pidempiä painavampi kuin muut niin se pärjää sen takia.” (Haastateltava 2)

Tämän lisäksi myös aikaisin, lyhyessä ajassa paljon fyysisesti kehittyneet pelaajat tulisi ottaa huomioon, nimittäin tällaisilla pelaajilla muutokset saattavat olla niin nopeita, että tekninen osaaminen ja liikkuminen hankaloituu.

”Siis se peli on ihan vaan toimi, koska hän on kasvanut niin paljon, mutta loppujen lopuksi voi olla, että tämä pelaaja parin kolmen vuoden päästä voisi olla se paras pelaaja niistä kaikista. Mutta kun hän ei saa sitä huomiota, kun hän on 13, 14, se voi olla, että hän lopettaa ja menee pelaamaan, vaikka koripalloa tai jotain.”
(Haastateltava 5)

Vastavuoroisesti myös myöhään kehittyneet potentiaaliset ”*pienet pojat*” tulisi huomioida, vaikka ne eivät kokonaisvaltaisesti olisivatkaan riittävän hyviä eikä pärjäisi.

”Sitten jossakin vaiheessa voi tulla se raja, että, pitää miettiä nyt vaikka, kun meillä on se alueturnaus tulossa 07, että kenelle pienelle pojalle se on järkevää, kenelle se voi kääntyä jopa vastaan siinä, että koska sulla ei ole tällä hetkellä välttämättä saumaa onnistua yksinkertaisesti sen biologisen kasvun vuoksi.” (Haastateltava 1)

Yksi aluevalmentajista kuvailee myös murrosiän huomioimisen merkitystä pelaajien arviointivaiheessa.

”Niin siis sen murrosiän jälkeen se mun mielestä vähän enemmän tavallaan mitataan semmoinen lahjakkuus. Elikkä paljon me kuitenkin nähdään semmoisia lapsitähtiä, että ne on oikein hyviä 10-12 vuotiaana tai siis että niillä olisi potentiaalia mutta sitten varsinkin vasta sen jälkeen kun niillä on murrosikä ohi niin se voidaan arvioida, että kuinka potentiaalinen se oikeesti on” (Haastateltava 3)

6.3 Aluejoukkuevalintakriteerit

TAULUKKO 7. Aluejoukkuevalintakriteereiden luokat.

Yläluokka	Alaluokka	Ilmauksia (kpl)
Psyykkiset tekijät	Motivaatio	24
	Asenne	17
	Läsnäolo	12
	Henkinen kovuus	5
	Heikkouksien kehitettävyyys	5
	Omilla vahvuuksilla pelaaminen	2
	Itseluottamus	1
	Tietoisuustaidot	2
Fyysiset tekijät	Fyysinen koko	10
	Liikunnallisuus	16
	Nopeus	8
	Kehonhallinta	3
	Rajoittamattomuus	2
	Ketteryys	4
	Kimmoisuus	1
Tekniset tekijät	Pallonhallinta	25
	Syöttäminen	15
	Potkutekniikka	5
	Viimeistely	1
	Harhauttaminen	7
	Suojaaminen	4
	Kuljettaminen	5
	Pääpeli	5
	Puolustaminen	1
	Sosiologiset tekijät	Sosiaaliset taidot
Perheen tuki		6
Koulun hoitaminen		1
Taktiset tekijät	Pelikäsitys	12
	Päätöksenteko	15
	Havainnointi	14

Yläluokka	Alaluokka	Ilmauksia (kpl)
Määrittelemättömät tekijät	Ennakointi	3
	Liikkuminen	2
	Sijoittuminen	2
	Vieraalla paikalla pelaaminen	1
	Ohjaaminen	1
	Hyvä pelaaja	15
	Potentiaali	18
	Erityisominaisuus	21
	Monipuolisuus	5
	Kehittyminen	14
	Seuraympäristössä toimiminen	5
	Pärjääminen kovassa tempossa	7
	Luontainen kyky	1
	Vaikutus peliin	2
	Ei kriteeristöä	2
	Pelipaikkapotentiaali	1
	Harjoittelulahjakkuus	3
	Poikkeuksellisuus	2
	Pelipaikkakohtaiset vaatimukset	15

6.3.1 Psykkiset tekijät

Taulukossa 7 on esitelty luokat aluejoukkuevalintojen kriteereistä. Yläluokkia muodostui yhteensä kuusi. Ensimmäiseksi yläluokaksi muodostui psyykkiset tekijät, jonka alle muodostui kahdeksan alaluokkaa. Aluevalmentajat käyttivät valintaperusteina tekijöitä, kuten motivaatio, omilla vahvuuksilla pelaaminen, heikkouksien kehitettävyyden, läsnäolo, asenne, henkinen kovuus, itseluottamus sekä tietoisuustaidot. Yleisesti psyykkisiä tekijöitä painottivat aluetoimintaan liittyvissä pelaajavalinnoissa neljä viidestä aluevalmentajasta.

Motivaatio sai eniten mainintoja ja esiintyi osana valintakriteereitä kaikilla neljällä valmentajalla, jotka nostivat psyykkiset tekijät tärkeiksi.

”Että on sisäistä motivaatiota myös kehittää itseensä, on kiinnostusta kehittää itseensä, kiinnostusta miten voi kehittää itsensä, mitkä on kehityskohdat, mitkä on vahvuudet, että on pikkuisen jo alkanut tekemään tiedostetummin sitä itsensä kehittämistä.”
(Haastateltava 4)

Motivaatioon liittyi myös innokkuus, kiinnostuneisuus, sisäinen palo liikkua sekä halu kehittyä. Erityisesti sisäinen motivaatio nähtiin siis yhtenä valintoihin vaikuttavana tekijänä mutta yksi aluevalmentaja kuvaili etenkin sen puutteen olevan yhteydessä valitsemattomuuteen.

”Kun joku pelaaja voi näyttää omaa silmää tosi hyvältä, mutta sitten kun juttelet seuran kanssa, niin joo no se käy 40 % tapahtumista mukana, että sitten rupeaa heti miettimään, että OK mikähän tässä on. Joitakin pelaajia on pidetty mukana ja sitten taas joillekin, että no ei meidän kannata ehkä tuohon panostaa, että voi olla, että poika ei tätä futista välttämättä valitsekaan.” (Haastateltava 2)

Asenne sai alaluokista toiseksi eniten mainintoja ja sen nosti esiin kolme viidestä haastateltavasta. Asenteeseen liittyi pienempiä tekijöitä, kuten aktiivisuus kentällä, halu olla osana peliä, halu vaikuttaa peliin, halu riistää, kilpailuhenkisyys sekä keskittyminen.

Seuraava iso alaluokka, jonka kolme haastateltavaa nosti esiin osana pelaajavalintoihin liittyviä kriteereitä, oli läsnäolo. Läsnäololla tarkoitettiin yksinkertaisesti sitä, miten pelaaja on pelissä läsnä, kuinka suuri vaikutus hänellä on peliin ja se nostettiin melko tärkeäksi.

”Kun mä menen katsomaan pelin niin se järjestys, koska siinä meillä varmaan on erilaisia, niin kun mä menen katsomaan peliä, että mä en tunne yhtään pelaajaa kentällä, mä kiinnostun pelaajista, jotka on läsnä siinä pelissä ja jotka on hyviä liikkujia. (Haastateltava 1)

”No siinä varmaan se 3–4 asiaa että onko se läsnä siinä pelissä, semmoinen innokkaan aktiivinen oloinen vai onko se vaan siellä puoli pakotettuna, että mimmainen se semmoinen yleinen olemus, kehonkieli, onko sellainen luonteeltaan, että pyytää palloa itselleen, ohjaa vähän muita onko se sellainen mikä määrittää olemuksellaan jo sen pelin kulkua.” (Haastateltava 4)

Henkisen kovuuden mainitsi myös kolme viidestä haastateltavasta. Henkiseen kovuuteen liitettiin tekijöitä kuten pelottomuus, pettymysten sietäminen, adaptoituminen, selviytyminen sekä kamppailurohkeus.

”Se on aina huono merkki, että jos on pieni pelaaja ja sitten sä vähän pelkää sitä kamppailemista, niin todennäköisesti sä pelkää sitä kamppailemista sitten isonakin, tai semmoisen kontaktin ottamista tai semmoista.” (Haastateltava 3)

”Ne ei pelkää sitä, että kun mä haluan sen pallon niin mä teen virheen, niin se voikin kääntyä niin päin, että se maali tulee omaan päähän ja ne on läsnä silloin ne ja se näkyy myös sitten.” (Haastateltava 1)

Heikkouksien kehitettävyyden osana valintoihin vaikuttavia psyykkisiä tekijöitä nosti esiin kolme aluevalmentajaa.

”Heikkouksiahan pystyy aina kehittämään ja sun pitää kehittää ne vaan sille tasolle, että sä pystyt selviytymään ja pelaamaan niillä vahvuuksilla, että ne ei estä sen vahvuuden käyttämistä.” (Haastateltava 1)

Omilla vahvuuksilla pelaaminen, itseluottamus sekä tietoisuustaidot olivat psyykkisiä tekijöitä, jotka nousivat esiin vain yhdeltä haastateltavista.

6.3.2 Fyysiset tekijät

Fyysiset tekijät muodostuivat toiseksi isoksi yläluokaksi osana poikien aluetoiminnan valintaperusteita ja kaikki haastateltavat nostivat niitä esiin. Kyseisen yläluokan alle muodostui seitsemän alaluokkaa. Fyysisen koon kokivat kaikki haastateltavat yhtenä aluetoiminnan valintaperusteena. Tähän alaluokkaan liittyi myös kasvuennuste.

”Mikä nyt tietysti aina mielenkiintoinen kysymys siinä maalivahtienkin kohdalla, että kuinkahan isoksi ne kasvaa, mikä on kasvuennuste ja hyväksytään se, että ne kaikki ei välttämättä ole tällä hetkellä parhaimmillaan sen pallon kanssa, mutta ihan varmasti ne ehtii oppia siitä niin paljon, että ne pystyy selviytymään siellä kentällä ja pelaa sitten ehkä vähän helpompaa jalkapalloa.” (Haastateltava 1)

”Totta kai sillä on iso vaikutus, että minkä kokoinen ja näköinen se pelaaja on ja miten se, näyttääkö siltä, että on tämmöistä itseluottamusta ja muuta.” (Haastateltava 2)

Liikunnallisuus valintakriteerinä mainittiin määrällisesti kaikista eniten fyysisistä tekijöistä kohderyhmän kesken, mutta vain neljän aluevalmentajan toimesta.

”Siinä on monen näköistä, sillä tottakai osa pelaajista on semmoisia että kaikki näkee siinä mutta, ehkä se liikunnallisuus on kuitenkin semmoinen yksi iso juttu mitä mä katson, että mä mietin sitä, että pystyykö tuo joskus isona juoksee lujaa niin sen voi nähdä jo aika pienenä mun mielestä.” (Haastateltava 3)

”Mikä tulee kokoonkin mutta että sanotaanko, että liikkuminen pitää kentällä olla sujuvan näköistä, riittävän ripeää, riittävän nopeaa.” (Haastateltava 4)

Neljä aluevalmentajaa koki nopeuden yhtenä merkittävänä perusteena pelaajavalinnalle. Nopeuteen liitettiin myös juokсутekniikka, räjähtävyys sekä se, miltä se näyttää.

”No yksi on varmasti se, että jos sä oot poikkeuksellisen nopea tai sä oot nopea pelaaja. Se on varmaan semmoinen helppo esimerkki siitä, että se on heti kiinnostava pelaaja.” (Haastateltava 1)

”Kyllä se semmoinen ensimmäisten askelten, semmoinen 5–10 metrin räjähtävyys, niin se on se iso erottava tekijä pelaajien välillä.” (Haastateltava 4)

Fyysinen rajoittamattomuus ja kehonhallinta -alaluokat nousivat esiin kahdelta haastateltavalta. Fyysisellä rajoittamattomuudella tarkoitettiin sitä, että pelaajatarkkailussa on tärkeää kiinnittää huomiota pelaajien mahdollisiin rajoitteisiin, mitkä voisivat vaikuttaa esimerkiksi juoksemiseen ja sitä kautta riittävän nopeuden saavuttamiseen tulevaisuudessa. Kehonhallinnan molemmat haastateltavat yhdistivät kaksinkamppailutilanteisiin maassa sekä ilmassa.

”Kaksinkamppailuissa on kyky pitää tasapaino, on kyky pysyä vakaana, vaikka sua yritetään horjuttaa ja toi ylipäätään tuollainen hyvä kehonhallinta on tärkeitä.” (Haastateltava 4)

Vain yksi haastateltavista kuvaili ketteryuden ja kimmoisuuden olevan fyysisiä tekijöitä, jotka mahdollisesti vaikuttaisivat pelaajien valitsemiseen aluetoimintaan. Ketteryyteen aluevalmentaja yhdisti suunnanmuutokset sekä niiden terävyyden ja sujuvuuden.

6.3.3 Tekniset tekijät

Tekniset tekijät -yläluokka muodostui aluevalmentajien maininnoista, joissa he kertoivat, että minkälaiset jalkapallon tekniset ominaisuudet vaikuttavat pelaajien valintoihin aluetoimintaan. Yläluokan alle muodostui yhdeksän eri alaluokkaa, joista määrällisesti eniten mainintoja sai pallonhallinta. Pallonhallinta oli selvästi yksi tärkeimmistä kriteereistä myös sillä perusteella, että, kaikki haastateltavat nostivat sen esille. Pallonhallinta -alaluokkaan kuului tekijöitä kuten ensimmäinen kosketus, molempien jalkojen sekä kehon eri osien käyttäminen pallonkäsittelyssä, kyky kontrolloida palloa sekä kääntyminen pallon kanssa. Aluevalmentajien mukaan pallonhallinta on tärkeä ominaisuus jokaisella pelipaikalla.

”Mitä korkeammalla kentän yläalueella pelataan, niin sitä enemmän tarvitaan vielä sellaista todella pienen tilan pallonkäsittelyosaamista, että pystyt molemmilla jaloilla käsittelee palloa ja pienessä tilassa kääntymään.” (Haastateltava 4)

”Sitä palloa on vaikeampi kesyttää myöhemmin ja hallita sitä täysin niin kyllä se on varmaan se ykkösjuttu.” (Haastateltava 2)

”Sitten ruvetaan katsomaan, että no, minkälainen kosketus sillä on palloon, pystyykö se toimimaan sen pallon kanssa kuitenkin suht jouhevasti, vai onko se vaan että se juoksee ja sitten kun sille pelataan jalkaan, niin se kimpoaa jonnekin.” (Haastateltava 1)

Pallonhallinnan lisäksi syöttäminen oli toinen tekijä, jonka kaikki aluevalmentajat nostivat merkittäväksi kriteeriksi aluejoukkuevalinnoissa. Aluevalmentajien mukaan syöttövalikoiman eroavaisuudet riippuvat hieman pelipaikasta, mutta jokaisella pelipaikalla tulisi osata suorittaa sekä lyhyempiä, että pidempiä syöttöjä. Syöttämiseen kuului myös molempien jalkojen sekä jalan eri osien käyttäminen.

”Että pystyy syöttämään lyhyttä, vähän pidempää syöttöä omille ja vähän eri pituisia syöttöjä ja valitsemaan myös hyviä valintoja, että kun sä syötät, että millä jalan osalla ja kuinka nopeasti ja muuta.” (Haastateltava 2)

”Katse ylhäällä ja pystyt antamaan siitä niitä mahdollisia murtavia tai muita syöttöjä myös.” (Haastateltava 4)

Osittain syöttämisen kanssa limittäin menevä alaluokka, joka kuitenkin muodostui erilliseksi, oli potkutekniikka. Potkutekniikka nousi esiin kahden aluevalmentajan haastatteluissa. Tähän alaluokkaan liitettiin keskittäminen ja laukominen sekä potkun tarkkuus.

”Potkutekniikka on varmaan semmoinen, mikä on, että saa pallon tarkasti haluamaansa kohteeseen ja on erilaisia potkuja, laakapalloja molemmin jaloin, matalia korkeita, erilaisia kierteitä, että kyllä se potkuvalikoima on hyvin tärkeä kaikilla pelipaikoilla nykypäivänä jo ihan maalivahdistista lähtien.” (Haastateltava 4)

Viimeistely osana valintaperusteita nousi esiin yhdellä haastateltavista. Viimeistelyn kokosimme omaksi luokaksi, koska siihen liittyy muitakin kuin vain suoraan teknillisiä piirteitä.

Neljä haastateltavista kuvaili harhauttamisen olevan oleellinen taito, jota huomioida aluejoukkuevalintoja tehdessä. Harhauttaminen koettiin tärkeäksi etenkin laita- ja keskikenttäpelaajilla, mutta yksi aluevalmentajista mainitsee, että nykyään sitä vaaditaan kaikilla pelipaikoilla. Harhauttamiseen kuului myös yksi vastaan yksi pelaaminen, ohittaminen sekä haastaminen.

”Toi nyt pääsee koko ajan ohi ja haastaa niin hyvin, että tulee tilanteita, että toi on tosi mielenkiintoinen pelaaja.” (Haastateltava 2)

Kolme aluevalmentajista nosti suojaamisen ja kuljettamisen tärkeiksi tekijöiksi. Suojaamista kuvailtiin sillä, että pelaaja osaa käyttää kehoa ja sen eri osia hyväksi suojaamisessa sekä asettaa vartalon pallon ja vastustajan väliin. Kuljettamista kuvailtiin perustaidoksi, joka nousee jokaisella pelipaikalla isoon merkitykseen. Tähän alaluokkaan liittyi myös molemmilla jaloilla kuljettaminen.

”Ja sitten tuota tietenkä se kuljettaminen, että mun mielestä aika vähän nykyään harjoitellaan kuljettamista, mutta sitten taas esimerkiksi topparin pitää kuljettaa, että pääsee prässistä ohi ja keskikentän, jos voittaa ja pystyy kuljettamaan eteenpäin niin loistava juttu.”

Kaksi aluevalmentajaa koki pääpelin olevan yksi merkittävä tekijä etenkin puolustuspään pelaajia arvioidessa.

”Pyritään myöskin löytämään niitä pelaajia, jotka oikeasti on vahvoja ilmassa, ne on vahvoja kamppailijoita.” (Haastateltava 1)

Puolustaminen oli ainut teknisistä tekijöistä muodostunut alaluokka, joka nousi esiin vain yhden aluevalmentajan haastattelussa.

6.3.4 Sosiologiset tekijät

Sosiologiset tekijät muodostuivat yläluokaksi, jonka alle muodostui kolme alaluokkaa. Sosiologisia tekijöitä aluevalmentajat eivät kokeneet tärkeiksi perusteiksi aluetoimintaan liittyviä valintoja tehdessä, sillä ne nousivat esille vain kolmella haastateltavalla. Sosiaaliset taidot -alaluokka koostui kuuntelemisesta ja sosiaalisesta osaamisesta ja sen mainitsi kaksi aluevalmentajaa. Yksi aluevalmentajista kuvaili kodin tuen ja koulun hoitamisen merkitystä pelaajan kokonaiskuvaa arvioidessa tärkeäksi.

”Jos esimerkiksi nyt jotain mennään yksittäisten pelaajien kautta, kaikki ketkä olen tuntenut aika nuoresta, nousee A-maajoukkueympäristöön, niin yleensä siellä on sellainen koti yleensä, mikä on tosi kiinnostunut siitä pelaajan jalkapallourasta ja yleensä se koti näkee sen jalkapalloilijan uran ammattina, mikä on tavoittelemisen arvoinen.” (Haastateltava 4)

6.3.5 Taktiset tekijät

Taktiset tekijät osana valintaperusteina aluejoukkuetoimintaan muodostuivat yhdeksi yläluokaksi, jonka alle tuli kahdeksan alaluokkaa. Ainoa tekijä, joka oli kaikkien aluevalmentajien mukaan valintoihin vaikuttava taktinen tekijä, oli pelikäsitys. Pelikäsitys koettiin tärkeäksi pelipaikasta riippumatta ja se usein kuvailtiin isona terminä, jonka alle sijoittui muita taktisia tekijöitä. Muodostimme pelikäsityksestä kuitenkin oman alaluokan, koska kaikki mainitsivat sen useaan kertaan.

”Ja sitten mun mielestä se on enemmän siitä, että mitä liikkuu niiden pelaajien päässä, kun ne pelaa.” (Haastateltava 5)

Neljä viidestä haastateltavasta mainitsi päätöksenteon yhtenä valintaperusteena. Päätöksentekoa selitettiin kyvyllä ratkaista erilaisia tilanteita kentällä ja järkevien päätösten tekemisellä, jotka edistävät peliä. Tähän alaluokkaan kuului valinnat sekä pallon kanssa, että ilman palloa.

”Sen jälkeen rupeaa vähän katsomaan, että mitä ne tekee siellä kentällä, että mimmoisia valintoja ja onko jollain pelaajalla isompi vaikutus siihen peliin tai sen pelin lopputulokseen.” (Haastateltava 1)

Ja 98 % tietysti peliajasta pelaaja on ilman palloa, että toi että tosi tärkeää on, että millaisia valintoja pelaajat tekee pallottomana, on se sitten puolustuspelaamista, hyökkäyspelaamista ja tilanteenvaihtopelaamista.” (Haastateltava 4)

Havainnointi -alaluokka nousi esiin kolmelta haastateltavalta tekijänä, jota he seurasivat aluejoukkuetoimintaan liittyvissä valinnoissa. Aluevalmentajien mukaan pelaaja, jolla on korkeatasoinen havainnointikyky havainnoi koko ajan ympäristöönsä katse ylhäällä ja on tietoinen, että mitä eri puolella kenttää tapahtuu.

”Eli, että hankkii paljon informaatiota ja ymmärtää, miten sitä informaatiota on järkevä käyttää, kun tekee aina koko ajan niitä seuraavia valintoja alituisesti, että mitä mihin liikun, mitä teen seuraavaksi.” (Haastateltava 4)

Kaksi aluevalmentajaa mainitsi ennakoinnin yhtenä tarkkailtavana tekijänä. Valmentajat kuvailivat ennakointia kykynä ymmärtää pelin eri vaiheissa mitä seuraavaksi tulee tapahtumaan. Taktinen liikkuminen nousi myös kahdessa haastattelussa esille. Liikkumiseen kuului aloitteen tekeminen sekä liikkuminen tukemaan. Sijoittuminen, vieraalla paikalla pelaaminen sekä ohjaaminen olivat tekijöitä, jotka nousivat tarkkailtavina ominaisuuksina vain yhdellä haastateltavista.

6.3.6 Määrittelemättömät tekijät

Määrittelemättömät tekijät -muodostui yläluokaksi niille tekijöille, joiden emme nähneet sopivan suoraan mihinkään muihin yläluokkiin. Kyseisen yläluokan alle muodostui 14 alaluokkaa. Suurin alaluokka, jonka kaikki aluevalmentajat toivat esille, oli hyvä pelaaja. Aluevalmentajien mukaan he valitsevat aluejoukkuetoimintaan yksinkertaisesti hyviä pelaajia. Sen hetken parhaat pelaajat eivät jää ulkopuolelle vaan ovat aina mukana.

”Niin kyllä mä yritän valita hyviä pelaajia, että varmaan kukaan valmentaja ei halua valita tarkoituksella ainakaan huonoa jengiä, että yritän valita hyviä pelaajia.”
(Haastateltava 2)

”Meidän alueella, niin mä väitän, että yksikään hyvä futari, onko se iso tai pieni, ei jää leireiltä pois.” (Haastateltava 1)

Hyvien pelaajien lisäksi aluevalmentajien mukaan aluejoukkuetoiminnassa on myös potentiaalisimmat. Potentiaalisella pelaajalla aluevalmentajat tarkoittavat pelaajia, joilla on heidän mielestään parhaat mahdollisuudet kehittyä huipulle tulevaisuudessa.

”Varmaan ne parhaat on aina mukana mutta sitten ne seuraavat pelaajat on varmaan, että sitten ruvetaan miettimään enemmän sitä, että OK, että toi ei nyt tällä hetkellä vie ihan pärjää, mutta että siinä on kuitenkin joku juttu miksi se kannattaa pitää mukana.”
(Haastateltava 2)

”Varmaan fifty fifty, (parhaat ja lupaavimmat) että kyllä ne sen hetken parhaat ne pitää olla aina tuolla mukana.” (Haastateltava 4)

”Mutta tuota isossa kuvassa niin totta kai me etsitään pelaajia näihin nuorten maajoukkueisiin ja tuota, mutta että yritetään tunnistaa se, että myös että kuka on hyvä 5 vuoden päästä, että niitä tulevaisuuden huuhkajapelaajia me kuitenkin etsitään sitten, että kaikki nuorten maajoukkue toiminta niin tähtää kuitenkin, että me saataisi parempia pelaajia A-maajoukkueeseen.” (Haastateltava 3)

Neljä viidestä aluevalmentajasta mainitsee etsivän pelaajista erityisominaisuuksia aluejoukkue toiminnan valintavaiheessa. Erityisominaisuus kuvaillaan pelaajalla jonain kykynä, jossa hän on erityisen hyvä ja usein pelaajat erottuvat tällä erityisominaisuudella. Erityisominaisuus -alaluokkaan kuuluu myös pelaajien vahvuudet.

”Mutta tärkeämpi juttu on se, että jos sulla on joku erityisominaisuus, koska heikkouksiahan pystyy aina kehittämään ja sun pitää kehittää ne vaan sille tasolle, että sä pystyt selviytymään ja pelaamaan niillä vahvuuksilla, että ne ei estä sen vahvuuden käyttämistä.” (Haastateltava 1)

”Osa-alueleiritasolle niin että jos pelaajalla on joku selkeä vahvuus ja selkeä puute niin ne on mielenkiintoisia keissejä, että sen pelaajan saisi aluetoiminnan kautta heräämään, että mun on pakko parantaa tätä ominaisuutta, jos mä tätä parannan niin mä oikeasti voin päästä jopa aluetoimintaan ja jopa siitä eteenpäin.” (Haastateltava 4)

”Ennen kaikkea ne vahvuudet, että mitä toi pelaaja tuo sellaista, että siihen kannattaa panostaa ja satsata ja muuta.” (Haastateltava 2)

Useimmat aluevalmentajista painotti juuri erityisominaisuuksia, mutta osa piti vielä tärkeämpänä monipuolisuutta. Monipuolisuutta kuvailtiin eri osa-alueiden korkealla suorituskyvyllä sekä sillä, ettei ole suurempia puutteita tai rajoitteita.

”Alueiden parhailla, niillä paketti on parempi kuin niillä muilla.” (Haastateltava 5)

”Mutta että semmoista yleiskuvaa mä katson aika paljon kokonaan siitä.” (Haastateltava 3)

Neljä haastateltavaa kuvaili tarkkailevansa pelaajan kehittymistä. Tähän liittyi myös kehityskapasiteetin arvioiminen eli se, että kuinka paljon milläkin osa-alueella pelaajalla on mahdollisuus kehittyä.

”Seurataan sitä pelaajaa ja miten hänen koko paketti rupeaa kasvamaan ja niitä ominaisuuksia, miten ne parantavat niitä ja kuinka hyvin ne menee eteenpäin ja missä pelaaja on vaikeuksissa.” (Haastateltava 5)

”Ja sitten sittenhän se on arviointia, että no pystykö se kehittää sen sille tasolle sen kosketuksen, jos se on vähän kova.” (Haastateltava 1)

”Kyllä se arviointi menee sen kautta myös paljon, että mikä ton pelaajan mahdollista huippusuoritustasoa voi rajoittaa.” (Haastateltava 4)

Kolme viidestä haastateltavasta mainitsee pelaajan arkiympäristössä toimimisen vaikuttavan joissain tapauksissa aluejoukkuevalintoihin. Yksi aluevalmentaja mainitsee, että jos kuulee seuralta pelaajan harjoitelleen ja toimineen huonosti omassa ympäristössä, voi sekin olla syy leiriltä poisjääntiin.

”Niin siis se että paljon on myös tietysti sillä siinä kun tehdään valintoja, että miten on omassa ympäristössä viime aikoina harjoitellut ja pelannut Että sitten se, sillä on myös sitten painoarvoa kun tehdään kahden tosi tasaisen pelaajan välillä valinta” (Haastateltava 4)

”Miten ne käyttäytyy treeneissä, miten ne keskittyy omiin treeneihin ja miten ne näkee, niin tuota siitä tulee se, että tärkeintä on pitää näiden valmentajien kanssa tiivistä yhteistyötä.” (Haastateltava 3)

Haastateltavista kolme kuvaili tarkkailevan pelaajien pärjäämistä ja onnistumista kovassa pelitempossa. Heidän mukaansa kovemmassa vauhdissa näkee helpommin myös pelaajien rajoitteet.

”Miten se pärjää siinä vauhdissa, että kun se prässi ja aika ja tila tulee olemaan paljon tai sitä tulee olemaan paljon vähemmän mitä aikaisemmin tai ehkä siellä oman seuran matseissa.” (Haastateltava 2)

Vähemmälle huomiolle haastatteluista jääneitä valintoihin vaikuttavia tekijöitä olivat luontainen vaikutus peliin, luontainen kyky, harjoittelulahjakuus, poikkeuksellisuus sekä pelipaikkapotentiaali. Kaksi haastateltavista nostaa esiin, että aluejoukkuevalintoihin ei ole suoraan mitään varsinaista kriteeristöä.

Kriteereiden ja valintaperusteiden lomassa kaikki aluevalmentajat mainitsevat niiden hieman vaihtelevan tietenkin pelipaikan mukaan, mutta perusjutut pitää jokaisella pelipaikalla olla kunnossa.

”Totta kai sitten kääntyminen ja pallon suojaaminen ja sitten pidemmät syötöt, keskitykset ja viimeistely, että se taas niin riippuu omasta pelipaikasta myös.” (Haastateltava 2)

Yksi aluevalmentajista nostaa esiin valintakriteereiden olevan samoja tekijöitä, kun nuoren jalkapalloilijan lahjakuustekijät.

6.4 Kokemukset

TAULUKKO 8. Aluevalmentajien kokemukset luokiteltuina.

Yläluokka	Alaluokka	Ilmauksia (kpl)
Positiiviset kokemukset	Aluetoiminta tärkeää	8
	Valmistaminen maajoukkueeseen	12
	Yhteistyö seurojen kanssa	27
	Iso pelaajaotanta	16
	Vain vähän aluetoiminnan ulkopuolelta pelaajia	17
	Tasonmittaus	13
	Satunnaiset koulutukset	4
	Kokemukset huipputasosta	8
	Ajattelumaailman muutos	15
	Monipuoliset leirikokonaisuudet	2
	Tiedonhankinta	2
	Pieni pelaajamäärä	1

Yläluokka	Alaluokka	Ilmauksia (kpl)
Haasteet	Hyvä systeemi	2
	Hyvät helppo tunnistaa	3
	Myöhäänkehittyvien etuasema	3
	Kaikki potentiaaliset samassa paikassa	2
	Motivoi pelaajia	5
	Epäpotentiaaliset helppo tunnistaa	2
	Seuraosaaminen kehittynyt	3
	Biologinen ikä	38
	Tyytyminen fyysiseen ylivoimaan	12
	Ennustaminen	18
	Arvioinnin haasteet	16
	Subjektiiivisuus	7
	Seuratoimintaan liittyvät haasteet	20
	Näkemyserot seurojen ja valmentajien välillä	14
	Iso maantieteellinen alue	4
	Paljon pelaajia	8
	Ruotsin kielen osaaminen	1
	Potentiaalisten pelaajien vähyys	6
	Siirtyminen joukkuevalmentajasta tarkkailijaksi	4
	Pelaajatarkkailukoulutuksen puute	4
	Ajan puute	11
	Sarjojen tason vaihtelu	6
	Liian isot kokonaisuudet liian nuorena	5
	Rajalliset resurssit	6
	Tulosten ohjaaminen kehityksessä	6
	Olosuhteet	3
	Paljon pelaajia	8
	Datan vähyys	2
	Paljon tapahtumia	1
	Pelipaikkakohtainen kilpailu	3
	Pelaajien lyhytkatseisuus	1
	Pienten seurojen huomiointi	1
	Pelaajien katoaminen aluetoiminnan jälkeen	3
Pelaajien ominaisuudet huonontuneet	2	
Väärä viestintä	2	
Kaikki potentiaaliset ei pääse huipulle	3	

6.4.1 Positiiviset kokemukset

Aluevalmentajien positiivisista kokemuksista muodostui ensimmäinen kokemukseen liittyvä yläluokka, joka on esitelty taulukossa 8. Aluevalmentajat kokivat aluetoiminnan olevan tärkeää

olevan tärkeää monista eri näkökulmista, kuten potentiaalisten pelaajien tunnistamisen kannalta sekä maajoukkueen toimintaan tutustumisen näkökulmasta.

”Siis varmaan tosi, se on tosi tärkeätä meille, että me ollaan pieni maa, meillä on rajallinen määrä potentiaalisia pelaajia, niin on äärimmäisen tärkeätä, että me koko Suomi kartoitetaan.” (Haastateltava 4)

”Mun mielestä se isoin hyöty pelaajille ja seuroille on se, että se antaa kuvaa siitä maajoukkueen toiminnasta hyvin ajoissa.” (Haastateltava 5)

Maajoukkueen pelitavan jalkauttaminen koettiin aluetoiminnan yhtenä tärkeimmistä kokemuksista ja sen mainitsi neljä haastateltavaa. Aluetoiminnan koettiin olevan tärkeä ensimmäinen askel kohti nuorisomaajoukkueita aina A-maajoukkueeseen asti.

”Koska meidän pitäisi saada se pelaaja lopulta A-maajoukkueeseen, tää on se tarkoitus, ja jos ne askeleet on nuorten maajoukkueesta eteenpäin A-maajoukkueeseen, kaikki mitä tehdään alueleireillä on samaa, meillä on samat harjoitukset, samat viestit ja samat ajatukset alueleireillä kun alle 15, 16, 17 maajoukkueissa ja niin edelleen.” (Haastateltava 5)

”Niin me pystytään siellä jalkauttamaan meidän pelitapaa, niitä ajatuksia, miten me Suomi halutaan pelata jalkapalloa maaotteluissa.” (Haastateltava 1).

Yhtenä suurimpana positiivisten kokemusten alaluokkana on yhteistyö seurojen kanssa. Tähän alaluokkaan koottiin ilmaisia, joissa aluevalmentajat mainitsevat seurojen ja palloliiton toimijoiden välisen yhteistyön yhtenä aluetoiminnan hyödyistä. Haastateltavista neljä nosti seurojen kanssa tehdyn yhteistyön positiivisena kokemuksena esiin. Tähän alaluokkaan liittyviä ilmaisia oli myös lukumäärällisesti eniten koko positiivisten kokemusten yläluokassa.

Aluevalmentajista neljä nosti esiin positiivisena kokemuksena aluetoiminnan ison pelaajaotannon. Iso pelaajaotanta alueleireillä mahdollistaa valmentajien mielestä kaikkien potentiaalisimpien pelaajien näkemisen, huomioimisen sekä antaa mahdollisimman monelle pelaajalle mahdollisuuden näyttää. Useampi haastateltava mainitsi myös sen, että laajan

pelaajaotannan ansiosta, vain vähän tämän hetken huippupelaajista on jäänyt kokonaan aluetoiminnan ulkopuolelle juniori-iässä.

”Että se on hankalaa (pelaajavalinnat), mutta toi on mun mielestä semmoinen malli, joka toimii, että mikä on myös semmoinen pelaajille, että ne pelaajat kokevat, että ovat saaneet mahdollisuuden näyttää, että valitaan tai ei niin on ainakin saanut mahdollisuuden näyttää.”

”Mäkin oon pyörittänyt nyt viimeisten vuosien aikana semmoista sadanneljänkymmenen - sadankuudenkymmenen pelaajan poolia, eli on leirejä mihin kutsutaan ja sitten sieltä taas parhaat sitten itse aluejoukkueen matseihin.”

Kaikki aluevalmentajat pitivät aluejoukkuetoiminnan hyötynä sen mahdollistamat kokemukset pelaajien tasonmittaamisesta. Aluetoiminta mahdollistaa haastateltavien mukaan pelaajille sekä seuravalmentajille käsityksen omasta tai omien pelaajien tasosta sekä luo kuvaa siitä, mitä pelaajan tulee kehittää saavuttaakseen huipputasoon. Varsinkin pienissä seuroissa, joissa yksi pelaaja saattaa dominoida omassa ikäluokassaan, saadaan aluetapahtumista realistisempi kuva pelaajan tasosta. Pelaajien tasonmittaus mainitaan myös Palloliiton (2023) aluetoiminnan tavoitteissa. Haastateltavat mainitsivat myös aluetoiminnan motivoivan pelaajia kehittymään, kun oma taso on selvitetty sekä osoitettu pelaajalle, että hänet on huomioitu aluevalmentajien toimesta.

”No se on vähän semmoinen tukitoimi, että saadaan parhaat pelaajat välillä parhaiden kanssa, että se myös ehkä valmistaa niihin ekoihin maaotteluihin paremmin, kun ne pelit on niin paljon tiukempia kun siellä on eri alueiden parhaita pelaajia yhdessä ja vastakkain.” (Haastateltava 2)

”Ne tuo myös sitten sen riman niille muille, että ne näyttää sen kun aluetoiminnassa tärkeimmät tavoitteet on yksilöiden tason mittaus, että sä näet omat vahvuudet, omat kehityskohteet verrattuna alueen parhaisiin.” (Haastateltava 4)

Aluevalmentajat kokivat satunnaisten pelaajatarkkailuun ja lahjakkuuden tunnistamistyöhön liittyvät koulutukset hyödyllisinä, mutta kokonaisvaltaista pelaajatarkkailijakoulutusta ei

Suomessa ole. Aluevalmentajat kokivat tärkeimmäksi pelaajatarkkailun ja lahjakkuuden tunnistamisen kehittymistekijäksi kokemuksen.

”On meillä ollut varmaan semmoista talent ID koulutusta, mutta kyllä se varmaan se tärkein juttu on kuitenkin se semmoinen, että pitää paljon nähdä pelejä ja pelaajia, sen lisäksi pitää tietää kansainvälinen taso, mutta että ei siihen (pelaajatarkkailuun) semmoista koulutusta ole.” (Haastateltava 3)

”Sitten on yksittäisillä luennoilla ollut, kun joku Kimmo Lipponen, pitkän linjan nuorten maajoukkuevalmentaja on vetänyt nyt Uefa A kurssilla, että mitkä on ne hänen kriteerit lahjakkaalle pelaajalle, että tällaisia yksittäisiä kokonaisuuksia koulutusten sisällä joo on ollut.” (Haastateltava 4)

Pelaajavalintoihin liittyen kaksi aluevalmentaja mainitsi kaikista potentiaalisimpien ja yksi epäpotentiaalisimpien pelaajien tunnistamisen olevan suhteellisen helppoa.

”Ne huiput erottuu tavallaan, että sen erottaminen on suhteellisen helppoa.” (Haastateltava 3)

”No siinä on kuitenkin sitten 250 on helppo rajata ulos, että sanotaan, ne on helppo tunnistaa ketkä ei ole potentiaalisia.” (Haastateltava 4)

6.4.2 Haasteet aluetoiminnassa

Toinen aluevalmentajien kokemuksista muodostunut yläluokka oli haasteet aluetoiminnassa, johon muodostui kaikista yläluokista eniten alaluokkia. Suurimmaksi haasteeksi haastateltavat kokivat biologisen iän tuomat haasteet, johon liittyvät ilmaisut kokosimme yhdeksi alaluokaksi. Biologinen ikä koettiin haasteeksi, koska aluejoukkueiässä pelaajien biologinen ikäero voi olla useita vuosia, jolloin pelaajien todellinen taso on hankala tunnistaa. Nuorista pelaajista ei myöskään vielä tiedä kuinka paljon ja kuinka nopeasti he tulevat kehittymään fyysisesti ja taidollisesti tulevaisuudessa. Aluevalmentajat nostivat esiin myös pienten pelaajien biologisen rajoittuneisuuden, joka vaikuttaa fyysisten tekijöiden lisäksi myös pelin muihin osa-alueisiin.

Toisaalta valmentajien mukaan haasteita koetaan myös biologisesti aikaisin kehittyneiden kanssa, kun varsinkin seuroissa tyydytään pelaajan fyysiseen ylivoimaan.

”Ne fyysiset erot just tässä ikäluokassa, ikävaiheessa, kun alue toimintaa tehdään, niin ne on niin valtavat, että se voi olla 50 senttiä ja 40 kiloa ne ääripäiden erot niin totta kai se näkyy suorituskyvyssä valtavasti.” (Haastateltava 4)

”Se on mielenkiintoinen juttu sekin, että esimerkiksi se voi olla, että hän näkee ja yrittää laittaa sen syötön, mutta fyysisesti hänen jalat ei ole tarpeeksi voimakkaat. Se näyttää siltä, että sen syöttö oli huono, mutta periaatteessa hän näki, että tämä olisi tällä hetkellä paras ratkaisu tässä tilanteessa.” (Haastateltava 5)

”Kun käydään katsomassa junnupelejä, niin aika monessa joukkueessa on joku toppari esimerkiksi tai keskikentällä pelaaja, joka pystyy laittamaan niitä pidempiä diagonaalipalloja sille todella nopealle laiturille, ja sillä se joukkue elää.” (Haastateltava 5)

”Sekin on niin vaikea sanoa, että voihan joku olla biologisesti kehittynyt ajoissa, mutta se on oikeasti hyvä futarikin. Tosi hankalaa ja haastavaa, että eihän me voida niitäkään dissata niin sanotusti, että me ei valita sen takia, että sä oot kehittynyt ajoissa.” (Haastateltava 1)

Toinen suuri alaluokka aluetoiminnan haasteissa on ennustaminen. Tämä alaluokka sisältää ilmaisuja, joissa aluevalmentajat viittaavat pelaajien tulevaisuuden potentiaalinn ennustamisen haasteellisuuteen. Valmentajat kokevat työnsä olevan pitkälti ennustamista, mikä tuottaa omat haasteensa, kun potentiaalisia tulevaisuuden huippupelaajia etsitään omalta alueelta. Yksi aluevalmentajista totesi myös liian aikaisen arvioinnin olevan turhaa, koska ennen murrosikää potentiaalia ei voi tunnistaa.

”Ei kukaan meistä tiedä oikeasti, jos mulla on 25 pelaajaa mun ekalla alueleirillä ja ne on just täytynyt 14, ei kukaan meistä voi tietää loppujen lopuksi kuka niistä 25 pelaajista on se paras pelaaja, kun ne kaikki täyttää 20 vuotta.” (Haastateltava 5)

”Kuitenkaan me ei pystytä vielä sanomaan, ketkä niistä on, on niitä tulevia huippupelaajia.” (Haastateltava 1)

”Molempiin suuntiin tietenkkin, että ei ketään ei kannata liian aikaisin tuomita, eikä kyllä kannata ketään liian aikaisin nostaa.” (Haastateltava 3)

”Mutta aika moni pidetään mukana, koska edelleen kenelläkään ei ole sitä kristallipalloa, että tuosta tulee tai tuosta ei tule.” (Haastateltava 2)

Arvioinnin haasteet alaluokkaan kokosimme ilmaisut, jotka sisälsivät pelaajien arviointiin sisältyviä ristiriitoja ja haasteita, jotka eivät sopineet muihin alaluokkiin. Yleisesti aluevalmentajat pitivät pelaajien arviointia haasteellisena varsinkin rajatapauksissa. Valmentajat mainitsivat myös taktisten ja henkisten tekijöiden olevan haastavia tunnistettavia tekijöitä junioreilla. Sarjojen tason vaihtelusta muodostui myös oma alaluokkansa, joka osaltaan lisää pelaajien arvioinnin haasteellisuutta.

”Se on äärettömän vaikea, siinä mielessä totta kai pystyy ehkä semmoista liikunnallisuutta, semmoista ulospäin näkyvää lahjakkuutta niin voi tunnistaa, mutta sitten just niitä henkisiä ominaisuuksia niin niitä ei varsinkaan pysty tunnistamaan.” (Haastateltava 3)

”Ja sitten alueturnaukseenkin tietysti aina ne parhaat on selkeitä tai potentiaalisimmat, mutta sitten on paljon 50–50 valintoja. Ne tekee sitten sen perusteella, mitä keskustelee valmentajien kanssa, mutta myös sen perusteella, mitä näkee siitä videolta ja onhan se vaikeeta laittaa ne pelaajat, sanotaan 16-26 järjestykseen.” (Haastateltava 4)

”Mutta se voi olla, että ei yksikään niistä näkyvimmistä pelaajista ei ole se, joka on taktisesti paras ja ymmärtää, koska se voi olla sellainen pelaaja, joka ei ole fyysinen, ei ole nopea, ei ole teknisesti niin hyvä, mutta ymmärtää peliä, se liikkuu taktisesti todella hyvin. Ne on vaikea nähdä junnupeleissä, koska junnupelit eivät ole taktisesti niin kypsiä.” (Haastateltava 5)

”Mä nään sen haasteena, että välillä ne pelit mitä mä menen katsomaan, on nätisti sanottuna aika heikkotasoisia, jolloin on tosi vaikea nähdä niistä sitten, että ketkä

pelaajat pystyy, että se on arvio vaan siitä että toi pelaaja voisi pärjätä vähän haastavammassakin ympäristössä.” (Haastateltava 1)

”Esimerkiksi tosi vaikea välillä tarkkailla eri sarjatasojen pelaajia, koska jossain se peli on niin paljon rauhallisempaa ja sitten yritetään mieltää, että pärjääkö toi pelaa, kun oikeasti tulee kiire ja on tilaa ja aikaa vähän, että miten se pelaaja pystyy adoptoimaan sitten siihen uuteen ympäristöön ja olosuhteisiin.” (Haastateltava 2)

Pelaajien arvioinnin ja pelaajavalintojen subjektiivisuus nähtiin yhdeksi haasteeksi kolmen aluevalmentajan toimesta. Pelaajien arviointi ja valinta on lopulta aina aluevalmentajan oma valinta eikä täysin objektiivista arviointia tai valintaa voida suorittaa.

”Se on mun näkemys (valinta) ja siinähan me nähdään kaikki vähän eri lailla, ja hyvin vähän siitä tulee mitenkään isosti mitään negatiivista tai muuta, mutta aina tulee yksittäisiä tapauksia, että miksi toi ei päässyt.” (Haastateltava 1)

Jokaisella valmentajalla on bias eli se, että millaisia pelaajia se suosii alitajuntaisesti tai, että minkä näköisistä pelaajista se tykkää, millaiset pelaajat se kokee, että on potentiaalisia. (Haastateltava 4)

Yhtenä suurimpana haastatteluissa esiintyneenä aluetoiminnan ja pelaajakehityksen haasteena aluevalmentajat mainitsivat seuratoiminnataan liittyvät haasteet. Eri alueilla yhteistyö seurojen kanssa toimii eri tasoisesti ja alueiden sisälläkin seurojen välillä on suuriakin eroja. Seuratoiminnan haasteet liittyivät muun muassa seurojen ja aluevalmentajien väliseen yhteistyöhön ja suhtautumiseen, vääränlaiseen harjoitteluun ja potentiaalisten pelaajien tunnistamisen kyvyttömyyteen.

”Toiset seurat on vähän sillain, että no ai taasko on leiri että me ei saatu hyvää harjoitusviikkoa ja muuta” (Haastateltava 2)

Sen mä näen ongelmana, että seuroissa ei ehkä nähdä niitä pelaajan puutteita, että seuroissa katsotaan silmien läpi semmoista (fyysisesti ylivoimaista) pelaajaa liikaa, että eihän se ole pelaajan vika käytännössä vaan se on sen valmentajan vika, että se ei ymmärrä. (Haastateltava 3)

”Mun mielestä seurat ei täysin tunnista, että ketkä on niitä pelaajia keneen heidän kannattaisi satsata, ketkä ovat niitä niin kun potentiaalisimpia nuoria pelaajia, keitä esimerkiksi ajaa veikkausliigassa sisään jo suht nuorena.” (Haastateltava 4)

Näkemyserot seurojen ja aluevalmentajien välillä muodostui yhdeksi alaluokaksi. Haastateltavat kokivat näkemyserojen olevan suhteellisen yleisiä, mutta yleisesti aluevalmentajien näkemykseen luotetaan ja seuroilta tulee vain vähän negatiivista palautetta aluetapahtumiin valituista pelaajista.

”Kyllä se on yksinkertaisesti niin, että kun me etsitään mahdollisimman hyviä pelaajia ja sitten voi tietysti olla niin, että mä näen jonkun pelaajan hyvin eri lailla, kun se valmentaja seurajoukkueessa.” (Haastateltava 1)

”Hyvin vähän tulee mitenkään isosti mitään negatiivista tai muuta, mutta aina tulee yksittäisiä tapauksia.” (Haastateltava 1)

”Se iso ongelma, mihin aluevalmentajat törmätään versus seuroihin, että sieltä joku seuravalmentaja voi sanoa, että pelaaja on tosi hyvä. Ja mä voin olla täysin eri mieltä, koska mä tiedän, mitä kansainvälinen peli vaatii ja mitä vaatii tällä hetkellä olla sillä tasolla. Niin niillä seuravalmentajilla ei ehkä, no ei niillä oikein voikaan olla sitä käsitystä, koska ei ne näe sitä, kun Suomi menee pelaamaan Belgiaa vastaan tai vähän heikompaa Slovakiaa, että minkä näköisiä pelaajia, minkä tasoisia pelaajia muualla on tällä hetkellä.” (Haastateltava 3)

”Vähän herättelen sitä seuraa, joukkuetta, että siellä on potentiaalinen pelaaja ja sillä on esimerkiksi tosi hyvää teknistä osaamista tai pelikäsityksellistä osaamista, mutta se ei nyt tällä hetkellä näissä ison kentän väännöissä aina pärjää, mutta sellaisen voi valita ohi sen joukkueen tyylisiin parhaan maalintekijän. Varsinkin pienemmistä seuroista löytyy välillä tosi potentiaalisia pelaajia, mitä siellä seurassa ei välttämättä arvosteta.” (Haastateltava 4)

Alueiden erilaiset ominaisuudet aiheuttavat erilaisia haasteita, joista luotiin omia alaluokkia. Tällaisia alaluokkia ovat iso maantieteellinen alue, pelaajien suuri lukumäärä, ruotsin kielen osaaminen ja potentiaalisten pelaajien vähyys.

”Mulla on suhteellisen iso maantieteellinen alue, mikä on myös haastavaa, että on pitkät matkat käydä yksittäisiä pelejä katsomassa tarkkaan.” (Haastateltava 1)

”No siis haastavaa ehdottomasti koska vaikka oma alue on fyysisesti pienin näistä viidestä alueesta, mikä meillä on tässä poikien aluejoukkueen puolella, mutta sitten pelaajia on ihan älytön määrä.” (Haastateltava 2)

Aluevalmentajat kokivat haasteiksi siirtymisen joukkuevalmentajasta pelaajatarkkailijaksi sekä pelaajatarkkailukoulutuksen puutteen, joista molemmista muodostimme omat alaluokat.

”Kun ennen oli tottunut katsomaan sitä futista valmentajan, joukkuevalmentajan näkökulmasta ja sitten yhtäkkiä sulla onkin hirveä määrä niitä yksilöitä ja sä rupeat seuraamaan yksilöä ja mitä se tekee ja sitten meet ihan välillä sekaisin ja rupeat vaan tuijottaa sitä matsia ja muuta, että kyllä se alku oli aika haastavaa, se roolin vaihto valmentajasta pelaajatarkkailijaksi.” (Haastateltava 1)

”Sä et enää siinä pelissä katso sitä niin paljon, että miten se joukkue tekee niitä asioita, vaan sun pitäisi päästä siihen yksilöön kiinni ja katsoo sen yksilön osaamista, niin se on erilaista ja sitten, kun ei ole periaatteessa siihen saanut sellain koulutusta, koska eihän meillä ole Suomessa urheiluun tai semmoiseen urheilumanagerointiin tai johtamiseen tai pelaajatarkkailuun erikseen ole koulutusta, vaan se on sitä valmennusta.” (Haastateltava 1)

”Ei ole palloliiton koulutuksessa juurikaan (pelaajatarkkailua), että siis totta kai, kun tässä ammatissa tekee tätä, me ollaan ainoita mitkä suomessa tätä tekee ammatikseen tai tarkkailee pelaajia ja valitsee pelaajia käytännössä päätyönä, että totta kai siinä jos sitä 8 vuotta tekee niin pakko siinä on kehittyä, että siinä hommassa pysyy.” (Haastateltava 4)

Haastateltavat mainitsivat ajan puutteen olevan yksi suurimmista haasteista aluevalmentajan työssä ja siitä teimme oman alaluokan. Ajan puute johti monenlaisiin haasteisiin, kuten pelaajien liian vähäisen näkemiseen sekä työn ja arjen tasapainottamiseen.

”Haastavaa on se, että aina tuntuu, että on nähnyt liian vähän, että aina haluaisi nähdä enemmän ja muuta, mutta sitten kun mullakin on 2 eri ikäluokkaa ja sitten on vielä kolmannessa eri ikäluokassa maajoukkuevalmentajana ja sitten pitäisi vielä muutakin elämää olla, kun tää työ pelkästään. Niin sitten se kaikkien yhteensovittaminen on aika vaikeata, että vähän aina on semmoinen filis, että on nähnyt liian vähän, että olisi halunnut nähdä enemmän vielä.” (Haastateltava 2)

”Mä en sillain tunne pelaajia niin hyvin kuin seurajoukkuevalmentajat tuntee, koska ne näkee niitä pelaajia päivittäin, ne tuntee pelaajat paremmin minkälainen se on luonteeltaan kuin paljon se, mä en voi tietää kaikista peleistä kuinka paljon ne harjoittelee omatoimisesti.” (Haastateltava 3)

”Mutta suurin kompastuskivi mistä tulee siinä mielessä vääriä valintoja, että joku jää ulkopuolelle, on se, kun olisi hyvä nähdä se pelaaja, että ei ole itsellä ollut aikaa nähdä niitä joukkueita livenä silloin kun on valinnat tehnyt, niin ei ole tyyliin kuukauteen tai kahteen nähnyt sitä jengiä. Niin silloin se voi tulla, jos se informaatio, mikä siltä valmentajalta tulee, ei ole tarpeeksi laadukasta.” (Haastateltava 4)

”No haasteita on just se, että ei voi olla aika monessa paikassa samaan aikaan, vaikka ihmiset vaatii siitä, että miksi sä et tule katsomaan meidän peliä, no koska mä oon jossakin muualla kattomassa jotain toista peliä.” (Haastateltava 5)

6.5 Kehitysajatukset lahjakkuuden tunnistamisesta

TAULUKKO 9. Luokat aluevalmentajien kehitysajatuksista lahjakkuuden tunnistamisessa.

Yläluokka	Alaluokka	Ilmauksia (kpl)
Kehitysajatukset	Aluetoiminta	19
	Seuratoiminta	16
	Biologisen iän huomiointi	11
	Datajärjestelmä	6

Pelaajatarkkailu	3
Resurssit	2
Yhteisen hyvän pelaajan määritelmän muodostaminen	1

6.5.1 Kehitysajatukset

Viimeiseksi yläluokaksi muodostui aluevalmentajien kehitysajatukset lahjakkuuden tunnistamisen edistämiseksi Suomessa. Yläluokan alle muodostui yhteensä seitsemän alaluokkaa, jotka on esitelty taulukossa 9.

Eniten kehitysideoita aluevalmentajilla oli aluetoimintaan liittyen. Aluetoiminnan kehittämiseen liittyvät ajatukset kokosimme yhdeksi alaluokaksi. Aluetoimintaa voidaan edelleen kehittää valmentajien mukaan lisää monin eri tavoin, vaikka kehitystä toiminnan alkuajoista onkin jo tapahtunut. Erityisesti alueiden yhteisten leirien toteuttaminen nousi esiin aluetoimintaa kehittävänä tekijänä. Muita aluetoimintaan liittyviä kehitysideoita oli muun muassa pelkkien pelileirien järjestäminen sekä leirien toteuttaminen pelaajille mahdollisimman maksuttomasti sekä järkevän välimatkan päässä.

”Mutta pitäisi yrittää saada myös Itä- ja Pohjanmaa ja Pohjois-Suomi enemmän yhteen, että näkee mitä toinen alue tekee ja tehdä yhteisleirejä paljon enemmän ja enemmän leirejä, mutta sei ei ole niin helppoa.” (Haastateltava 5)

”Niin sitten me ei haluttaisi, että se maksaa, niin että ne pelaajat joutuu omakustanteisesti olemaan yöitä hotellissa ja sitten taas toisaalta ei siinäkään ole mitään järkeä että ne lähtee neljältä aamulla ajamaan sinne leirille, koska ethän sä sitten ole fyysisesti millään tavalla ideaalitalanteessa.” (Haastateltava 1)

Toinen määrällisesti suuri alaluokka muodostui ilmauksista, joissa aluevalmentajat esittivät kehitysideoita seuratoimintaan liittyen. Kaikilla aluevalmentajilla oli esittää kehitysajatuksia seuroille joko pelaajakehitykseen tai yhteistyöhön liittyen. Monet aluevalmentajista toivoivat myös seuravalmentajien osallistuvan aluetapahtumiin sekä vuorovaikutuksen lisääntyvän molempiin suuntiin seurojen ja aluevalmentajien välillä. Pelaajakehityksen edistämiseksi myös yli-ikäisyyden oikeanlainen hyödyntäminen seurajoukkueissa nostettiin haastatteluissa aluevalmentajien toimesta esiin.

”Varmaan just se, että seuroista kun saadaan vielä paremmin se tieto, että just varsinkin varmaan sitä yhteistyötä parantamalla entisestään, että missä vaiheessa pelaajat menee ja mitä ne tekee ja muuta niin varmasti se on yksi semmoinen iso kehityskohde.”
(Haastateltava 2)

”Varsinkin isommissa seuroissa, missä se kilpailu on tosi kovaa esimerkiksi b-junnuvaiheessa, niin pienikokoinen, myöhemmin kasvavan pelaajan on järkevä pelata vuosi yli ikäisenä p 15 jengissä. Näitä keskusteluita olen käynyt paljon valmentajien ja pelaajien ja perheiden kanssa paljon. Osa sitten johtaa siihen valintaan, että pelaa yli-ikäisenä ja sitten osa ei, mutta yleensä se on sen pelaajan kehittymisen kannalta hyvä juttu.” (Haastateltava 4)

”Ehkä semmoinen mitä on myös sanonut tässä, että semmoinen osaamisen kehittäminen seuroissa, valmentajien tietoisuus kaikesta, niin siinä on varmasti petrattavaa, että miten me pystytään viestimään se meidän viesti omasta toiminnasta KV peleistä maajoukkuepeleistä, nuorten maajoukkueesta, niin sen viestin vieminen seuroihin.”
(Haastateltava 3)

Biologisen iän huomioimisen kehittämiseen liittyvistä ilmaisuista loimme oman alaluokan. Aluevalmentajien mukaan yksi parhaimmista tavoista kehittää myöhään kehittyviä pelaajia olisi future/late bloomer -toiminta tai myöhään kehittyneiden leirittämisen jatkaminen seuraavassa ikäluokassa. Sama ajatus toimii myös toiseen suuntaan, jolloin aikaisin kehittyneet voisi siirtää pelaamaan vanhemman ikäluokan kanssa.

”Siihen liittyy sitten taas resurssit, että mitä resursseja sulla on tällöistä future toimintaa tehdä, mutta tällöiselle pienelle maalle se voisi olla semmoinen aika hyväkin juttu.” (Haastateltava 3)

”Niin sitten sen (fyysisesti ylivoimaisen) täytyisi siirtyä vanhempaan ikäluokkaan, missä vaatimustaso on kovempi” (Haastateltava 4)

Yksi haastateltavista nosti esiin yhteisen datajärjestelmän luomisen pelaajatarkkailun selkeyttämiseksi ja helpottamiseksi.

”Kun olisi joku systeemi mihin kerätä dataa, ettei olisi vaan niitä lippuja lappuja, ja sitten kun niitä on 100 eri paikassa, niin se on tosi haasteellista.” (Haastateltava 2)

Aluevalmentajat toivoivat myös enemmän resursseja sekä niiden tehokkaampaa käyttöä aluetoiminnassa.

”Tietenkin aina voisi sanoa vaikka ja mitä, mutta pitää kuitenkin peilata suurin piirtein asiat siihen, että mitkä on resurssit, että voiko miten kehittää. Ekana pitää miettiä aina sitä, että miten näillä resursseilla voidaan vielä tehdä paremmin asioita. Totta kai se on koko ajan se juttu ja koko ajan sitä tapahtuu.” (Haastateltava 3)

”Kyllä mä koen että se on vähän ongelma se, että resursseja voisi olla enemmän.” (Haastateltava 2)

Pelaajatarkkailun kehittämiseksi aluevalmentajat mainitsivat pelaajatarkkailijoiden määrän lisäämisen sekä tarpeen täydennyskoulutukselle.

”No totta kai se että olisi enemmän tarkkailijoita” (Haastateltava 2)

Ehkä semmoinen minkä mä haluaisin tuonne palloliiton koulutustarjontaan olisi sellainen pelaajatarkkailuun liittyvä täydennyskoulutuskokonaisuus, mikä sitten ehkä sopisi kaikille valmentajille, mutta myös sitten sellaisille henkilöille, jotka haluaisi esimerkiksi tehdä jollain tavalla pelaajatarkkailu hommaa sitten omatoimisena tai jopa joku vaikka päätyökseenkin, että kyllä semmoiselle täydennyskoulutuskokonaisuudelle olisi ainakin mun mielestä selvä tilaus.”

Viimeisenä kehitysideoiden alaluokkana on yhteisen lahjakkaan pelaajan määritelmän luominen, jonka yksi haastateltavista nosti esiin.

”Meidän pitäisi saada ymmärrys siitä, että me molemmat tiedetään mitä meidän hyvä tarkoittaa. Ja sitten me voidaan jatkaa eteenpäin, koska kun me ollaan saatu selvitettyä se, että OK, tämä pelaaja on hyvä ja me molemmat tiedetään mitä hyvä tarkoittaa.”

7 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajien käsityksiä lahjakkuudesta. Tavoitteena oli selvittää aluevalmentajien keinoja ja kriteereitä lahjakkaiden pelaajien tunnistamisessa aluejoukkuetoimintaan. Tutkimuksessa selvitimme myös aluevalmentajien omia kokemuksia, ajatuksia sekä kehitysideoita aluetoimintaan, valintaprosessiin sekä lahjakkuuden tunnistamiseen liittyen.

7.1 Keskeisimmät tulokset

7.1.1 Lahjakkuus jalkapallossa

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen avulla halusimme selvittää, mitä Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajat ajattelevat lahjakkuudesta jalkapallossa ja mistä eri osa-alueista se koostuu. Tässä tutkimuksessa ensimmäinen yläluokka, joka nousi esiin lahjakkuustekijänä, oli psyykkiset tekijät. Etenkin motivaation kuvailtiin olevan tärkeä tekijä nuorilla jalkapalloilijoilla. Nuoren jalkapalloilijan motivaation on tutkittu olevan yhteydessä tulevaisuuden suoritustasoon (Forsman ym. 2016). Myös Mahoneyn ym. (1987, 197) mukaan huippu-urheilijoilla on yleisesti muita kovempi motivaatio. Ainoastaan kaksi aluevalmentajaa kuvaili tavoitteellisuuden merkittävänä lahjakkuustekijänä. Sieghartsleitnerin ym. (2019, 37) tutkimuksen mukaan tavoiteorientaatio oli jopa suurin jalkapallomenestystä ennustava yksittäinen tekijä. Van Yperenin ym. (2009) mukaan nuoren pelaajan kyky selviytyä voi olla yhteydessä tulevaisuuden huipputasoon. Tutkimuksessamme yksi haastateltavista nosti sen esiin lahjakkuustekijänä. Selviytymisen maininnut aluevalmentaja nosti esiin samoja asioita kuin Van Yperen ym. (2009) tutkivat eli kyky selviytyä epämuukavuusalueelta sekä poistua omalta mukavuusalueelta.

Toinen yläluokka, joka nousi esiin jalkapallolahjakkuudessa, oli fyysiset tekijät. Fyysisistä tekijöistä jokainen mainitsi nopeuden tärkeänä lahjakkuustekijänä, mikä on hyvin linjassa tutkimuksen kanssa (Deprez ym. 2015; Leyhr ym. 2020; Höner ym. 2019). Kuitenkin Carlingin ym. (2012) tutkimuksessa nopeuden ei havaittu olevan yhteydessä tulevaan suorituskyykyyn jalkapallossa. Myös ketteryys ja koordinaatio nousivat suurimmalla osalla kohderyhmästä esiin osana lahjakkaan jalkapalloilijan ominaisuuksia ja tätäkin tukee useat tutkimukset (Forsman

ym. 2016; Höner ym. 2017; Leyhr ym. 2018). Ainoastaan yksi aluevalmentajista nosti kestävyuden lahjakkuustekijäksi, joka on myös Carlingin ym. (2012) sekä Roescherin ym. (2010) tutkimuksien mukaan yksi mahdollista tulevaa huipputasoa ennustava tekijä. Kaikki haastateltavat kuvailivat yleisesti liikunnallisuuden lahjakkuustekijäksi jalkapallossa. Kuitenkaan liikunnallisuutta jalkapallossa ei olla suoraan tutkimuksessa yhdistetty tulevaisuuden huipputasoon, mikä voikin johtua siitä, että se on abstraktimpi termi ja esimerkiksi edellä mainitut nopeus sekä kestävyys ja koordinaatio menevät sen alle. Tämän lisäksi pitkittäistutkimuksissa yleensä mitataan kykyjä esimerkiksi testien avulla, jolloin yleistä liikunnallisuutta voi olla haastavaa mitata. Carlingin ym. (2012), Hönerin ym. (2018) sekä Roescherin (2010) mukaan ammattilaiset ovat nuorempina muita hieman pitempiä ja painavampia. Tutkimuksessamme fyysinen koko ei noussut esille lahjakkuustekijänä, mutta se mainittiin kuitenkin yhtenä tarkkailtavana tekijänä aluejoukkuetoiminnan pelaajavalinnoissa.

Kolmas suuri yläluokka, joka nousi esiin aineistosta osana jalkapallolahjakkuutta, oli tekniset tekijät. Aluevalmentajien mukaan tärkein tekninen lahjakkuustekijä oli pallonhallinta, joka nousi esiin jokaisella. Aluevalmentajien näkemys on hyvin tutkimustiedon suuntainen, sillä Forsmanin ym. (2016), Hönerin ym. (2017) sekä Leyhrin ym. (2018 & 2020) mukaan pallonhallinta voi olla yhteydessä tulevaisuuden huipputasoon. Suurin osa aluevalmentajista kuvaili tärkeäksi myös syöttämisen sekä kuljettamisen, jotka molemmat voivat olla Forsmanin ym. (2016) tutkimuksen mukaan nuorelta jalkapalloilijalta havaittavia huipputasoa ennustavia tekijöitä. Sieghartsleitnerin ym. (2019) tutkimuksessa löydettiin mahdollinen yhteys pomputtelutaidon sekä tulevan korkean suorituskyvyn välillä. Aluevalmentajat eivät maininneet pomputtelua haastatteluissa, mikä voi johtua siitä, että pomputtelu ei ole pelinomainen ominaisuus jalkapallossa, vaan enemmänkin kertoo hyvästä pallonhallintataidosta.

Tutkimuksessamme sosiologiset tekijät jalkapallolahjakkuuden osa-alueena ei noussut merkittävästi esiin vain kahden haastateltavan mainittua ne. Kaksi aluevalmentajaa nosti sosiaalisen verkoston, erityisesti kodin tuen lahjakkuustekijäksi. Haastateltavien näkemyksiä tukee Sieghartsleitnerin ym. (2019) tutkimus, jonka mukaan huipputason pelaajien kotona on nuorena panostettu ajallisesti ja taloudellisesti enemmän jalkapalloon kuin amatöörien kotona.

Aluevalmentajat kokivat taktiset taidot merkittävänä osa-alueena puhuttaessa jalkapallolahjakkuudesta. Etenkin tutkimuksessamme nousi esiin päätöksenteko ja

havainnointi. Kannekensin ym. (2010) mukaan lahjakas jalkapalloilija on usein muita parempi päätöksenteossa. Myös Forsman ym. (2016) tutkimus osoittaa taktisten taitojen merkityksen tulevaisuuden suoritustasoa ennustettaessa.

Kaksi haastateltavista kuvaili erityisesti harjoittelulahjakkuuden näyttävän lahjakkuutta jalkapallossa. Harjoittelulahjakkuus kuvailtiin omatoimisena harjoitteluna ja harjoittelun tärkeyden ymmärtämisenä. Jalkapallo on maailman suosituin laji (FIFA 2007), jolloin on täysin selvää, että huipputason saavuttaminen vaatii paljon harjoitusta. Fordin ym. (2009) tutkimuksen mukaan ammattilaisjalkapalloilijat harjoittelevat keskimäärin muita enemmän lapsuus- ja nuoruusvaiheessa. Ericssonin ym. (1993) määrätietoisen harjoittelun (engl. deliberate practice) teorian mukaan huippuosaamisen saavuttaminen vaatii jopa 10 vuoden ja 10 000 harjoitustunnin työtä. Teoriaan liittyy myös se, että harjoitusmäärien tulisi lisääntyä vuosien aikana ja harjoittelun tulisi olla lajispesifiä ja organisoitua, tarkoin harkittua toimintaa. Ericssonin ym. (1993) teoria asettaa rajoitteita moniin joukkuelajeihin kuten jalkapalloon. Côtén ym. (2007, 196) mukaan Ericssonin ym. (1993) ajatusmallin mukaan on jopa mahdotonta menestyä jossakin, jos ei ole harjoitellut määrätietoisesti jo nuoresta iästä lähtien. Heidän mukaansa määrätietoisen harjoittelun teoriassa nähdään harjoittelun kautta taidon oppiminen liian suppeana ja siinä jää huomioimatta monet psykologiset tekijät kuten motivaatio. Côtén ym. (2007) nostavatkin monipuolisten pihapeliin pelaamisen tärkeämmäksi, sillä se pitää motivaation ja hauskuuden mukana harrastamisessa. Myös Güllichin ym. (2021, 13) tutkimus osoittaa, että aikuiset ammattuurheilijat ovat pelanneet nuoruudessa ja lapsuudessa muita enemmän erilaisia pelejä, ja lajispesifi organisoitu harjoittelu on ollut vähemmällä huomiolla. Tutkimuksessamme haastateltavat kuvailivat harjoittelua samaan tyyliin ja nostivatkin esille kaikenlaisen pelailun lapsena olevan heidän mielestään tärkeää.

Haastatteluissa nousi esiin lahjakkuuden määritelmän kiistanalaisuus useaan kertaan. Lahjakkuustermiä pidetään vaikeana, jopa harhaan johtavana terminä. Vaikka aluevalmentajat kuvailivat lahjakkuustermin haasteelliseksi, monet kuitenkin selittivät erottuvien pelaajien kyvyt *”luonnollisuutena, poikkeuksellisuutena”* tai sillä, että *”jollekin on vain helpompaa”*. Etenkin luonnollisuus ja se, että jollekin pelaajalle asiat ovat vaan helpompia, eivät ole tarkkoja tekijöitä vaan viittaavat mielestämme enemmän nimenomaan lahjakkuuteen.

Perintötekijät nousivat tutkimuksessamme esiin osana lahjakkuutta. Aluevalmentajat kuvailivat, että jotkut ominaisuudet on *”saatu ilmaiseksi”*, kuten nopeus. Barreron ym. (2022)

tutkimuksen mukaan espanjalaisten huippuseurojen juniorivalmentajista jopa 60 % pitää perinnöllisiä tekijöitä tärkeimpänä jalkapallolahjakkuutta määrittelevänä tekijänä. Davidsin ja Bakerin (2007, 964) mukaan taidon oppimisessa perintötekijöiden merkitys ei kuitenkaan ole kovin suuri. Heidän mukaansa nimittäin oppiminen on mahdollista perintötekijöiden ja ympäristötekijöiden välisestä yhteydestä, jolloin perimän roolia siinä on vaikea näyttää.

7.1.2 Valintaprosessi

Valintaprosessi aluetoimintaan oli kaikilla aluevalmentajilla hyvin samankaltainen. Aluetoimintaa koskevan pelaajatarkkailun aluevalmentajat aloittavat noin vuosi ennen aluetoiminnan aloittamista eli kun pelaajat ovat noin 13-vuotiaita. Pelaajatarkkailu tapahtuu pääosin ikäluokan otteluita seuraamalla. Tämän lisäksi aluevalmentajat saattavat käydä seuraamassa seurojen harjoittelua sekä keskustelevat pelaajista seuravalmentajien kanssa. Williamsin ym. (2020) mukaan myös kansainvälisesti nuorten jalkapalloilijoiden valinta kehitysohjelmiin tapahtuu yleisimmin pelien perusteella.

Aluetoiminta kestää yhdellä ikäluokalla noin 1,5 vuotta, jonka aikana aluetoimintaan kuuluu yhtäaikaisesti kaksi ikäluokkaa. Aluevalmentajien mukaan aluetoiminnan tavoitteena on jalkapallon tason nostaminen pelaajakehityksen kautta, pelaajien tasonmittaus, maajoukkueen pelitavan jalkauttaminen sekä tulevaisuuden maajoukkuepelaajien löytäminen. Pelaajien henkilökohtainen tasonmittaus, yhtenäisen peliajatuksen kehittäminen ja pelaajien löytäminen maajoukkueisiin mainitaan myös Suomen Palloliiton Poikien aluejoukkue-toiminnan tavoitteissa (Suomen Palloliitto 2023a). Aluetoiminnan kaltaista toimintaa järjestetään myös kansainvälisesti, esimerkiksi Yhdysvalloissa toiminta kulkee ”Talent identification centers” nimellä, jonka tarkoituksena on luoda alueellisesti yhden päivän mittaisia ilmaisia 13–15-vuotiaiden huippulupausten tunnistamismahdollisuuksia sekä mahdollistaa lahjakkaimpien pelaajien tason vertaamisen ja valitsemisen nuorisomaajoukkueisiin. Yhdysvaltalainen toiminta ei kuitenkaan Suomen tapaan kata koko valtakuntaa, sillä lahjakkuudentunnistamiskeskuksia on poikien osalta vain 14 eri osavaltiossa. (U.S. Soccer 2023)

Haastateltavien sekä Suomen Palloliiton mukaan (2023a) jokainen alueleiri on aina yksittäinen tapahtuma, johon valitaan aina pelaajat erikseen. Leirien vaatimusten ja tason kerrottiin myös vaihtelevan esimerkiksi osa-alueleirien muodossa. Valmentajien mukaan leireille on

mahdollista nousta myös erilaisin pelaajapoluin. Kuten Williamsin ym. (2020) kuvio tärkeimmistä tekijöistä jalkapalloilijoiden tunnistamis-, valinta- ja kehitysprosessista osoittaa, on potentiaalisten jalkapalloilijoiden tunnistaminen laaja kokonaisuus ja prosessi. Alue toiminnan avulla pyritään saamaan mahdollisimman moni suomalainen poikapelaaja tähän tunnistamisprosessiin mukaan. Koska potentiaalinen tunnistaminen on käytännössä ennustamista, on erityisen tärkeää myös säilyttää esimerkiksi aluejoukkue toiminnasta karsiutuneet pelaajat prosessin sisällä, jotta pelaajan kehittyminen ja mahdollinen myöhempi osallistuminen tunnistamiseen, kehittäminen ja valitseminen olisi mahdollista. (Williams ym. 2020)

Tutkimuksessamme nousi esiin aluevalmentajien kokemuksen merkitys osana pelaajavalintaprosessia, etenkin pelaajien arviointiin liittyen. Kaikki haastateltavamme ovat jalkapallon saralla korkeasti koulutettuja ammattivalmentajia, joilla on keskimäärin 20 vuotta valmennuskokemusta takana. Yksi valmentajista huomauttaakin, että vaikka kukaan ei voi ennustaa täysin kenestä tulee huippupelaaja ja kenestä ei, niin heidän arvioi voi olla kuitenkin lähellä. Van Yperenin ym. (2009, 321) ja Sieghartsleitnerin ym. (2019) tutkimukset vahvistavat kokemuksen merkityksen pelaajien tunnistamisessa, sillä tutkimusten mukaan valmentajien nuoren pelaajan sen hetken tason arviointi on vahvasti yhteydessä tulevaisuuden suoritustasoon. Aluevalmentajat eivät siis pysty ennustamaan tulevaisuutta, mutta uskomme, että näillä työkaluilla ja näissä olosuhteissa kokeneiden ammattivalmentajien näkemys on hyvä tapa tunnistaa lahjakkaita pelaajia aluejoukkueisiin. Kuitenkin jatkossa prosesseja tulee muokata objektiivisemmaksi ja niihin tulee kiinnittää enemmän huomiota.

7.1.3 Aluejoukkuevalintakriteerit

Kolmannen tutkimuskysymyksemme avulla halusimme selvittää Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajien käyttämiä valintakriteereitä ja -perusteita aluejoukkue toimintaan. Yleisesti valintakriteerit olivat yhteydessä aluevalmentajien käsitykseen lahjakkuudesta, mutta valintakriteereissä esimerkiksi sosiologisten tekijöiden osuus jäi hyvin pieneksi. Pelaajia ei välttämättä opi tuntemaan kovin hyvin vielä tarkkailuvaiheessa, jolloin sosiologisten tekijöiden arvioiminen voi olla hankalaa, eivätkä ne välttämättä vaikuta suoraan pelisuorituksiin, joita aluevalmentajat pääsääntöisesti tarkkailevat. Huomasimme aluevalintojen olevan monimutkainen ja pitkä prosessi, johon vaikuttavat yhdessä useat ja monipuoliset tekijät. Vaikka aluevalmentajien mainitsemien valintakriteereiden kirjo on laaja, ei heillä ole

käytössään yhtä yhtenäistä pelaajavalintakriteeristöä ja pelaajavalintojen olevan lopulta aluevalmentajien oma subjektiivinen arvio. Kuitenkin valmentajien käyttämät valintakriteerit olivat suhteellisen yhtenäisiä sekä ovat yhdistettävissä aikaisempaan tutkimukseen.

Kaikkien aluevalmentajien mukaan aluejoukkuetoimintaan valitaan parhaat ja potentiaalisimmat pelaajat mukaan. Siispä jokaisella aluevalmentajalla on myös oltava oma kuva siitä, millainen on hyvä ja potentiaalinen pelaaja. Tärkeimpinä valintakriteereiden tekijöinä haastatteluissa nousi esiin pelaajien motivaatio, liikunnallisuus, läsnäolo, pallonhallinta ja pelikäsitys. Kaikki edellä mainitut tekijät sisälsivät myös osatekijöitä, joista esimerkkeinä halu kehittyä, ensimmäinen kosketus ja päätöksenteko. Larkinin ja O'Connorin (2017, 7) mukaan australialaiset jalkapallojohtajat pitivät myös pallonhallintaa ja pelikäsityksellisiä asioita, kuten päätöksentekoa tärkeimpinä valintakriteereinä. Lund & Söderström (2017) suorittivat Ruotsissa tutkimuksen, jossa tavoitteena oli selvittää Ruotsin Palloliiton valmentajien valintakriteereitä eri tasoihin aluejoukkueisiin. Ruotsalaiset aluevalmentajat pitivät tärkeimpinä tekijöinä nopeutta, peliälyä sekä asennetta. Valmentajien mukaan tekniset taidot, etenkin pallonhallinta ei ollut hyödyllinen kriteeri lahjakkaiden pelaajien tunnistamisessa, sillä sitä pystyisi harjoittelun kautta kehittämään. Tutkimuksen tulokset ovat muuten yhdensuuntaisia tutkimuksemme kanssa, paitsi haastateltavamme nostivat pallonhallinnan esille yhtenä tärkeänä kriteerinä. Barrero ym. (2022) selvittivät espanjalaisten huippujalkapalloseurojen juniorivalmentajien näkemyksiä lahjakkaiden pelaajien tunnistamisesta ja suurimman osan mielestä tekniset tekijät olivat tärkeimpiä. Näissä kahdessa tutkimuksessa kohderyhmänä oli hieman eri ikäisten jalkapallojunioreiden valmentajat, mutta kuitenkin erot kuvaavat hyvin lahjakkuuden tunnistamisen haasteita sekä sitä, että miten näkemykset eroavat maantieteellisesti.

Vaikka aluevalmentajien omat kriteeristöt ja näkemykset ovat suhteellisen samankaltaiset sekä toistensa, että tutkimuksen kanssa on mielestämme kehittymiselle tilaa. Yhteisen pelaajatarkkailusuunnitelman ja valintakriteeristön luominen lisäisi arvioinnin ja valintojen objektiivisuutta, antaisi seuroille ja pelaajille selkeän kuvan potentiaalisen pelaajan vaatimuksista sekä loisi yhtenäisen pohjan pelaajakehitykselle koko jalkapalloyhteisössä. Esimerkiksi Englannissa on käytössä Englannin jalkapalloliitto FA:n kehittämä ”four corner model”, joka tarjoaa holistisen eli kokonaisvaltaisen lähestymistavan pelaajien kehittämiseen. Four corner -mallin neljä yhtä tärkeää avainaluetta ovat pelaajien sosiaalinen, fyysinen,

psykologinen ja teknistaktinen osaaminen. Näiden avainalueiden avulla voidaan myös suorittaa pelaajatarkkailua sekä tukea pelaajien kehitystä. (The Football Association, 2023)

Toinen huomattavasti vielä yksityiskohtaisempi pelipaikkakohtainen kriteeristö löytyy Espanjasta, jossa on tarkasti määritelty jokaisen pelipaikan osaamisvaatimukset. Vaatimukset perustuvat jalkapallon lajiansalyysiin, jonka perusteella jokaiselle pelipaikalle on pystytty luomaan omat kriteerit. Kun jokaisen pelipaikan vaatimukset tiedetään konkreettisesti, pystytään näitä ominaisuuksia tarkkailemaan. Pelaajatarkkailu perustuu siis siihen, mitä pelaaja osaa ja millaista hänen osaamisensa on muihin verrattuna muihin. (Almenara 2017, Kosken 2018 mukaan)

7.1.4 Kokemukset

Aluevalmentajien kokemuksiin aluetoimintaan sekä lahjakkuuden tunnistamiseen liittyen kuuluivat positiiviset kokemukset sekä haasteet. Aluevalmentajat kokivat aluetoiminnan tärkeäksi osaksi pelaajien kehitys- ja tunnistamisprosessia. Valmentajien positiiviset kokemukset liittyivät suurilta osin aluetoiminnan tavoitteisiin (Suomen Palloliitto 2023a), kuten tasonmittaukseen ja maajoukkueisiin valmistamiseen. Pelaajien alueellinen sekä valtakunnallinen tasonmittaus luovat pelaajalle itselleen, seuravalmentajille sekä aluevalmentajille kuvaa pelaajan realistisesta tasosta, vahvuuksista sekä kehityskohteista. Tasonmittaus on välttämätöntä Suomessa, sillä juniorisarjojen vaatimustason vaihtelu on suurta. Siispä on tärkeää, että kaikki parhaimmat ja potentiaaliset pelaajat pääsevät pelaamaan ja harjoittelemaan toistensa kanssa ja vastaan. Aluejoukkueetapahtumat mahdollistavat pelien temmon ja vaatimustason nostamisen kohti kansainvälistä tasoa, jossa pärjääminen on välttämätöntä koko nopeutuvassa pelin kehityksessä.

Aluetoiminnan avulla nuoria pelaajia voidaan alkaa valmistamaan maajoukkueitoimintaa varten. Aluetapahtumissa ja otteluissa päästään jalkauttamaan Suomen omaa pelitapaa. Nuorten maajoukkueiden pelitavalla halutaan nostaa nuoria pelaajia paremmin huippuseurojen näkyville, jolloin pelitavan hallitseville pelaajille avautuu enemmän paikkoja päästä huippuseurojen kehitysympäristöihin. Tämä tukee myös Suomen Palloliiton tavoitetta olla yksi Euroopan tehokkaimmista pelaajakehityksistä. (Suomen Palloliitto 2023a)

Aluevalmentajat kokivat suuren pelaajaotannon olevan yksi aluetoiminnan ehdottomista vahvuuksista. Olemme tästä samaa mieltä, sillä Suomen kaltaisella pienellä maalla ei ole varaa hukata yhtäkään potentiaalista pelaajaa sen vuoksi, ettei pelaajaa ikinä tavoitettu Palloliiton toimesta. Siispä aluetoiminnan koko valtakunnallinen kattavuus on ehdottomasti yksi sen vahvuuksista. Yksi haastateltavista aluevalmentajista oli keskustellut pelaajatarkkailijan kanssa, joka totesi Suomessa olevien lahjakkuuksien tavoittamisen olevan helppoa aluetoiminnan toimivuuden ja kattavuuden vuoksi. Hän vertasi toimintaa Ruotsiin, jossa ei ole vastaavaa mallia ja hän joutuu käymään seurajoukkuepeleissä, joista löytyy potentiaalisia pelaajia, jotka eivät ole koskaan ole olleet yhdessäkään Ruotsin palloliiton tapahtumassa mukana. Vaikka aluetoiminnan koetaan olevan kattavaa, tärkeää ja hyvää, ei sille kuitenkaan saa sokeutua. Potentiaalisia pelaajia jää myös aluetoiminnassa tunnistamatta ja huippupelaajia ilmestyy myös myöhemmin kokonaan aluetoiminnan ulkopuolelta. Siispä aluevalmentajilla on suuri viestinnällinen vastuu siitä, ettei aluejoukkueitoiminnan ulkopuolelle jäänyt pelaaja menettäisi halua kehittyä ja ylipäätään harrastaa jalkapalloa.

Aluevalmentajat kokivat työnsä suurimmaksi haasteeksi biologisen iän aiheuttamat ongelmat. Aluejoukkueitoiminnan aikana pelaajien biologinen ikä voi erota useilla vuosilla, mikä vaikeuttaa potentiaalin ja sen tasojen tunnistamista. Hakkaraisen (2009, 9) mukaan lasten biologinen ikä voi vaikuttaa erityisesti fyysisiin ja psyykkisiin ominaisuuksiin. Koska fyysiset ja psyykkiset tekijät käsittävät suuren osan lahjakkuustekijöistä jalkapallossa (Williams ym. 2020) on biologisesti myöhään kehittyvien pelaajien arviointi kokonaisuudessaan vaikeaa. Sweeneyn ym. (2022) mukaan Irlannissa suurin osa nuorisomaajoukkueisiin valituista pelaajista on aikaisin kypsyneitä ja myöhään kypsyneet jäävät jopa kokonaan pois joukkueista. Tutkimustulos on mielestämme huolestuttava ja vahvistaa biologisen iän haasteita nuorien pelaajien kehittämisessä entisestään. Suhteellisen iän ilmiö (RAE) liittyy vahvasti biologisen iän haasteisiin. Saman kalenterivuoden sisällä syntyneillä voi olla jopa vuoden kokonaisen kalenterivuoden ikäero, jolloin useimmat alkuvuodesta syntyneet ovat todennäköisesti myös biologisesti kypsyneempiä. Tätä haastetta vahvistaa Massan ym. (2014), Doncasterin ym. (2020) ja Kellyn ym. (2020) tutkimukset, joiden mukaan alkuvuodesta syntyneet ovat yliedustettuja junioriurheilussa. Mielenkiintoista on kuitenkin se, että Kellyn ym. (2020) tutkimuksen mukaan myöhemmin syntyneillä on kuitenkin paremmat todennäköisyydet päästä ammattilaiseksi aikuisena.

Yksi aluevalmentajista mainitsee, että ennen murrosikää on todella vaikeaa ennustaa potentiaalia nuorilta pelaajilta, koska sen ajan kehitykseen vaikuttaa niin moni asia. Tähän liittyen yksi aluevalmentajista nostaa esille, että nykyään etenkin seuroissa juniorijalkapallossa mennään liian nuorena isoihin kokonaisuuksiin organisoidun harjoittelun kautta. Isoissa seuroissa jalkapallossa jo nuorena harjoitusmäärät ovat niin suuria, että aikaa ei meinaa jäädä muille harrastuksille. Varhainen erikoistuminen tarkoittaa Côtén ja Fraser-Thomasin (2007, 276–278) mukaan osallistumista vain yhteen lajiin, jota harjoitellaan ympäri vuoden. Heidän mukaansa varhainen erikoistuminen on yksi nuorisourheilun kiistanalaisimmista aihealueista. Kuitenkin he tuovat esille, että erikoistuminen omaan lajiin tapahtuu huippu-urheilijoilla aikaisemmin kuin muilla. Güllich ym. (2021) tutkimuksen mukaan kuitenkin huippu-urheilijat nimenomaan erikoistuvat keskimäärin muita myöhemmin. Myös Hornigin ym. (2016) tutkimuksen mukaan Saksan maajoukkuepelaajat erikoistuivat muita Saksan Bundesliiga- ja amatööripelaajia myöhemmin. Molemmissa tutkimuksissa esiin nousi lapsuudessa ja nuoruudessa monipuolisen harrastamisen tärkeys. Barreiros ja Fonseca (2012, 596–597) mukaan nuorisomaajoukkueisiin osallistuminen ei etenkään joukkueurheilussa ole ehdotonta huipputason saavuttamisen kannalta. Haastattelumme ja edellä mainitut tutkimukset osoittavat sen, että monessa tapauksissa ensimmäisillä aluejoukkuevalinnoilla ei ole tulevaisuuden kanssa juuri tekemistä. Tässä kohtaan onkin ehdottoman tärkeää viestiä pelaajille, että pääsemättömyys joihinkin aluetapahtumiin ei tarkoita mitään. Tutkimukset myös vahvistavat sen, että kaikki pelaajat ovat yhtä tärkeitä, eikä tulisi huomioida ainoastaan niitä, jotka leireillä ovat varsinkaan alkuvaiheessa. Mielestämme olisi tärkeää huomioida mahdollisimman moni pelaaja ja antaa monelle pelaajalle mahdollisuus, nimittäin yksikin leirivalinta voi vaikuttaa merkittävästi pelaajan motivaatioon ja motivaatio taas on isossa roolissa kehittymisen kannalta.

Tutkimuksestamme selviää, että vaikka pelaajan valinta aluejoukkue-toimintaan on monipuolinen pitkä prosessi, johon osallistuu moni eri taho, pohjautuu valinta loppujen lopuksi aluevalmentajan omaan subjektiiviseen arvioon. Arvioinnin subjektiivisuus on havaittu muissa tutkimuksissa. Lundin ja Söderströmin (2017) mukaan ruotsalaiset aluevalmentajat totesivat lahjakkuuden tunnistamisen olevan pitkälti tunne- ja kokemuspohjainen intuitiivinen ratkaisu. Myös Bergkampin ym. (2022) tutkimuksessa hollantilaisten kykyjenetsijöiden näkemykset lupaavista pelaajista olivat yleisiä, intuitiivisia näkemyksiä, mikä ei ole kaikista optimaalisinta luotettavuuden suhteen. Subjektiivisuuteen liittyy valmentajien ”bias”, jonka aluevalmentajat nostivat esille. Yhden aluevalmentajan mukaan ”bias” tarkoittaa sitä, että jokaisella

valmentajalla tietynlainen pelaajatyyppejä, jota suosii alitajuntaisesti. Kognitiiviset sudenkuopat ovat myös Johnstonin ja Bakerin (2020) mukaan yksi syy talenttien hukkaamiseen.

7.1.5 Kehitysideat

Viidennen tutkimuskysymyksen avulla halusimme selvittää, miten lahjakkaiden ja potentiaalisten pelaajien tunnistamis- ja kehitysprosesseja voitaisiin kehittää. Aluevalmentajat nostivat esiin useita keinoja, joilla voitaisiin tehostaa pelaajakehitystä Suomessa. Yksi ajatus, mikä nousi usealta biologisen iän haasteisiin liittyen, oli futuremaajoukkutoiminta. Tällöistä futuretoimintaa tehdään esimerkiksi Belgiassa ja Ruotsissa. Belgian Jalkapalloliiton (2023) mukaan futurejoukkueet ovat muodostettu myöhään kypsyviä potentiaalisia pelaajia varten. Toiminnan avulla lahjakkaat myöhään kypsyvät belgialaiset juniorit saavat mahdollisuuden edustaa maata ja hyötyä laadukkaasta harjoittelusta. Futuremaajoukkutoiminnan avulla Belgian Jalkapalloliitto yrittää taklata biologisen iän haasteita. Ruotsin Jalkapalloliitto (2023) pyörittää samanlaista futuremaajoukkutoimintaa, jolla on samansuuntaiset tavoitteet Belgian vastaavan kanssa. Ruotsissa pelaajien kypsyys arvioidaan laskemalla pelaajan nykyinen pituus suhteessa odotettuun aikuisiän pituuteen. Futuremaajoukkueen valinnoissa painotetaan kuitenkin sitä, että pelaajilta arvioidaan pelikäsitystä sekä teknisiä ja taktisia ominaisuuksia kuten kaikilta muiltakin maajoukkuepelaajilta. (Ruotsin Jalkapalloliitto 2023) Kuten Sweeney ym. (2022) tutkimus osoittaa, myöhään kehittyneet saattavat jäädä jopa kokonaan huomioimatta pelaajavalinnoissa. Mielestämme futuremaajoukkutoiminta voisi olla Suomen kaltaiselle pienelle maalle erinomainen systeemi, sillä potentiaalisia pelaajia ei varmasti ole liikaa. Tällöisen toiminnan avulla saataisiin pidettyä mahdollisimman moni potentiaalinen pelaaja kiinni jalkapallossa ja se toimisi myös hyvin viestinä, että pelaaja huomioidaan edelleen.

Aluevalmentajat kuvailivat myös seuroissa yli-ikäisyyden hyödyntämisen yhdeksi mahdolliseksi apukeinoksi biologisen iän haasteita kohtaan. Haastatteluissa nousi esille, että seuroihin ja pelaajille tulisi viedä viestiä siitä, että yli-ikäisyssäntö on parhaimmillaan auttamassa juuri myöhään kypsyviä pelaajia, eikä se ole mikään huono juttu. Aluevalmentajat mainitsivat myös, että biologinen ikä tulisi huomioida myös toiseen suuntaan, eli aikaisemmin kypsyneet pitäisi rohkeammin laittaa vanhempien kanssa pelaamaan. Jos aikaisin kehittynyt pelaa tasolla, jossa hän on ylivoimainen, ei pelaajan tarvitse tehdä kaikkia pelillisiä asioita, vaan niitä pystyy ohittamaan esimerkiksi fyysisen ylivoiman takia.

Tutkimuksessamme nousi esiin yhteisen datajärjestelmän tarve. Yhteinen datajärjestelmä helpottaisi pelaajatarkkailu sekä pelaajien kehittämistä, koska jokaiseen pelaajan liittyvä data löytyisi samasta paikasta. Esimerkiksi belgialaiseen Prosoccerdata -järjestelmään pystytään syöttämään pelaajakorttiin pelatut minuutit, peleistä kerätty data, tilastot, pelipaikat, videoklipit sekä valmentajien arvioinnit (Prosoccerdata 2023). Tällaisen järjestelmän käyttöönotto Suomessa helpottaisi pelaajatarkkailua, mutta myös kehittäisi seurajoukkueiden toimintaa. Järjestelmässä on myös mahdollisuus kommunikoida suoraan pelaajien kanssa, joten myös vuorovaikutus valmentajien, aluevalmentajien ja pelaajien välillä helpottuisi. Pelaajien on myös mahdollista nähdä omat vahvuutensa ja kehityskohteensa järjestelmään kirjattujen arviointien perusteella, mikä mahdollistaa omatoimisen kehittämistyön ja motivoitumisen.

Yleisesti aluevalmentajien esittämistä kehitysideoista voidaan tulkita heidän yhteisymmärryksensä siitä, että lahjakkaiden ja potentiaalisten pelaajien tunnistamiseen pitäisi kiinnittää kokonaisvaltaisemmin huomiota.

7.2 Tutkimuksen vahvuudet ja heikkoudet

Tämän tutkimuksen vahvuuksina voidaan pitää sen tuottamia hyötyjä suomalaiselle jalkapalloyhteisölle. Vaikka laadullisen tutkimuksen tavoitteena ei yleisesti ole pyrkiä tulosten yleistettävyyteen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 86), saadaan tutkimuksemme avulla valtakunnallinen ja kokonaisvaltainen kuva potentiaalisesta ja lahjakkaasta pelaajasta sekä niiden tunnistamisesta. Tutkimuksen tarkastelussa tulee kuitenkin muistaa, että näkemykset lahjakkuuden tunnistamisesta ovat yksittäisten aluevalmentajien omia näkemyksiä, eivätkä yleistettävissä kaikkien suomalaisten jalkapalloasiantuntijoiden mielipiteisiin. Aluevalmentajat ovat kuitenkin Suomessa ainoita pelaajatarkkailua ja lahjakkuuden tunnistamista päätoimisena työnään tekeviä ammattilaisia, joten voidaan todeta heidän olevan todellisia lahjakkuuden tunnistamisen asiantuntijoita. Yhtenäisen kuvan luomisen avulla saadaan luotua yhtenäisyyttä valmentajien kesken, mutta saadaan myös verrattua suomalaista osaamista tutkimustiedon kanssa. Tämän tutkimuksen avulla saadaan tuotua esiin myös lahjakkuuden tunnistamiseen liittyviä haasteita sekä siihen liittyviä kehitysehdotuksia. Työn avulla saadaan konkreettista tietoa lahjakkuuden tunnistamisen kehittämiseen sekä apuja pelaajakehityksen tehostamiseen.

Tutkimusta apuna käyttäen voitaisiin mahdollisesti lähteä muodostamaan valintakriteeristöä lahjakkuuden tunnistamisen helpottamiseksi.

Toinen tutkimuksen vahvuus liittyy siinä käytettyihin metodeihin. Tutkimus toteutettiin avoimena haastatteluna, jonka etuihin kuuluu haastattelun joustavuus sekä pureutuminen käsiteltyyn ilmiöön – lahjakkuuteen syvemmin. Haastattelussa etuna on myös se, että haastattelija voi toimia samalla havainnoitsijana, erityisesti meidän tapauksessamme, kun haastattelijoita oli kaksi, pystyi toinen meistä havainnoimaan haastattelua jo sen aikana. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85–88) Aiheeseen syventymisen osoittaa jo itsessään haastatteluiden keskiarvoinen kesto, joka lopulta oli noin 1,5 tuntia. Aineisto analysoitiin käyttäen laadullista sisällönanalyysiä, joka on systemaattinen tapa kuvata aineiston sisältöä sanallisesti (Tuomi & Sarajärvi 2018, 118–119). Analyysissä käytimme apuna myös sisällön erittelyä, jonka avulla saimme myös kvantifioitua aineiston, mikä helpotti sen analysointia sekä tulosten esittämistä. Tutkimuksen tekemisessä ylivoimaisesti ajallisesti suurin vaihe oli analyysivaihe. Analyysiin paneutuminen loi meille tutkijoina kokonaisvaltaisen kuvan koko aineistosta, sen päätuloksista sekä johtopäätöksistä. Huolellisesti tehdyn analyysin avulla tulosten ja johtopäätösten esittäminen helpottui huomattavasti.

Tutkimuksen heikkoutena voidaan pitää mahdollisia haastattelutilanteeseen liittyviä haasteita. On mahdollista, että haasteluissa haastateltavat eivät tuoneet eri syistä esiin kaikkia ajatuksiaan lahjakkuuden tunnistamiseen liittyen. Lisäksi on mahdollista, että haastattelijan roolissa olemme johdatelleet tai esittänyt lisäkysymyksiä, niin että keskustelu on suuntautunut tai painottunut tiettyyn suuntaan, mikä on voinut aiheuttaa sen, että tietyt osa-alueet ja tekijät ovat tahattomasti painottuneet haastatteluissa. Haastattelut olivat myös kertaluontoisia, joten aluevalmentajilla ei ollut enää mahdollisuutta lisätä näkemyksiään esimerkiksi toisella haastattelukerralla, jos he unohtivat mainita ensimmäisessä haastattelussa jonkin asian. Ilmaisimme kuitenkin kaikille selvästi sen, että meihin saa olla yhteydessä, jos jokin asia jäi mietityttämään. Analyysivaiheessa on myös mahdollista, että pieniä virheitä on tapahtunut näkemuserojen ja muiden luokitteluun liittyvien haasteiden vuoksi. Analyysissä tarkastelluissa ilmauksissa ja alaluokissa on paljon samankaltaisuuksia ja päällekkäisyyksiä, jotka osiltaan vaikeuttivat aineiston analysointia. olemme kuitenkin tyytyväisiä analyysiimme, jonka toteuttamiseen käytimme todella paljon aikaa sekä ajatustyötä.

7.3 Tutkimuksen yhteenveto ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksemme vahvistaa entisestään lahjakkaiden ja potentiaalisten pelaajien tunnistamiseen liittyvää ristiriitaisuutta ja esitämmekin, että valtavien lahjakkaiden pelaajien tunnistamiseen kohdistuvien taloudellisten ja ajallisten panostusten sijaan, olisi ennemminkin syytä panostaa monipuolisten ympäristöjen luomiseen. Nuoresta pelaajasta on vaikea ennustaa tulevaa suoritustasoa, sillä potentiaali voi tulla esiin vasta myöhemmälläkin iällä. Tällaisen holistisen lähestymistavan avulla valmentajat ja pelaajatarkkailijat eivät keskittyisi ainoastaan parhaisiin pelaajiin, vaan koko joukko huomioitaisiin.

Mielestämme pelaajien valintaprosessit eivät saisi liikaa perustua valmentajan omaan näkemykseen, mutta eivät myöskään pelkästään tieteellisiin mittareihin. Molempiin tapoihin liittyy useita haasteita niin kuin olemme aikaisemmin tuoneet esille, mutta nämä yhdessä voisivat muodostaa hyvän kombinaation. Kykyjenetsijät ja valmentajat voisivat käyttää tieteellisiä mittareita apuna tunnistamisessa ja valitsemisessa ja niiden avulla voitaisiin muodostaa esimerkiksi arviointityökalu helpottamaan pelaajatarkkailua. Arviointityökalun muodostamisen tulisi lähteä jalkapallon lajiansalyysistä ja siitä, että mitä sen pelaaminen huipulla vaatii. Näiden pohjalta pystyttäisiin muodostamaan yhtenäiset, monipuoliset kriteerit tai tarkkailun kohteet pelipaikkakohtaisesti, mikä tekisi valintaprosesseista objektiivisempia.

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista selvittää myös suomalaisten seuravalmentajien käsityksiä lahjakkuudesta ja sen tunnistamisesta. Tällaisen tutkimuksen avulla saataisiin vielä laajempaa koko Suomen kattavaa tietoa siitä, että mikä on lahjakkuuden tunnistamisen tilanne valtakunnallisesti. Toinen mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe olisi selvittää, millä konkreettisilla keinoilla seurat ja Suomen Palloliitto luovat monipuolisia kehitysympäristöjä ja siten tukevat holistista ajattelutapaa nuorten jalkapalloilijoiden kehittämistyössä.

LÄHTEET

- Abbot, A. & Collins, D. (2002). A Theoretical and Empirical Analysis of a ‘State of the Art’ Talent Identification Model. *High Ability Studies* 13 (2), 157–178. doi:10.1080/1359813022000048798.
- Abbot, A. & Collins D. (2004). Eliminating the dichotomy between theory and practice in talent identification and development: Considering the role of psychology. *Journal of Sport Sciences* 22 (5), 395–408. doi:10.1080/02640410410001675324.
- Araya, J. & Larkin, P. (2014). Key performance variables between the top 10 and bottom 10 teams in English Premier League 2012/13 season. The University of Sydney. *Human Movement, Health and Coach Education* (2), 17–29.
- Arnason, A. Sigurdsson, S.B. Gudmundsson, A. Holme, I. Engebretsen, L. & Bahr, R. (2004). Physical fitness, injuries, and team performance in soccer. *Medicine and Science in Sports and Exercise* 36 (2), 278-285.
- Baker, J., Schorer, J. & Wattie, N. (2018). Compromising Talent: Issues in Identifying and Selecting Talent in Sport. *Quest* 70 (1), 48–63. doi:10.1080/00336297.2017.1333438.
- Baker, J. & Young, B. (2014). 20 years later: deliberate practice and the development of expertise in sport. *International Review of Sport and Exercise Psychology* 7 (1), 135–157. doi:10.1080/1750984X.2014.896024.
- Barnes, C., Archer, D. T., Hogg, B., Bush, M. & Bradley, P. S. (2014). The evolution of physical and technical parameters in the English Premier League. *International Journal of Sports Medicine* 35 (13), 1095–1100. doi:10.1055/s-0034-1375695.
- Barreiros, A. N. & Fonseca A. M. (2012). A Retrospective Analysis of Portuguese Elite Athletes’ Involvement in International competitions. *International Journal of Sports Science & Coaching* 7 (3), 593600. doi:10.1260/1747-9541.7.3.593.
- Barrero, A. M., Fuentes-Guerra, F. J. G. & Robles, M. T. A. (2022). The Perception of Grassroots Coaches of Spanish Professional Clubs on the Process of Training Young Players. *Sports (Basel)* 10 (10). doi:10.3390/sports10100158.
- Belgian Jalkapalloliitto. (2023). Future youth teams. Viitattu 9.5.2023. <https://www.rbfa.be/en/national-teams/belgian-red-devils-youth/futures-youth-teams>.
- Bennett, K. J. M., Vaeyens, R. & Franssen, J. (2019). Creating a framework for talent identification and development in emerging football nations. *Science and Medicine in Football* 3 (1), 36–42. doi:10.1080/24733938.2018.1489141.

- Bergkamp, T. L. G., Niessen, A. S. M., Den Hartigh, R. J. R., Frencken, W. G. P. & Meijer, R. R. (2019). Methodological Issues in Soccer Talent Identification Research. *Sports Medicine* 49, 1317–1335. doi:10.1007/s40279-019-01113-w.
- Bergkamp, T. L. G., Frencken, W. G. P., Niessen, A. S. M., Meijer, R. R. & Den Hartigh, R. J. R. (2021). How Soccer Scouts Identify Talented Players. *European Journal of Sport Science* 22 (7), 994–1004. doi:10.1080/17461391.2021.1916081.
- Bloomfield, J., Polman, R., Butterly, R. & O'Donoghue, P. (2005). Analysis of age, stature, body mass, BMI, and quality of elite soccer players from 4 European Leagues. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness* 45 (1), 58–67.
- Carling, C. (2010). Analysis of physical activity profiles when running with the ball in a professional soccer team. *Journal of Sports Sciences* 28 (3), 319–326. doi:10.1080/02640410903473851.
- Carling, C., Le Gall, F. & Malina, R. M. (2012). Body size, skeletal maturity, and functional characteristics of elite academy soccer players on entry between 1992 and 2003. *Journal of Sport Sciences* 30 (15), 1683–1693. doi:10.1080/02640414.2011.637950.
- Côté, J. & Fraser-Thomas, J. (2007). Youth involvement in sport. Teoksessa P. Crocker (toim.) *Introduction to sport psychology: A Canadian perspective*. Toronto: Pearson Prentice Hall, 266–294.
- Côté, J., Baker, J. & Abernethy, B. (2007) Practice and play in the development of sport expertise. Teoksessa G. Tenenbaum & R. C. Eklund (Toim.) *Handbook of sport psychology*. New Jersey: John Wiley & Sons, 184–202.
- Davids, K. & Baker, J. (2007) Genes, Environment and Sport Performance. Why the nature-nurture dualism is no longer relevant. *Sport Medicine* 37 (11), 961–980.
- Deprez, D., Buchheit, M., Fransen, J., Pion, J., Lenoir, J., Philippaerts, R. M. & Vayens, R. (2015). A longitudinal study investigating the stability of anthropometry and soccer-specific endurance in pubertal high-level youth soccer players. *Journal of Sport Science and Medicine* 14 (2), 418–426.
- Di Salvo, V., Baron, R., Tschann, H., Calderon Montero, F.J., Bachl, N. & Pigozzi, F. (2007). Performance Characteristics According to Playing Position in Elite Soccer. *International Journal of Sports Medicine* 28(3), 222–227. doi:10.1055/s-2006-924294.
- Doncaster, G., Medina, D., Drobnic, S., Gómez-Díaz, A. J. & Unnithan, V. (2020). Appreciating Factors Beyond the Physical in Talent Identification and Development: Insights From the FC Barcelona Sporting Model. *Frontiers in Sports and Active Living* 2 (91). doi:10.3389/fspor.2020.00091.

- Dries, N. (2013). The psychology of talent management: A review and research agenda. *Human Resource Management Review* 23 (4), 272–285. doi:10.1016/j.hrmr.2013.05.001.
- Ericsson, K. A., Krampe, R. T. & Tesch-Römer, C. (1993). The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. *Psychological Review* 100, 363–406.
- Eskola, J. (2018). Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen tutkimuksen analyysi vaihe vaiheelta. Kirjassa J. Aaltola & R. Valli. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I I. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 133–157.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (2008). Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino
- FIFA. (2007). FIFA Big Count 2006. FIFA Communication Division, Information Services.
- Ford, P. R., Ward, P., Hodges, N. J. & Williams, A. M. (2009). The role of deliberate practice and play in career progression in sport: the early engagement hypothesis. *High Ability Studies* 20 (1), 65–75. doi:10.1080/13598130902860721.
- Forsman, H. (2016). The Player Development Process among Young Finnish Soccer Players. Multidimensional Approach. University of Jyväskylä. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 241. Väitöskirja. Viitattu 28.11.2022. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6652-2>.
- Forsman, H., Blomqvist, M., Davids, K., Liukkonen, J., Konttinen, N. (2016). Identifying technical, physiological, tactical, and psychological characteristics that contribute to career progression in soccer. *International Journal of Sport Science* 11 (4), 505–513. doi:10.1177/1747954116655051.
- Gagné, F. (2004). Transforming gifts into talents: the DMGT as a developmental theory. *High Ability Studies* 15 (2), 119–147. doi:10.1080/1359813042000314682.
- Gardner, H. (1993). Foreword. Teoksessa K. Heller, F. Mönks & A. Passow (toim.) *International Handbook of Research and Development of Giftedness and Talent*. Pergamon Press, 11–13.
- Gil, S, M., Ruiz, F., Irazusta, A. & Irazusta, J. (2007). Selection of young soccer players in terms of anthropometric and physiological factors. *The Journal of sports medicine and physical fitness* 47 (1), 25–32.
- Gréhaigne, J. F. & Godbout, P. (1995). Tactical knowledge in team sports from a constructivist and cognitivist perspective. *Quest* 47 (4), 490–505. doi:10.1080/00336297.1995.10484171.
- Güllich, A., Macnamara, B. N. & Hambrick, D. Z. (2021). What Makes a Champion? Early Multidisciplinary Practice, Not Early Specialization, Predicts World-Class

- Performance. *Perspectives on Psychological Science* 14, 1–24. doi:10.1037/1096-1869.14.1.1
- Hakkarainen, H. (2009). Lahjakkuus urheilussa. Teoksessa H. Hakkarainen, T. Jaakkola, S. Kalaja, A. Nikander & J. Riski (toim.) Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet. 1. painos. Jyväskylä: VK-Kustannus Oy, 125–133.
- Hakkarainen, H. (2009). Lahjakkuus urheilussa. Teoksessa M. Kangaspunta (toim.) Lahjakkuus lasten ja nuorten urheilussa. Helsinki: Nuori Suomi: Suomen olympiakomitea, 9–14.
- Hornig, M., Aust, F. & Güllich, A. (2016). Practice and play in the development of German top-level professional football players. *European Journal of Sport Science* 16 (1), 96–105. doi:10.1080/17461391.2014.982204.
- Howe, M. J. A., Davidson, J. W. & Sloboda, J. (1998). Innate talents: Reality or myth? *Behavioral and Brain Sciences* 21 (3), 399–442. doi:10.1017/s0140525x9800123x.
- Huijgen, B. C. H., Elferink-Gemser, M. T., Post, W. J. & Visscher, C. (2009). Soccer Skill Development in Professionals. *International Journal of Sports Medicine* 30 (8), 585–591. doi:10.1055/s-0029-1202354.
- Höner, O., Levhr, D. & Kelava, A. (2017). The influence of speed abilities and technical skills in early adolescence on adult success in soccer: A long term prospective analysis using ANOVA and SEM approaches. *PLoS One* 12 (8), e0182211.
- Jaakkola, T., Sääkslahti, A., & Liukkonen, J. (2009) Liikunnallinen lahjakkuus koulun näkökulmasta. *Opetushallitus*, 1–7.
- Johnston, K. & Baker, J. (2020). Waste Reduction Strategies: Factors Affecting Talent Wastage and the Efficacy of Talent Selection in Sport. *Frontiers in Psychology* 10 (2925). doi:10.3389/fpsyg.2019.02925.
- Johnston, K., Wattie, N., Schorer, & Baker, J. (2018). Talent Identification in Sport: A Systematic Review. *Sports Medicine* 48 (1), 97–109. doi:10.1007/s40279-017-0803-2.
- Kakkori, L. & Huttunen, R. (2010). Fenomenologia, hermeneutiikka ja fenomenografinen tutkimus. Viitattu 24.4.2023. <https://docplayer.fi/8028070-Fenomenologia-hermeneutiikka-ja-fenomenografinen-tutkimus.html>.
- Kalaja, S. (2009). Motorinen lahjakkuus. Teoksessa M. Kangaspunta (toim.) Lahjakkuus lasten ja nuorten urheilussa. Helsinki: Nuori Suomi: Suomen olympiakomitea, 14–15.
- Kannekens, R., Elferink-Gemser, M. T., Visscher, C. (2010). Positioning and deciding: key factors for talent development in soccer. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports* 21 (1), 846–852. doi:10.1111/j.1600-0838.2010.01104.x.

- Kelly, A. L., Till, K., Jackson, D., Barrell, D., Burke, K. & Turnnidge, J. (2021). Talent Identification and Relative Age Effects in English Male Rugby Union Pathways: From Entry to Expertise. *Frontiers in Sports and Active Living* 3, 1–9. doi:10.3389/fspor.2021.640607.
- Kelly, A. L., Wilson, R. M., Gough, L. A., Knapman, H., Morgan, P. Cole, M., Jackson, D. T. & Williams, C. A. (2020). A longitudinal investigation into the relative age effect in an English professional football club: exploring the ‘underdog hypothesis’. *Science and Medicine in Football* 4 (2), 111–118. doi:10.1080/24733938.2019.1694169.
- Koski, S. (2018) Pelaajatarkkailutyökalun suunnittelemisen nuorten huippuvaiheen seurantaan jalkapallossa. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 7.5.2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201804054136>.
- Laine, T. (2018). Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2*. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 29–50.
- Larkin, P. & O’Connor, D. (2017). Talent identification and recruitment in youth soccer: Recruiter’s perceptions of the key attributes for player recruitment. *PLoS One* 12(4), e0175716. doi:10.1371/journal.pone.0175716.
- Le Gall., Carling, C., Williams, M. & Reilly, T. (2010). Anthropometric and Fitness Characteristics of International, Professional and Amateur Male Graduate Soccer Players from an Elite Youth Academy. *Journal of Science and Medicine in Sport* 13 (1), 90–95. doi:10.1016/j.jsams.2008.07.004.
- Leyhr, D., Kelava, A., Raabe, J. & Höner, O. (2018). Longitudinal motor performance development in early adolescence and its relationship to adult success: An 8-year prospective study of highly talented soccer players. *PLoS One* 13(5), e0196324.
- Leyhr, D., Raabe, J., Schultz, F. Kelava, A. & Höner, O. (2020). The adolescent motor performance of elite female soccer players: A study of prognostic relevance for future success in adulthood using multilevel modelling. *Journal of Sports Sciences* 38 (11–12), 1342-1351. doi:10.1080/02640414.2019.1686940.
- Lund, S. & Söderström, T. (2017). To See or Not to See: Talent Identification in the Swedish Football Association. *Sociology of Sport Journal* 34, 248–258. doi:10.1123/ssj.2016-0144.
- Mahoney, M. J., Gabriel, T. J. & Perkins, T. S. (1987). Psychological skills and exceptional athletic performance. *The Sport Psychologist* 1 (3), 181–199.

- Massa, M., Costa E. C., Moreira, A., Thiengo, C. R., De lima, M. R., Marquez, W. O. & Aoki, M. S. (2014). The relative age effect in soccer: a case study of the São Paulo Football Club. *RBCDH* 16 (4), 399–405. doi:10.5007/1980-0037.2014v16n4p399.
- McPherson, S. L. (1994). The Development of Sports Expertise: Mapping the Tactical Domain. *Quest* 46 (2), 223–240. doi:10.1080/00336297.1994.10484123.
- McPherson, S. L. & Kernodle, M. W. (2003). Tactics, the Neglected Attribute of Expertise. Problem Representations and performance Skills in Tennis. Teoksessa J.L. Starkes & K. A. Ericsson (toim.) *Expert performance in sports: advanced in research of sport expertise*. Champaign IL: Human Kinetics, 137–167.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. 2. painos. California: Sage.
- Morris, T. (2000). Psychological characteristics and talent identification in soccer, *Journal of Sport Sciences* 18 (9), 715–726. doi:10.1080/02640410050120096.
- Mujka, I., Padilla, S., Ibanez, J., Izquierdo, M. & Gorostiaga, E. (2000). Creatine supplementation and sprint performance in soccer players. *Medicine and science in sports and exercise*. 32 (2), 518–525. doi:10.1097/00005768-200002000-00039.
- Nikander, A. (2009). Psykkisen lahjakkuuden arviointi ja mittaus. Teoksessa H. Hakkarainen, T. Jaakkola, S. Kalaja, A. Nikander & J. Riski (toim.) *Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet*. 1. painos. Jyväskylä: VK-Kustannus Oy, 133–138.
- Parkkila, M., Välimäki, M. & Routasalo, P. (2000). Kuvaileva tutkimus pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevan potilaan yksinäisyydestä. *Hoitotiede* (12), 26–35.
- Phillips, E., Davids, K., Renshaw, I. & Portus, M. (2010). Expert Performance in Sport and the Dynamics of Talent Development. *Sports Med* 40 (4), 271–283.
- Pyne, D. B., Gardner, A. S., Sheehan, K. & Hopkins W, G. (2005). Fitness testing and career progression in AFL football. *Journal of Science and Medicine in Sport* 8 (3), 321–332. doi:10.1016/s1440-2440(05)80043-x.
- Prosoccerdata. (2023). Less administration, more soccer. Viitattu 12.5.2023. <https://www.prosoccerdata.com/grassroots/fi/>.
- Rampinini, E., Impellizzeri, F. M., Castagna, C., Coutts, A. J. & Wisløff, U. (2009). Technical performance during soccer matches of the Italian Serie A league: Effect of fatigue and competitive level. *Journal of Science and Medicine of Sports* 12 (1), 227–233. doi:10.1016/j.jsams.2007.10.002.
- Reilly, T., Williams, A. M., Nevill, A. & Franks, A. (2000). A multidisciplinary approach to talent identification in soccer. *Journal of Sports Sciences* 18 (9), 695–702. doi:10.1080/02640410050120078.

- Roescher, C. R., Elferink-Gemser, M. T., Huijgen, B. C. & Visscher, C. (2010). Soccer Endurance Development in Professionals. *International Journal of Sports Medicine* 31 (3), 174-179. doi:10.1055/s-0029-1243254.
- Ruotsin Jalkapalloliitto. (2023). Future Team. Om Future Team-verkshamheten. Viitattu 9.5.2023. <https://www.svenskfotboll.se/div/2022/future-team/>.
- Sieghartsleitner, R., Zuber, C., Zibung, M. & Conzelmann A. (2019). Science or Coaches' Eye? – Both! Beneficial Collaboration of Multidimensional Measurements and Coach Assessments for Efficient Talent Selection in Elite Youth Football. *Journal of Sport and Medicine* 18 (1), 32-43. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/pmc6370964/>.
- Silzer, R. & Church, A. H. (2009). The pearls and perils of identifying potential. *Industrial and Organizational Psychology: Perspectives on Science and Practice*, 2, 377–412.
- Strauss, A. Jacobs, S. & Van Den Berg, L. (2012). Anthropometric, fitness and technical skill characteristics of elite male national soccer players: A review. *African Journal for Physical, Health education, Recreation and Dance* 18 (2), 365–394.
- Strudwick, A., Doran, T. & Reilly, D. (2002). Anthropometric and fitness profiles of elite players in two football codes. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness* 42 (2), 239–242.
- Suomen Palloliitto. (2022). Huuhkaja-ja helmaripolku. Viitattu 22.5.2023. <https://www.palloliitto.fi/maajoukkueet/huuhkaja-ja-helmaripolku/>.
- Suomen Palloliitto. (2023). Poikien maajoukkuetoiminta. Viitattu 13.4.2023. https://www-assets.palloliitto.fi/62562/1651335375-poikamaajoukkueiden_pelaajakehityspolku.pdf.
- Sweeney, L., Cumming, S. P., MacNamara, A. & Horan, D. (2022). A tale of two selection biases: The independent effects of relative age and biological maturity on player selection in the Football Association of Ireland's national talent pathway. *International Journal of Sports Science & Coaching*. doi:10.1177/17479541221126152.
- The Football Association. (2023). The FA 4 Corner Model: The FA 4 Corner provides a holistic approach to player development. Viitattu 9.5.2023. <https://learn.englishfootball.com/articles/resources/2022/the-fa-4-corner-model>.
- Thelwell, R. C., Weston, N. J. V. & Greenlees, I. (2005). Defining and Understanding Mental Toughness within Soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*. 17 (4), 326–332. doi:10.1080/10413200500313636.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 13.4.2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf.
- Uusikylä, K. (2009). Mitä on lahjakkuus? Teoksessa M. Kangaspunta (toim.) Lahjakkuus lasten ja nuorten urheilussa. Helsinki: Nuori Suomi: Suomen olympiakomitea, 5–8.
- Uusitalo, K. (2000). Lahjakkaiden kasvatus. Juva: WSOY graafiset laitokset.
- U.S. Soccer. (2023) Talent Identification Centers Viitattu 7.5.2023. <https://www.ussoccer.com/talent-identification/talent-identification-centers>.
- Van Yperen, N. W. (2009). Why Some Make It and Other Do Not: Identifying Psychological Factors That Predict Career Success in Professional Adult Soccer. *Sport Psychologist* 23 (3), 317–329. doi:10.1123/tsp.23.3.317.
- Vaeyens, R. Lenoir, M. Williams, A.M. Philippaerts, R.M. (2008). Talent Identification and Development Programmes in Sport. Current Models and Future Directions. *Sports Medicine* 38 (9), 703–714. doi:10.2165/00007256-200838090-00001.
- Williams, A. M. & Ford, P. R. (2013). 'Game intelligence': Anticipation and decision making. Teoksessa A.M. Williams (toim.) *Science and Soccer: Developing elite performers*. 3. painos. Oxon: Routledge, 105–121.
- Williams, A. M., Ford, P. R. & Drust, B. (2020). Talent identification and development in soccer since the millennium. *Journal of Sports Sciences* 38 (11-12), 1199–1210. doi:10.1080/02640414.2020.1766647.
- Williams, A. M. & Reilly, T. (2000). Talent identification and development in soccer. *Journal of Sports Sciences* 18 (9), 657–667. doi:10.1080/02640410050120041.

LIITE 1: HAASTATTELURUNKO

Avoin haastattelu

Esitiedot:

- Nimi? Minkä ikäinen olet?
- Kuinka pitkään olet valmentanut jalkapalloa?
- Mikä on koulutustaustasi? siviili ja futispuoli
- Kuinka kauan olet toiminut aluevalmentajana?

1. Lahjakkuus jalkapallossa (1 tutkimusongelma)

- Minkälainen on lahjakas nuori jalkapalloilija?
 - o Tulisiko mieleen mitään esimerkkejä lahjakkaista pelaajista vuosien varrelta?
- Miten lahjakkuus jalkapallossa mielestäsi ilmenee?
 - o Onko jotain muita fyysisiä tekijöitä?
 - o Miten lahjakkuus tai potentiaali näkyy semmoisissa pelaajissa, jotka ovat jäljessä fyysisessä kehityksessä?
- Millainen on mielestäsi lahjakas yksilö?
 - o Mitä ominaisuuksia mielestäsi lahjakkaalla jalkapalloilijalla on?

2. Valintaprosessi (2 tutkimusongelma)

- Miten aluejoukkuevalintaprosessi käytännössä etenee?
 - o Milloin valintaprosessi alkaa?
 - o Millä tavoin seuraat potentiaalisten pelaajien kehittymistä?
 - o Teetkö yhteistyötä? Kenen kanssa?
 - Minkälaista yhteistyötä teet?
 - o Valitsetko sen hetken parhaimmat pelaajat vai pitkän aikavälin lupaavimmat?
 - Määrittele lupaava pelaaja

3. Lahjakkuuden tunnistaminen (3 tutkimusongelma)

- Miten valitset pelaajat aluejoukkueisiin?
 - o Mitä kriteerejä käytät, kun teet valintoja?
 - Miten lahjakkuus tai potentiaali näkyy semmoisissa pelaajissa, jotka ovat jäljessä fyysisessä kehityksessä?

- Mitkä tekijät vaikuttavat pelaajien valintaan aluejoukkueeseen?
- Ei ole kriteeristöä niin Miten arvioit juuri esimerkiksi teknisiä taitoja?
- Mainitsit seuraavat tekijät osana fyysistä kuntoa: Mitä mainitsemistasi tekijöistä pidät tärkeimpänä valintaan liittyen?
- Onko olemassa työkaluja/ arviointiasteikkoa
- mikä on hyvä pelaaja?
- Kuinka pitkään ne ketkä on jo kehittynyt, pysyy mukana toiminnassa?
- Pelaajavalinnat ennen murrosikää mutta vasta sen jälkeen pystyy arvioimaan potentiaalia?

Apukysymys

- Mihin perustat näkemyksesi?

Lopuksi kun valmentaja on itse tuonut esiin kriteerejä

- Mitkä kriteerit ovat mielestäsi tärkeimpiä? (kriteerien painotus)
- Mitä katsot ensimmäisenä, kun menet tarkkailemaan pelaajia?

4. Ajatukset valintaprosessista (4 tutkimusongelma)

- Minkälaisena koet aluejoukkue toiminnan ja siihen liittyvien pelaajien valitsemisen?
 - Minkälaisia ongelmakohtia koet aluejoukkuevaiheen valintaprosesseissa?
- Millaisia kokemuksia itselläsi on valintaprosessista?
 - Hyviä huonoja?
- Onko lahjakkaiden pelaajien valitseminen mielestäsi luotettavaa?
 - Kuinka moni tulee menestymään systeemin ulkopuolelta?
 - Mihin perustat näkemyksesi?
- Olisiko tarvetta skouttikoulutukselle?
- Miten näkee, että on luonnollinen?

5. Kehitysajatuksia lahjakkuuden tunnistamiseen (5 tutkimusongelma)

- Miten lahjakkuuden tunnistamista voisi kehittää?
- Kehitysajatuksia aluejoukkuevalintaprosessiin?

Apukysymyksiä

(Yhteinen linja palloliitossa, valinnan haastavuus, kuinka selkeää lahjakkuuden tunnistaminen, kuinka luotettavaa, tulevaisuuden lupaus vai tämänhetkinen suoritustaso, oletko tutustunut lahjakkuuden tunnistamiseen liittyvään tutkimukseen)

Kertoisitko vielä lisää aiheesta? Voisitko vielä tarkentaa? Toit aiemmin esille... voisitko vielä avata lisää/kuvata vielä yksityiskohtaisemmin mitä tarkoitat? Voitko palauttaa mieleesi jonkin yksittäisen tilanteen/kokemuksen ja kuvasta mahdollisimman konkreettisesti mitä tapahtui? Tuleeko mieleen jokin muu tilanne

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

1. TIETOSUOJAILMOITUS

Olet osallistumassa tieteelliseen tutkimukseen. Tässä tietosuojailmoituksessa sinulle kerrotaan henkilötietojesi osana tutkimusta. Sinulla on lain mukaan oikeus saada nämä tiedot.

1. **”Lahjakkuuden tunnistaminen jalkapallossa – Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajien valintakriteerit ja kokemukset aluejoukkueiden valintaprosesseissa” ja pyyntö osallistua tutkimukseen**

Sinua pyydetään mukaan tutkimukseen ”Lahjakkuuden tunnistaminen jalkapallossa”, jossa tutkitaan Suomen Palloliiton aluevalmentajien valintakriteereitä sekä työkaluja aluejoukkueiden valintaprosesseissa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten aluejoukkueetasolla lahjakkuuden tunnistaminen tapahtuu sekä mihin se perustuu. Tarkoituksena on selvittää myös valmentajien kokemuksia sekä kehitysideoita aluejoukkueiden valintaprosesseista ja lahjakkuuden tunnistamisesta.

Sinua pyydetään tutkimukseen, koska toimit yhtenä Suomen Palloliiton poikien aluevalmentajana. Aluevalmentajat toimivat kohderyhmänä tutkimuksessa, sillä he vastaavat alueellisesti U14-U15 ikäluokkien huipputaso tunnistamisesta sekä valmistamisesta. Tutkimukseen osallistumista suosittelee myös Suomen Palloliiton ja Jyväskylän Yliopiston jalkapallon työelämäprofessori Mihaly Szerovay. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja siihen osallistumista. Tässä tiedostossa on kerrottu henkilötietojesi käsittelystä. Tutkimukseen osallistuu viisi Suomen Palloliiton aluejoukkuevalmentajaa. Tämä on yksittäinen tutkimus, eikä sinuun oteta myöhemmin uudestaan yhteyttä.

2. **Vapaaehtoisuus**

Tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Voit kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, keskeyttää osallistumisen tai peruuttaa jo antamasi suostumuksen syytä ilmoittamatta milloin tahansa tutkimuksen aikana. Tästä ei aiheudu sinulle kielteisiä seurauksia.

Peruuttaessasi suostumuksesi henkilötietojesi käsittelyyn, sinusta siihen mennessä kerättyjä henkilötietoja, näytteitä ja muita tietoja ei voida käsitellä osana tutkimusta, vaan ne hävitetään, mikäli niiden poistaminen aineistosta on mahdollista.

3. Tutkimuksen kulku

Tutkimus suoritetaan yksittäisinä haastatteluina Teams -yhteydellä. Tutkijat toimivat haastattelijoina. Haastattelu suoritetaan avoimena haastatteluna, jossa tavoitteena on keskustelunomaisen vuorovaikutuksen avulla saada syvällistä tietoa aluevalmentajien kokemuksista lahjakkuuden tunnistamiseen ja pelaajavalintoihin liittyen. Haastatteluun tulee varata aikaa 1–2 tuntia. Haastateltaville lähetetään etukäteen tutkimukseen liittyvät teemat, joiden avulla he pystyvät valmistautumaan haastatteluihin. Valmistautuminen ei ole kuitenkaan välttämätöntä.

4. Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat hyödyt

Tutkimuksesta on hyötyä yleisesti Palloliitolle ja sitä kautta suomalaisen jalkapallon kehittämiselle, koska tutkimuksessa selvitetään lahjakkaiden pelaajien valitsemis- ja tunnistamisprosesseihin liittyviä tekijöitä. Tutkimuksessa esiintyviä ilmiöitä tarkastellaan hyödyntäen olemassa olevaa tutkimustietoa.

Tutkimuksessa aluevalmentajat pääsevät refleктоimaan omaa ajattelua sekä käytettyjä työkaluja lahjakkuuden tunnistamisprosesseissa ja sitä kautta syventämään omaa ymmärrystään. Tutkimuksesta on siis hyötyä myös kohderyhmälle

5. Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat riskit, haitat ja epämukavuudet sekä niihin varautuminen

Tutkimukseen osallistumisesta ei odoteta aiheutuvan riskejä, haittoja tai epämukavuuksia.

6. Tutkimuksen kustannukset ja korvaukset tutkittavalle sekä tutkimuksen rahoitus

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota.

7. Tutkimustuloksista tiedottaminen ja tutkimustulokset

Tutkimuksesta valmistuu Pro gradu -tutkielma. Tutkimuksen tulokset tullaan esittelemään Pro gradu -seminaarissa. Tuloksia voidaan esitellä Suomen Palloliiton mahdollisesta toiveesta myös jalkapallokonferensseissa.

Tutkittavat ovat mahdollisesti välillisesti tunnistettavissa tutkimuksesta, mutta suoraa yhteyttä ei voida tunnistaa koska tulokset esitetään anonyymisti.

8. Rekisterinpitäjä(t)

Rekisterinpitäjä vastaa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta tutkimuksessa. Tämän tutkimuksen rekisterinpitäjät ovat: Tutkijat (Lenni Purokuru & Kalle Ojala) [purolks@student.jyu.fi & kvojalylt@student.jyu.fi]

Työnohjaajana toimii Juha Kokkonen, Yliopistonlehtori, LitT, [juha.a.kokkonen@jyu.fi] Koordinaattorina toimii Mihaly Szerovay, Jalkapallon Työelämäprofessori, [mihaly.m.szerovay@jyu.fi]

9. Henkilötietojen käsittelijät

Henkilötietojen käsittelijällä tarkoitetaan tahoja, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun ja sen antamien ohjeiden mukaisesti. Henkilötietojen käsittelijän kanssa on laadittava tietojenkäsittelysopimus. Tässä tutkimuksessa henkilötietojen käsittelijöitä ovat: Lenni Purokuru & Kalle Ojala

Tutkimuksen toteutuksen aikana rekisterinpitäjä voi käyttää myös muita henkilötietojen käsittelijöitä, joita ei pystytä nimeämään etukäteen. Käsittelijöiden kanssa tehdään aina tarvittavat sopimukset ja niiden soveltuvuus henkilötietojen tietoturvalliseen käsittelyyn arvioidaan ennen sopimuksen tekoa. Rekisteröityä informoidaan käsittelijän käyttämisestä erikseen, jos muutos on merkittävä rekisteröidyn näkökulmasta.

10. Henkilötietojen muu luovuttaminen tutkimuksen aikana

Tietojasi käsitellään luottamuksellisesti eikä niitä luovuteta sivullisille.

11. Tutkimuksessa [Lahjakkuuden tunnistaminen] käsiteltävät henkilötiedot

Henkilötietojasi käsitellään tiedotteessa kuvattua tutkimustarkoitusta varten.

Tutkimuksessa Sinusta kerätään seuraavia henkilötietoja: nimi, sähköpostiosoite, äänitallenne, haastattelumuistiinpanot. Tietojen kerääminen perustuu tutkimussuunnitelmaan.

Kaikki tutkittavat ovat täysi-ikäisiä

12. Henkilötietojen käsittelyn oikeudellinen peruste tieteellisessä tutkimuksessa

Yleisen edun mukainen tieteellinen tutkimus (tietosuoja-asetuksen artikla 6.1.e, erityiset henkilötietoryhmät 9.2.j)

13. Henkilötietojen suojaaminen ja käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen.

Henkilötietojen käsittely tässä tutkimuksessa perustuu asianmukaiseen tutkimussuunnitelmaan ja tutkimuksella on vastuuhenkilö. Tutkimuksen rekisteriin tallennetaan vain tutkimuksen tarkoituksen kannalta välttämättömiä tietoja. Aineisto anonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnisteteelliseen tietoon ei ole eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja). Tutkimuksessa käsiteltävät henkilötiedot suojataan käyttäjätunnuksella ja salasanalla.

Tutkimusrekisteri hävitetään tutkimuksen päätyttyä arviolta 07/2024mennessä.

14. Rekisteröidyn oikeudet

Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)
Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi ja mitä henkilötietojasi käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista tietyissä tapauksissa. Oikeutta tietojen poistamiseen ei kuitenkaan ole, jos tietojen poistaminen estää tai vaikeuttaa suuresti käsittelyn tarkoituksen toteutumista tieteellisessä tutkimuksessa.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa kuten, jos kiistät henkilötietojesi paikkansapitävyyden.

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen (tietosuoja-asetuksen 20 artikla)

Sinulla on oikeus saada toimittamasi henkilötiedot jäsennellyssä, yleisesti käytetyssä ja koneellisesti luettavassa muodossa, ja oikeus siirtää kyseiset tiedot toiselle rekisterinpitäjälle, jos se on mahdollista ja käsittely suoritetaan automaattisesti.

Tietoturvaloukkauksesta tai sen epäilystä ilmoittaminen Jyväskylän yliopistolle

Sinulla on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkasi sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, mikäli katsot, että henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679. Suomessa valvontaviranomainen on tietosuojavaltuutettu.

SUOSTUMUS OSALLISTUA TIETEELLISEEN TUTKIMUKSEEN

” Lahjakkuuden tunnistaminen jalkapallossa – Suomen Palloliiton aluevalmentajien valintakriteerit ja kokemukset aluejoukkueiden valintaprosesseista”

Olen ymmärtänyt, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja voin milloin tahansa syytä kertomatta keskeyttää osallistumiseni tutkimukseen tai peruuttaa antamani suostumuksen. Keskeyttämisestä ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia. Keskeyttämiseen asti minusta kerättyjä tutkimusaineistoja voidaan edelleen hyödyntää tutkimuksessa.

Olen saanut tiedotteen tutkittavalle sekä tietosuojailmoituksen, ja minulla on ollut mahdollisuus esittää tutkijoille tarkentavia kysymyksiä, joten olen saanut riittävät tiedot tutkimuksesta ja henkilötietojeni käsittelystä.

Antamalla allekirjoituksen hyväksyn,

- että minulta kerätään tietoa tiedotteessa kuvattuun tutkimukseen ja
- että minulta kerättyjä henkilötietoja kerätään, käytetään ja käsitellään tietosuojailmoituksessa kuvatun mukaisesti.

Allekirjoitus

Päiväys

Nimenselvennys

Tutkijoiden yhteystiedot:

Lenni Purokuru, 0442785506, puroklks@student.jyu.fi

Kalle Ojala, 0505769019, kvojalyt@student.jyu.fi